ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

12. 8. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН

БРОЈ 1650

„ГАЛАКТИКА"

ЕПИЗОДА КОЈУ НИСТЕ ВИДЕЛИ

Веровали или не!

Играјући се на гробљу

У ГРАДУ ФИШЕРС (САД) ЈЕДАН ДЕЧАК ЈЕ ОБОРИО НАДГРОБНИ СПОМЕНИК НА СВОГ ТРОГОДИШЊЕГ ДРУГА ЏОНАТАНА ШЕФЕРА. ДОГОДИЛО СЕ ТО **7. ОКТОБРА** 1980. НА ГРОБУ ТАКОЂЕ ТРОГОДИШЊЕГ ДЕЧАКА КОЈИ ЈЕ УМРО **7. ОКТОБРА** 1897. НА СПОМЕНИКУ ЈЕ ПИСАЛО: „ОНО ШТО СИ ТИ САДА НЕКАДА САМ БИО ЈА, АЛИ ЋЕШ И ТИ БИТИ ОВО ШТО САМ ЈА САДА. ПРИПРЕМИ СЕ ЗА СМРТ И СЛЕДИ МЕ." ЏОНАТАН ЈЕ БИО ТЕШКО ПОВРЕЂЕН, АЛИ СЕ ПОТПУНО ОПОРАВИО.

ПРВЕ БУШОТИНЕ

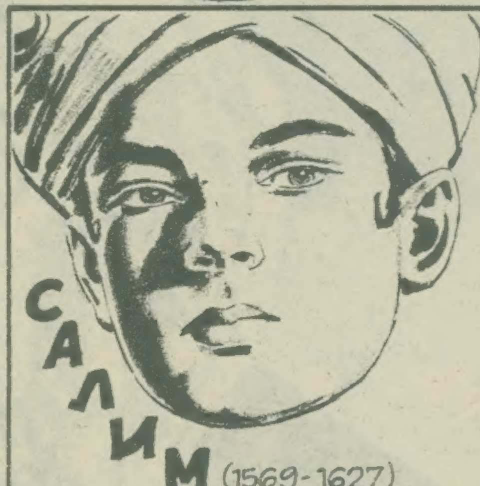

У КИНИ ИЗ КОЈИХ ЈЕ ПОТЕКЛА НАФТА У СТВАРИ СУ КОПАНЕ ДА БИ СЕ ПРОНАШЛА СО.

РИБА ЧЕПА

КОЈУ ЈЕ УПЕЦАО ЛЕОНАРД СТЕПЛЕР ИЗ ЈЕДНОГ ГРАДИЋА НА ТЕМЗИ, ИМАЛА ЈЕ ДВОЈА УСТА.

САЛИМ (1569-1627)

НАСЛЕДНИК ИНДИЈСКЕ КРУНЕ, ИМАО ЈЕ ВЕЋ **4. ЖЕНЕ** КАД МУ ЈЕ БИЛО САМО **8. ГОДИНА.**

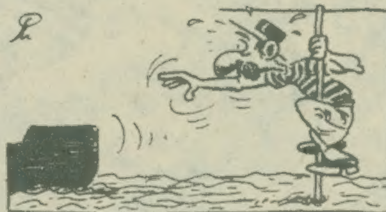
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● у јуну ове године у Шевингену, приморском месту у Холандији, одржано је европско такмичење у пуштању змајева. Забележено је и неколико рекорда. Између осталог, полетео је најдужи змај на свету (400 м), као и џиновски змај величине 36 м × 16 м × 4 м, који је конструисало десет такмичара из Холандије.

● ● ● на једној аукцији у Мејну, у Француској, боца белог вина „ризлинг Ефбах" из 1911. године продата је за 36 милиона старих динара. Претходни рекорд држала је боца вина „мозел" – пре три године плаћена је око 24 милиона.

● ● ● позната глумица Мелина Меркури, која је тренутно грчки министар за културу, успела је да издејствује да Британци врате Грчкој преко стотину мермерних скулптура и украса са Партенона које је шкотски лорд Елгин однео из Атине у прошлом веку.

● ● ● чувене венецијанске гондоле биће овог лета главна атракција „Празника на Темзи" који предвиђа и трке представника бивших италијанских поморских република: Венеције, Ђенове, Пизе и Амалфија. После такмичења гледаоци ће моћи и да се провозају гондолом и упознају вештину управљања овим венецијанским чамцем.

● ● ● свадбена торта данског трговачког путника Симона Спијасе и његове невесте Џени Бродерсен ушла је у „Гинисову књигу рекорда": била је висока пуних једанаест метара.

● ● ● према писању конгоанског дневника „Мвети" чланови једне владине експедиције који су истраживали област језера Теле, приметили су и пратили читавих 20 минута диносауруса за кога тврде да потиче из мезозоика.

● ● ● млади Американац из Калифорније Џон Бери, изумео је ципеле које умногоме олакшавају ходање, а при дугом пешачењу ноге се у њима много мање умарају него у обичнима.Наиме, ове нарочите ципеле уместо уобичајеног ђона имају јастучиће који се надуваваају, а када се истроше, лако се могу заменити.

● ● ● најмлађи тореадор на свету је деветогодишњи Шпанац Хуан Педро Галан. На својој првој јавној кориди у Малаги којој је присуствовало шездесет гледалаца убио је једног бика и за тај подвиг зарадио позамашну суму од око милион и по динара.

● ● ● једна кока носиља из Украјине недавно је снела јаје тешко две стотине грама које је имало неколико жуманаца. Ово гигантско јаје било је три пута веће од просечног, тешког око 60 гр.

● ● ● четворогодишњи вучјак Матео из Месине (Италија) сваког јутра у одређено време „куца" на врата десеторице малишана, сакупља их и одводи у школу, а када се настава заврши враћа их кућама. То све чини у знак захвалности што га је пре три године ова група дечака и девојчица изнемоглог и промрзлог нахранила и усвојила.

ЧОВЕК ОД СТАКЛА?

НОВОСТИ ИЗ МЕДИЦИНЕ

ВИШЕ СЕ НИКО НАРОЧИТО НЕ УЗБУЂУЈЕ ОКО ПОМИСЛИ ДА ЋЕМО У БУДУЋНОСТИ МЕЊАТИ ОРГАНЕ БАШ КАО РЕЗЕРВНЕ ДЕЛОВЕ НА АУТОМОБИЛУ. САДА СЕ ПОСТАВЉА ПИТАЊЕ: ХОЋЕ ЛИ ТИ ДЕЛОВИ БИТИ ОД БИОСТАКЛА КОЈЕ С ОКОЛНИМ ТКИВОМ СТУПА У ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ?!

Једна нова, светлуцава, компактна, глатка и провидна супстанца спрема се да нам уђе у живот. Или, да будемо прецизнији – у тело.

Њена „неуредна" и „случајна" молекуларна структура слична је структури течности, али јој је зато спољашњост сасвим другачија: изузетно чврста, тврда и отпорна. Располаже невероватном способношћу да образује хемијске везе са неким ћелијама нашег организма и за пар година могла би да изазове праву револуцију у медицини.

Реч је о стаклу. Разуме се, не индустријском него тзв. биостаклу, специјалној мешавини која и није тако различита од обичног стакла као што би у први мах могло да се помисли. Од стакла пивске боце, ово се разликује – у свега неколико основних елемената.

Кук, залисци, чак и артерија

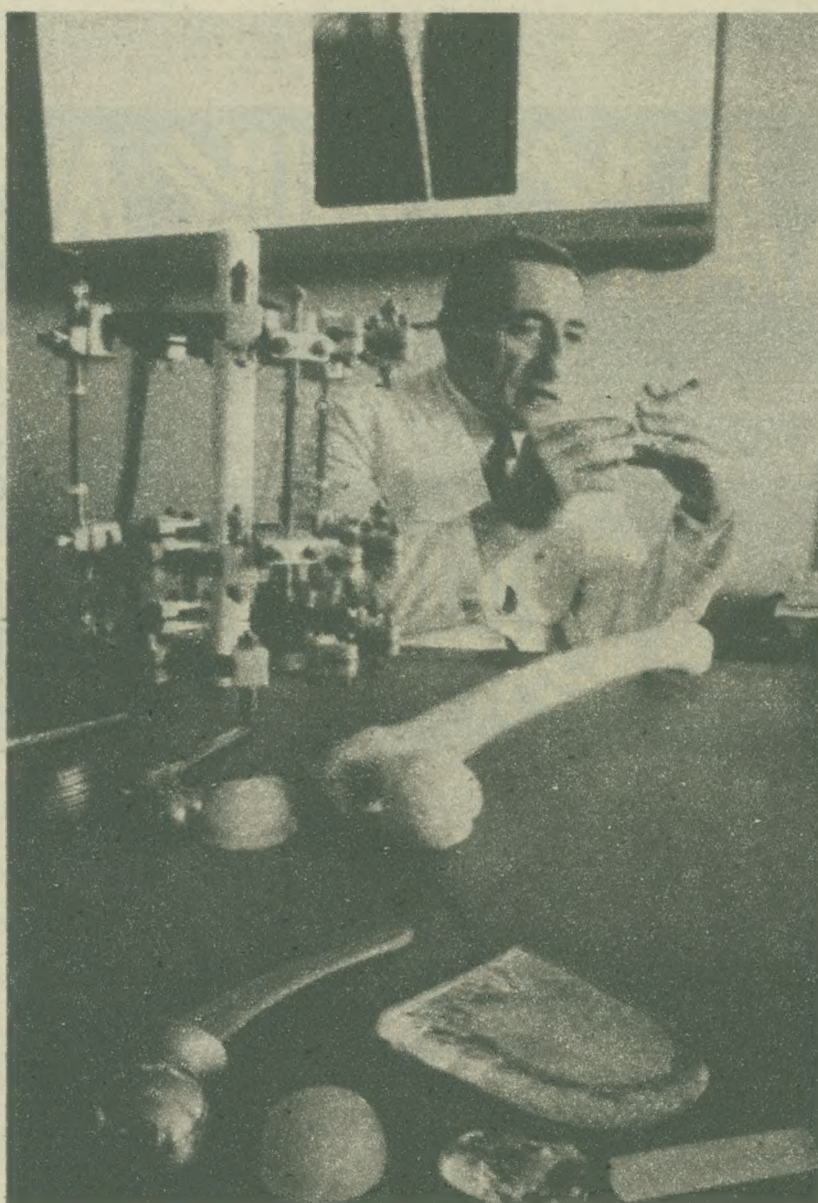
Екипа ветеринара, лекара и хемичара на челу са Винченцом Перуцинијем, примаријусом ортопедског одељења болнице у Предабисију ди Мелењано надомак Милана већ дуже експериментише с новом супстанцом. Слична истраживања одвијају се и у САД. Откуда толико интересовање научника за стакло?

Његов хемијски састав сличан је саставу људске кости. И једно и друго богати су калцијумом и фосфором. И не само то. Италијански научници дошли су до узбудљивог открића: кад се честице биостакла усаде у коштано ткиво између два елемента настају хемијске реакције! Или, да буде мало јасније, у додиру са меким, готово пихтијастим врстама биостакла, коштано ткиво је у лабораторијским условима расло при чему је користило супстанце које стакло садржи.

Ниједан од материјала који се данас употребљава у ортопедији не поседује тако висок степен биолошке сродности са људским организмом. Чак и потпуно инертне материјале какав је метал организам никада не прихвата у потпуности. Између сваке металне протезе и околног ткива формирају се сићушне квржице везивног ткива због чијег множења ламљена структура на крају губи чврстину. Код стакла то није случај: нема уметања нежељених квржица, протеза и суседно ткиво срастају до те мере да би се на крају могло рећи како је реч о једној материји.

Хоће ли бионички човек будућности, односно човек чији ће се оболели органи без по муке замењивати, бити човек од стакла? У извесном смислу, да. Италијански истраживачи већ сада експериментишу са ортопедским протезама и то чак и оним најкомпликованијим какав је кук, али се помишља и на израду за облагање срчаних залистака и „пејсмејкера".

Хоће ли, дакле, једног дана крв заиста колати стакленим артеријама? За сада, реч је само о експериментима. Они који их изводе не дају предвиђања и ништа не тврде сем једног – да у истраживањима не желе да постављају никакве границе.

За сада се од биостакла праве само кости. Хоће ли једнога дана, као што научници предвиђају, чак и крв потећи – стакленим артеријама?

Ни „шатл" није од керамике

Некаква ограничења, ипак, већ постоје. Биостакло, наиме, има једну карактеристику обичног стакла која научницима задаје велике главобоље – лако се ломи.

Зато је највећи део истраживача тренутно усредсређен на решавање овог озбиљног проблема. Циљ је да се промени крхка површина, а не читава структура: каљењем и хемијским променама површинског слоја већ су у лабораторијама добијене нове, чвршће врсте биостакла. Најбољи резултати за сада се постижу са тзв. керамичким стаклом, материјалом који се добија од обичног стакла кристализацијом.

У комбинацији са другим, отпорнијим материјалима, предности биостакла могле би да се искористе чак и да се питање ломљивости никада не реши. Као што амерички васионски брод „шатл" није израђен од керамике, али је њоме обложен, ни протеза за људски кук не би морала у потпуности да се изради од биостакла, али је зато сасвим остварљива идеја да се та протеза обложи њиме.

Облога од стакла имала би велике предности. Кук има такав положај у телу да је изложен великим трењима услед којих на традиционалним протезама настају оштећења, односно „струготине". Ни код облоге од биостакла такве „струготине" не би биле избегнуте, али би зато организам могао да их апсорбује и одстрани, па оне према томе уопште не би биле опасне.

У чекању научнофантастичнијих времена, биостакло би могло с успехом да се примењује у зубној протетици. Лабораторијске пробе показале су да се срастање десни и биостакла одлично одвија. И код ове, као уосталом и код осталих могућих примена биостакла, треба рачунати на једну озбиљну психолошку препреку: хоће ли човек без оклевања пристати да се осмехује стакленим зубима или хода на стакленим куковима.

М. И.

„ГАЛАКТИКА" У ЗАБАВНИКУ

УЗ НАЈГЛЕДАНИЈУ ТВ СЕРИЈУ НА СВЕТУ

ВЕЋ НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ ПРАТИМО УЗБУДЉИВУ СЕРИЈУ „ГАЛАКТИКА" СНИМЉЕНУ СПЕЦИЈАЛНО ЗА МАЛИ ЕКРАН. ЧУВЕНА АМЕРИЧКА КОМПАНИЈА „МАРВЕЛ КОМИКС" ОДМАХ ЈЕ ПО ЊОЈ НАПРАВИЛА СТРИП ОД КОГА У ОВОМ И СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ НАШ ЛИСТ ПРВИ И ЈЕДИНИ У ЈУГОСЛАВИЈИ ОБЈАВЉУЈЕ ДВЕ КОМПЛЕТНЕ ЕПИЗОДЕ КОЈЕ НИСТЕ ИМАЛИ ПРИЛИКЕ ДА ВИДИТЕ НА ТВ ЕКРАНУ, А КЉУЧНЕ СУ ДА СЕ ПРИЧА РАЗУМЕ.

Пре више хиљада година људи су основали дванаест колонија у једној далекој галаксији – тако почиње прича која је одушевила филмску, телевизијску и стрипску публику широм света, посебно младе. Своја насеља подигли су на дванаест планета у истом Сунчевом систему. Све колоније имале су своју владу и, наравно, своје проблеме, али и једно заједничко тело – Савет уједињених планета – сачињено од по једног представника са сваке планете.

У то време много се путовало свемиром и бројне експедиције са свих планета наилазиле су на различите облике живота у другим Сунчевим системима. Тако су откривени и Цајлонци. Између њих и људи неко време је владао мир. Изненада, букнуо је рат и после хиљаду година сталних сукоба Цајлонци су готово уништили људску расу из свих дванаест колонија.

Оно мало преживелих окупило се око једне преостале свемирске крстарице „Галактика" која није само њихов заштитник већ и средиште владе, а Адама, са планете Каприке, изабран је за председника новог Савета дванаесторице. „Галактика" сада плови свемиром у нади да ће открити тринаесту колонију људи – Земљу – где ће моћи да наставе да живе у миру и слози. Иако је заштићена снажним магнетним пољем „Галактика" и флоте које је следе у сталној су опасности. Они на том путу и доживљавају многе недаће, а њихови непријатељи нису само Цајлонци већ и друга бића, али и људи који су се одметнули, такозвани свемирски пирати.

Прича о свемирској крстарици „Галактика" почиње у седмом миленијуму, према рачунању времена тих људи, у тренутку напада Цајлонаца на колоније, кад су у свим градовима, необичних грађевина и невероватно развијене технологије, управо прослављало склапање примирја између људи и њихових највећих непријатеља – Цајлонаца.

У том свету далеке будућности све је компјутеризовано и савршено, а летелице се крећу брзином светлости. Невероватан напредак постигнут је и на пољу медицине. Многе болести данашњег човека су искорењене (поломљена кост, на пример, спаја се за неколико минута). Ти људи су у свему налик на Земљане и не само по спољашњем изгледу већ и по понашању. Међу њима има добрих политичара, али и грамзивих (какав је Ури), изајника (као што је Болтар) и великих коцкара (Старбак)...

Пропаст Карилона

При снимању ове телевизијске серије која свуда у свету па и код нас, наилази на велико интересовање, коришћени су фантастични ефекти и трикови. Већина возила и опреме која се налази на „Галактици" разликује се од свега што је досад виђено на малом екрану. Да опишемо само свемирске крстарице којих је пре напада Цајлонаца било дванаест (свака колонија имала је по једну). То је једна огромна, компликована и у свему савршена летелица налик на носаче авона. На њој се одвија живот као у неком граду. Ту има војске, лекара и научника који стално експериментишу у својим лабораторијама, контролора летова, службе обезбеђења, писта за слетање и полетање ловаца...

Већна летелица креће се помоћу „тилијума", специјалне течности која је помешана са неутрализујућим горивима. Налази се само на малом броју планета и то обично у огромним количинама, па и најмањи пожар може да изазове ланчану реакцију и тако снажну експлозију у којој читава планета бива уништена што се управо догодило са Карилоном.

Ловци и остали борбени свемирски бродови су савршене трокриле летелице конструисане само за једног пилота. У пилотској кабини се налазе компликовани и свемогући инструменти, а пилот носи специјалну кацигу која подсећа на капе какве су носили стари Египћани. Војници из свих колонија наоружани су ласерским пиштољима, док Цајлонци носе пушке и мачеве.

У оквиру флоте која прати „Галактику" налазе се ратни бродови, истраживачки, луксузни путнички, али и они за превоз стоке и узгајање биљака. Иако им је различита намена, сви ти бродови снабдевени су бар једним ласерским топом и невидљивим магнетним пољем које донекле може да их заштити од непријатељске ватре.

Живот у оклопу

Цајлонци, највећи непријатељи људи, чврсто су решили да покоре сва бића различита од њих и учине их својим робовима. Пошто су Цајлонци бића без емоција, људи и њихов начин живота и размишљања потпуно су им страни, зато и желе њихово потпуно уништење.

Цајлонци су делимично саткани од метала јер им се још непосредно по рођењу у организам уграђују метални делови да би доживотно остали снажни. Њихови ратници су готово роботи коима се лако командује јер им се у мозак уграђују електронски делови и сви носе оклопе који им прекривају читаво тело. Они слепо и извршавају наређења свог врховног заповедника који непомично седи дању и ноћу на свом престолу, прима обавештења и доноси одлуке. Цајлонци припадају врсти гмизаваца, имају чворновату главу, змијолики су и страшно одбојни.

У том узбурканом свемиру, поред људи и Цајлонаца, живе још и друга, углавном застрашујућа бића: Овионци (џиновски инсекти), гуштери са пипцима, октоподи прекривени длаком, свиње које се понашају као људи, мајмуни са телепатским способностима, бића налик на камен, али је писац Глен Ларсон измислио и Туканце, са планете Тукан, чије жене имају четири ока и двоја уста, али у свему осталом подсећају на људе.

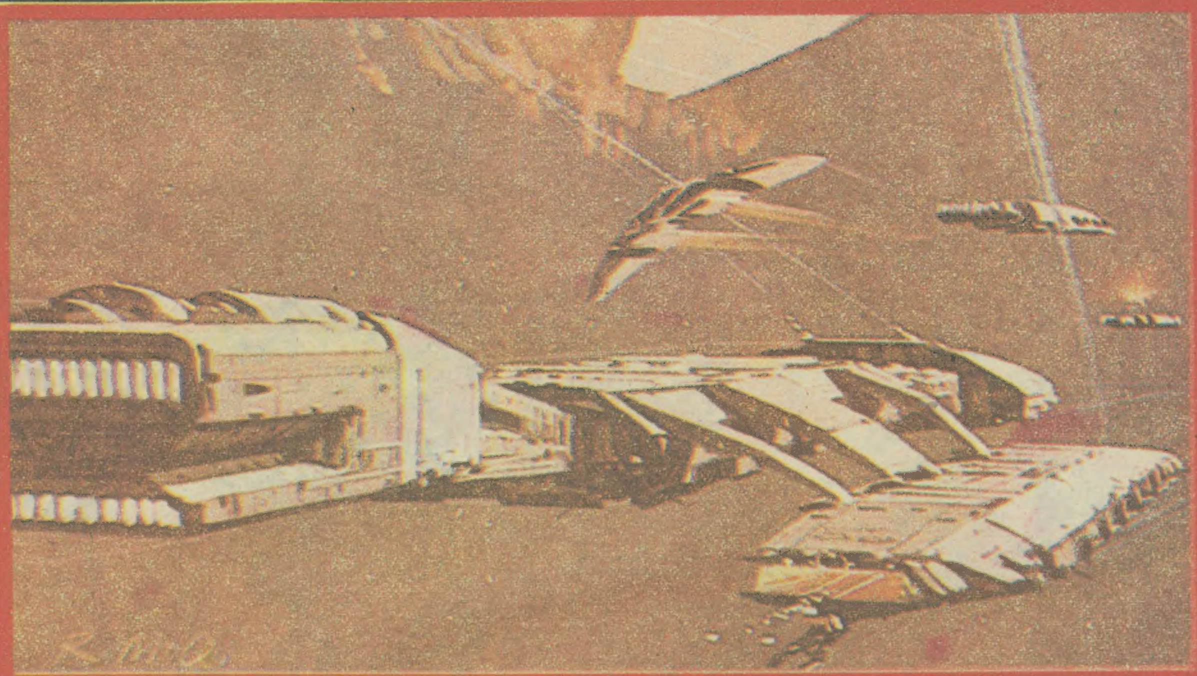
Занимљиво је поменути да се ова телевизијска серија снима на једном стоваришту у долини Сан Фернандо, у Сједињеним Америчким Државама. Канцеларије стоваришта претворене су у читаве мале фабрике за производњу оптичких инструмената неопходних за стварање специјалних ефеката, као и радионица за конструисање модела летелица. Ту су се окупили и уметници свих врста који удруженим снагама раде на стварању ове, тренутно најгледаније научнофантастичне серије у свету.

* * *

Универзум по коме лети крстарица „Галактика" је огромно пространство које можда постоји, а можда и не. Догађаје о овој летелици створио је писац несумњиво бујне маште, али ко може да тврди да те приче нису прошлост, садашњост или визија будућности? Можда се догађаји које гледамо на малом екрану одигравају у неком другом космосу, у неком другом времену или паралелно са овим нашим, а можда се ради о комбинацији ових могућности? Зар француски књижевник Жил Верн није написао вешто конструисане фантастичне романе с предвиђањима од којих су се многа остварила?

С. Ивановић

Свемирска крстарица „Галактика" – огромна и савршена летелица на којој се живот одвија као у неком граду.

Највећа заслуга за успешно напредовање „Галактике" ка њеном циљу – Земљи – припада овој двојици лудо храбрих јунака Старбаку и Аполу.

Овионац (џиновски инсект) поред једног од својих твораца.

Атина – лепа и неустрашива, кћи заповедника „Галактике" Адаме.

У ДОЛИНИ САКРАМЕНТА

ЗЛАТНА

ПОД ТИТРАВОМ СВЕТЛОШЋУ БУКТИЊЕ МАРШАЛ И СУТЕР УГЛЕДАЛИ СУ ЖУТЕ КАМИЧКЕ. СВУДА НАОКОЛО ЛЕЖАЛО ЈЕ ЗЛАТО: НА ОБАЛИ, НА ДНУ ПОТОКА, ПОД КАМЕЊЕМ.

Пешице или на коњима кретале су се хиљаде људи из свих крајева Америке према Калифорнији. Многи од њих нису стигли у земљу својих чежњи. умирали су уз пут од разних болештина и глади или их је на путу заустављала стрела каквог разбојника. Али, остали су ишли напред, не марећи за дојучерашње другове који су остајали крај пута. У Калифорнији ће постати богати, тамо злато лежи расуто по земљи. Човек треба само да се сагне и да постане богаташ. Зар се није и Џемс Вилсон Маршал само сагнуо и голим рукама покупио злата у вредности од неколико хиљада долара.

Злато лежи на земљи

Да, прича о Џемсу Маршалу и злату које је он једноставно подигао са земље била је истинита. Годинама је Маршал, незапослени столарски и пољопривредни радник, лутао широким северноамеричким континентом док најзад није нашао запослење у Калифорнији, на имању швајцарског досељеника Џона Сутера. Сутеров посед налазио се усред пусте и раније необрађиване области која је у то време припадала Мексику. У тој непрегледној и ненастањеној области Сутер је већ десет година стварао своје „царство" које је, у знак сећања на стару домовину, назвао „Нова Хелвеција". На месту где су некад биле огромне, непроходне шуме таласало се жито, зеленели пашњаци и вијугали канали које су Сутер и његови људи прокопали. Куће, житнице и воденице, ницале су једна за другом „Нова Хелвеција" се ширила и постајала све богатија.

Једног јануарског дана

ГРОЗНИЦА

године 1848. стигао је у „Нову Хелвецију" Џемс Маршал. Сутер се обрадовао његовом доласку јер је већ раније намеравао да подигне на свом имању једну велику стругару. Маршал, столар по занимању, дошао му је као поручен.

Стругара је била подигнута. Кад је и последњи чавао био закуцан, Маршал је отишао да се још једном прошета крај потока који је у близини протицао. Изненада, спази како се у песку нешто сија. Он се саже и узе једну прегршт. Било је то злато! И свуда унаоколо светлуцао је жути метал. Као опчињен пунио је Маршал своје џепове све док му одело није отежало. А тада је скочио на коња и појурио Сутеровој кући да му јави да на обали потока лежи баснословно богатство.

Још исте ноћи – било је то 24. јануара – одјахали су Сутер и Маршал натраг на обалу потока, на место где данас стоји Маршалов споменик. Изнад њихових глава титрао је пламен буктиње коју су понели, а под ногама су светлуцали жути камичци. Свуда унаоколо лежао је светли метал: на обали, на дну потока, под камењем. Било је то злато, у то није било никакве сумње, јер се грудвице нису растворила кад их је Сутер ставио у флашицу са киселином.

Тајна више није тајна

Замишљен, Сутер је стајао и гледао у светлуцаво грумење. Шта ће бити од његових воћњака и житних поља кад свет сазна да на Сутеровом имању има толико злата? Са свих страна поврвеће људи и у трци за златом уништити његова поља и воћњаке, све оно што су и он и његови људи створили десетогодишњим напорним радом. Знао је да ловце на злато нико ничим неће моћи задржати.

Сутрадан рано изјутра сакупио је Сутер све своје људе. Договорили су се да нико ни речи не каже о баснословном богатству и да стрпљиво чекају док Сутер не добије решење о искључивом истраживачком праву. Ипак, тајна дуго није остала тајна. Кажу да ју је одала једна жена. Вест да у долини реке Сакраменто злато лежи буквално у блату, раширило се брзином муње. Облетела је целу Америку, стигла до обала оба океана. Неки трговац по имену Бренан, који је држао један дућанчић у близини Сутеровог имања, одмах је схватио да се пред њим налази „велика прилика". Упрегао је волове у своја највећа кола и кренуо у Сан Франциско. Људима које је на путу сретао довикивао је да пожуре на Сутерово имање и да на време „пободу кочиће", знак да су први заузели место и да нико други нема права да ту тражи злато.

Већ идућег јутра стигли су први ловци на злато. Толико су журили, да им ни на ум није пало да понесу храну и алат за копање. На то је Бернан и рачунао. Сву робу коју је у колима довукао из Сан Франциска распродао је за трен ока. Људи су куповали не питајући за цену. А и зашто би питали? Злата је било довољно. Били су богати.

Сутер је покушао да се супротстави људима који су, не питајући никога за дозволу, стали да пристижу у „Нову Хелвецију". Они су га, смејући се његовим претњама и његовој наивности, једноставно одгурнули. Јахали су преко његових обрађених поља, рушили ограде, улазили у његову кућу и житнице.

Војска трагача

У потоку и у околном земљишту било је много више злата но што се у почетку веровало. За непуну седмицу људи су готово голим рукама ископали и испрали злата у вредности од преко 600.000 долара.

Али, ти први копачи били су само претходници једне огромне војске која се са свих страна стала сливати у „Нову Хелвецију". Сутерово имање било је сасвим уништено, стока поклана, а кућа и житнице претворене у мењачнице. Дошљаци му чак нису дозвољавали да на свом сопственом имању тражи злато.

Златна грозница је захватила Америку. Где је у почетку копало стотину људи, кроз неколико месеци тискале су се хиљаде, десетине хиљада. Долазили су одасвуд, чак и из Старог света. Продавали су куће и имања само да би могли да плате превоз паробродом. А кад су бродови с будућим копачима злата стизали у луку Сан Франциска, редовно се догађало да заједно са њима крене према долини Сакрамент и цела бродска посада. У мају 1849. године лежало је пред калифорнијском обалом више од пет стотина напуштених бродова. Преко 80.000 копача злата било је тада у „златној земљи". На Сутеровом имању никла су нова насеља с кућама од дасака и таласастог лима. Многа од њих и данас још тамо стоје подсећајући на напуштене и уклете градове из бајки.

Већина копача злата изгубили су своје богатство исто онако брзо као што су га и стекли. Оно што не би изгубили на коцки давали би за намирнице и алат.

А злато се више није могло наћи у песку. Требало је копати, разбијати стене експлозивом, а за то ти богаташи нису имали довољно новца. Напуштали су Калифорнију сиромашнији но што су у њу дошли. Злато је донело користи само неколицини: вештим трговцима и професионалним коцкарима. Златна грозница ближила се крају.

Сутер тужи САД

У међувремену закључена је једна од највећих купопродаја у историји: Сједињене Државе купиле су од Мексика читаву Калифорнију, и, разуме се, заједно с њом и Сутеров посед. Једним потезом пера Сутер је био лишен своје имовине. Влада у Вашингтону одмах је послала у долину Сакрамента војску да заведе ред и ограничи самовољу копача злата који су одсад могли да наставе с радом само ако су имали потребну дозволу.

А Сутер? Човек коме су отели имање и заједно с њим највеће налазиште злата на свету, поднео је тужбу против Сједињених Држава. Свет му се смејао, а врата судова затварала се пред њим. Ипак, у мају 1857. догодило се чудо: судија Томпсон донео је решење у коме је стајало да је Сутер и даље једини законити власник земљишта на коме је подигнут Сан Франциско, свег злата које је ископано као и оног које се још налази у земљи, и готово читаве Калифорније. Али, та одлука остала је само на хартији, јер нико није ни помишљао да Сутеру врати његово имање. Судија Томпсон једва се спасио линча. Један Сутеров син пао је као жртва разбеснелих грађана Сан Франциска, док је други потонуо заједно с лађом на којој је бежао за Европу. Двадесет година борио се Сутер за своје право обијајући прагове разних судова и министарстава. Седамнаестог јуна 1880. године нађено је његово тело на степеницама Сената у Вашингтону. Умро је чекајући.

У долини Сакрамента и данас има много злата. Али, оно више не лежи на површини. Њега треба тражити дубоко под земљом. Године 1939. отето је из земљине утробе злата у вредности од 50 милиона долара. Те исте године петролејски извори у Калифорнији дали су нафте за 226 милиона долара. Право злато Калифорније није више жуто, већ црно. Злато Калифорније је – нафта.

К. В.

УВЕК СВЕЖ КОКОС

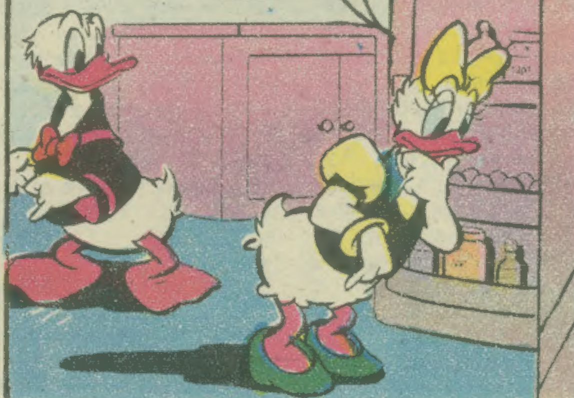
Постоји много начина да се за жарких дана утоли жеђ: од газираних сокова, кока коле до лимунаде. Али, у земљама где расте кокосова палма ништа не може да конкурише њеном млеку. Наиме, језгро недозрелог кокоса је у облику млечне течности и служи за пиће. Мада се о његовом укусу мишљења разликују – већини се допада, али има људи којима оно личи на сапуницу – сви се слажу у једном: овај напитак је увек хладан.

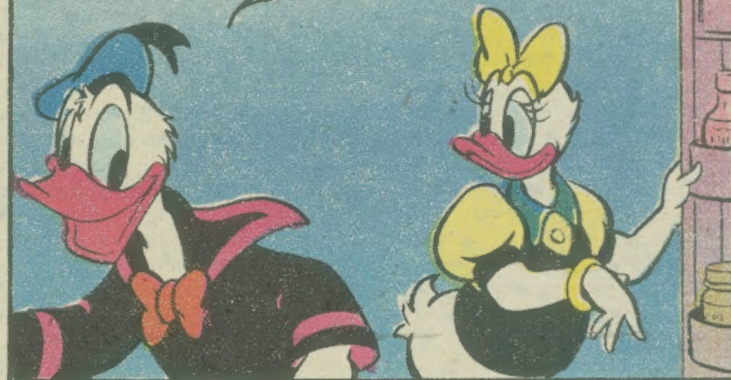
Природа је кокосовом ораху, који може достићи величину човечје главе, подарила изванредну топлотну изолацију: док на сунцу човек на његовој кори може да опече руку, језгро које је омотано чврстом дрвенастом љуском увек је хладно. На Јукатану у Мексику на свакој пијаци, улици, тргу налазе се трговине кокосовим млеком, нешто попут наших сладоледџија и продаваца лимунаде. У овим мексичким трговинама нема ни леда, ни чаша, ни воде за њихово прање. Није им ни потребно јер се млеко пије право из ораха. Једини приручни прибор су – мачете. Кад се купац појави, одабере одређен орах, продавац онда узима мачету и са два-три тачна ударца отвара га. Продавцу није баш лако јер није нимало пријатно на врућини стално замахивати мачетом, то је отприлике као кад бисте цепали дрва.

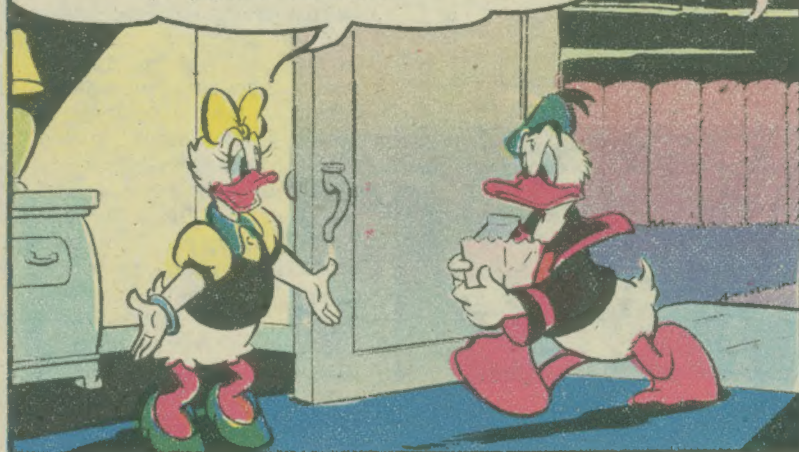

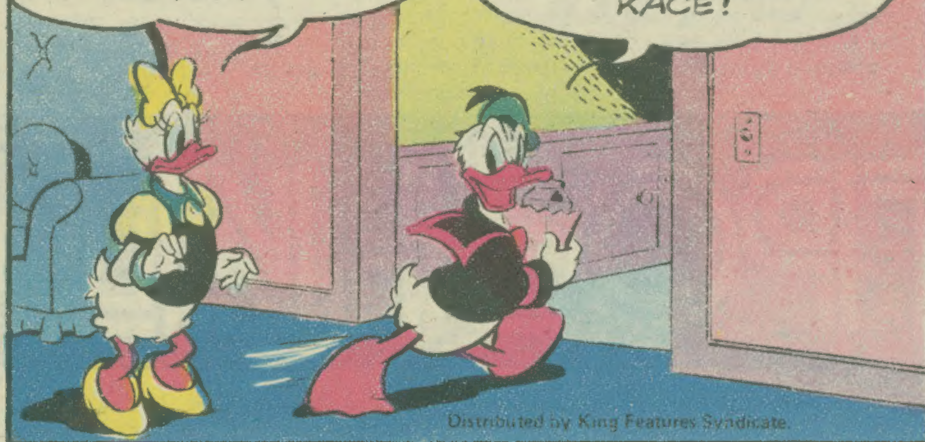
WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

МОЈЕ НОГЕ ГОРЕ!

Седамдесетчетворогодишњи глумац Денис Морган одлучио је да се врати глуми – треба прославити „поновно рођење"

Морган из времена кад је у Холивуду био један од најбоље плаћених глумаца. На фотографији је са Џејн Вајмен у филму „Леди се одлучује за морнаре"

ЈОШ САМО НЕКОЛИКО СЕКУНДИ И ЕКСПЛОЗИЈА ЋЕ ИХ ОДНЕТИ СВЕ ТРОЈЕ У ВАЗДУХ. ЏЕЈМС И ТОМ, ИЗБЕЗУМЉЕНИ ОД СТРАХА, ЗНАЛИ СУ ТО ВРЛО ДОБРО, АЛИ ЗАР ДА ОСТАВЕ ЖЕНУ ДА ИЗГОРИ У КОЛИМА.

Седамдесетчетворогодишњи глумац Денис Морган возио се са супругом Лилијан калифорнијским ауто-путем. У једном тренутку изгубио је контролу над воланом, кола су ударила у заштитну ограду крај пута и полетела низ стрму ивицу. Више није било помоћи, Морганов караван летео је у провалију, остарели глумац био је беспомоћан. Кола су неко време неконтролисано јурила самом ивицом, а онда су се зауставила на једном испусту. Пламени језичци полако су захватали каросерију.

На сву срећу, баш у тренутку кад је Морган слетео са пута, иза њега су наилазила два возача – Џејмс Кембел и Том Смит. Зауставили су аутомобиле тачно на месту на коме је глумчев караван пролетео кроз банкину и без речи почели да се спуштају ка унесрећеним путницима. Видели су да је караван у пламену, требало је што пре спасти путнике док не дође до експлозије. Ни Џејмс ни Том нису знали на колико људи ће да наиђу у каравану,знали су само да су у питању секунди.

До кола у пламену први је стигао Џејмс. Видео је човека и жену како седе на предњим седиштима као да спавају. Отворио је врата код возача до којих је прво доспео.

– У тренутку кад сам успео да отворим врата – касније је испричао Џејмс – човек за воланом, име сам сазнао тек у болници, полетео је главом напоље. Јасно ми је било да је без свести. Плашио сам се само да није доживео неке теже повреде јер му је лице било сво крваво. Притрчао ми је Том и унесрећеног возача успели смо да извучемо напоље. Одвукли смо га што смо брже могли педесетак метара даље плашећи се експлозије.

– Само што смо онесвешћеног Дениса Моргана спустили на земљу – наставио је причу Том Смит – потрчали смо натраг. Требало је што пре спасти жену. Покушали смо да отворимо њена врата, али како су била потпуно слупана, нисмо успели. Драгоцени секунди су пролазили, крај кола је постајало све топлије, ватра је све више захватала ауто. Оног часа кад доспе до резервоара за бензин, било је јасно и Џејмсу и мени, готови смо. Ипак, ниједног тренутка нисмо одустајали од намере да спасемо несрећну жену.

Морали смо да је извучемо кроз врата кроз која смо само неколико тренутака пре тога изнели Моргана. Жена је све време вриштала: „Моје ноге! Горе, у пламену су! Помозите ми!" У ствари, како се касније испоставило, Лилијан Морган имала је неколико прелома на ногама а пошто је видела пламене језичке како све више освајају кола, повезала је страховит бол који је осећала у ногама са ватром – имала је утисак да гори.

– У тренутку кад смо заједничким снагама Том и ја – наставља причу Џејмс – покушавали да извучемо Лилијан, одјекнула је експлозија. Обојица смо затворили очи очекујући најгоре – да летимо у ваздух и у – сигурну смрт. Међутим, на сву срећу, била је то само гума, пламен још није био доспео до резервоара. Том ме је тихим, али успаниченим гласом, молио да будем спретнији, ако жену одмах не извучемо, све троје ћемо ту крај пута наћи смрт.

– Морам да признам био сам избезумљен од страха – признао је Том Смит – у питању су биле само секунде. Па ипак, без обзира на то што су ми се руке тресле и што је и мене самог почела да хвата вртоглавица, нисам ни помишљао да одустанем. Људски живот био је у нашим рукама, никад себи не бих могао да опростим што нисам урадио нешто да спасем ту непознату жену. Уз тешку муку најзад смо успели да извучемо госпођу Морган из каравана који је већ био готово цео у пламену. Ни дан-данас није ми јасно како смо и Џејмс и ја из свега тога изашли само са незнатним опекотинама по лицу и рукама.

Том и Џејмс су одвукли Лилијан крај њеног супруга, она је све време вриштала и бацала се, једва су успевали да је задрже у рукама. Још нису ни доспели до Дениса Моргана а кола су уз страховит тресак одлетела у ваздух. Све четворо, срећом, били су довољно удаљени... Од заглушујуће буке освестио се и Морган, почео је да запомаже: „Очи! Ја ништа не видим, ја сам ослепео!"

Наступио је још један тренутак потешкоћа – ни Денис а ни Лилијен нису могли сами да се крећу, требало их је пребацити уз стрмину на пут. Али, тада су већ наишли неки возачи који су се, привучени пламеном и експлозијом, зауставили да виде могу

ли нешто да учине. Помогли су Тому и Џејмсу да унесрећени пар што пре пренесу до кола и одвезу до најближе болнице.

Денис Морган је неколико дана био у критичном стању, лекари су стрепели да ће изгубити једно око. Али, после неколико хируршких захвата, стари глумац могао је поново да види свет око себе. Денисова супруга, само годину дана млађа од њега, осим неколико фрактура на ногама и лакших опекотина,није имала тежих озледа и већ после неколико дана пуштена је да се опоравља код куће.

* * *

Денис Морган који је четрдесетих и педесетих био један од најбоље плаћених глумаца у познатој америчкој филмској компанији „Ворнер Брадерс", чије су партнерке биле чувене глумице Дорис Деј, Дороти Мелоун, изашао је после неколико недеља са идејом да се поново врати глуми. Филма се одрекао крајем шездесетих година, међутим сада мисли да треба прославити „поновно рођење".

ПРИЧА О

ДВОСТРУКОЈ ИЗДАЈИ

На овој слици види се Виљем у тренутку када наређује својим велможама да опремају бродове за освајање Енглеске.

СТРИП РАЂЕН ИГЛОМ И КОНЦЕМ

У ФРАНЦУСКОМ ГРАДУ БАЈЕУ ЧУВА СЕ ПОД РЕЖИМОМ НАЈСТРОЖЕГ ОБЕЗБЕЂЕЊА ЈЕДИНСТВЕН ИСТОРИЈСКИ ДОКУМЕНТ ИЗ 11. ВЕКА КОЈИ ГОВОРИ О ПОХОДУ ВИЉЕМА ОСВАЈАЧА НА ЕНГЛЕСКУ.

Догађаји о којима ће овде бити речи збили су се пре више од 900 година. У то време стрип се није звао стрип, али је постојао – судећи по једном необичном експонату који се чува у музеју у Бајеу. То је „Таписерија из Бајеа" како се ова прича у сликама са мало речи погрешно назива. Погрешно јер није реч о таписерији него о правом правцатом везу, циновских размера.

„Таписерија из Бајеа" урађена је на ланеном платну дугачком преко седамдесет метара а широком педесет центиметара. Један – и то последњи део, епилог целе приче, одсечен је незнано када и заувек изгубљен. Остале су 53 слике на којима се појављује 530 особа! Поред њих пуно коња, а на горњој и доњој ивици и мноштво других животиња, птица и фантастичних митских бића. Ту су, затим, зграде и палате, бродови, оружје, па чак и једна – комета!

Све је извезено вуненим концем у осам боја. Сваку слику прати и натпис на латинском из којег укратко сазнајемо ко је ко и шта се догађа, односно како је припремано и изведено освајање Енглеске 14. октобра 1066. године...

Кад су се искрцали, Виљем је одржао кратак говор не силазећи с коња...

Виљем је добио надимак Освајач стотинак година после свог великог похода. Док је живео звали су га Гијом од Нормандије или чак, како и данас стоји у понекој енциклопедији – Гијом Копиле! То стога што је рођен као ванбрачно дете нормандијског војводе Роберта званог Ђаво и лепе Арлете, сеоске девојке из околине Каена.Међутим, војвода није имао „званичне" деце, па је сина признао и одредио за свог наследника пре него што је пошао у крсташки рат.

Освета краља Едварда

Из рата се Роберт није вратио и тако се догодило да деветогодишњи Гијом постане војвода од Нормандије. Шта све нису покушавали нормандијски барони не би ли се дочепали власти. Тако су три дечакова чувара убијена један за другим и смртна опасност надвила се над малолетним наследником војводства на обали Ламанша. Његови дани од тада одвијали су се од скровишта до скровишта, код рођака који су дрхтали од страха да не буду откривени и не прођу као они чувари.

Али, срећна звезда (или добра конспирација) сачувала је младог наследника и дошао је дан када је и званично постао војвода нормандијски. Војвода је као двадесетогодишњи младић испољио војнички геније (и кликер уопште) пошто је 1047. угушио побуну и покушај превраба у месту Вал-Де-Дин. Од тада су га његови сународници и вазали уважавали без резерве и положај на норманском престолу био му је сасвим чврст.

Такав је, укратко, био живот Гијома од Нормандије док није постао Освајач и – Виљем (по енглески). А на престолу Енглеске у то доба седео је Едвард Конфесор који није имао деце, а са целом својом околином био у свађи. И Конфесор је одлучио да им се слатко нацери после смрти, оставивши енглески престо Гијому од Нормандије! Он је то по свој прилици саопштио младом војводи који га је посетио 1051. године. Уосталом, они су били и у некаквом далеком сродству...

Погажена реч

Две године пре Конфесорове смрти Гијома је у Нормандији изненада посетио саксонски краљ Харолд. Неки историчари сматрају да је Харолд тада донео поруку краља Едварда Конфесора којом је потврдио опоруку, а други тврде да се Харолд тада Гијому заклео на верност. Али, догодило се супротно!

Када је Конфесор умро, Харолд је огласио да право на енглески престо има он лично. Са друге стране Ламанша, у Нормандији, завладала је напетост ишчекивања шта ће учинити њихов војвода. А он је одлуку донео још одавно, годинама раније. Сада је на интелигентан и лукав начин приступио последњим припремама, обезбеђивању подршке моћних: француског краља Анрија IV и римског папе Александра II. Од првог је добио обећање да се неће мешати у ствар Нормандије, од другог благослов,једну заставу и – длаку с главе светог Петра, за добру срећу и успех у борби!

Гијом је умео да милом, силом или зачкољицама увери своје (колебљиве) бароне да припреме војску за велики поход. Придобио је у свој табор и једног значајног савезника: рођеног брата краља Харолда. Издаја за издају... Углавном, првих дана октобра 1066. године из Павансија на нормандијској страни Ламанша исловила је флота од хиљаду малих, лаких и наоружаних бродова.

На другој страни, у близини Хејстингса, стајала је војска Саксонца Харолда. Заштићени тешким оклопима и наоружани традиционалним саксонским секирама и праћкама чекали су дошљаке и борбу на живот и смрт.

Једна слика на „Таписерији" представља групу радозналаца како посматрају пролазак комете и узбуђених лица коментаришу. По старом саксонском веровању комета је знак несреће. Следећа слика показује краља Харолда коме јављају за наилазак непријатељске флоте... Убрзо затим, пристајање бродова, па излазак војника у панцирним кошуљама. Они, по обичају Нормана не носе штитове, али су наоружани мачевима, луковима и стрелама. Предводи их Виљем.

Жив сам и победићу

Војвода који никада није расипао речи, одржао је својим витезовима сажет говор непосредно пред почетак напада. Говорио је полако, са великим паузама између реченица, а суштина његовог слова гласила је „победити или погинути".

Напад је почео у девет сати ујутро. Тежак звекет оружја, рзање коња, тупи ударци и јауци, поклици и самртни ропци – све је говорило о борби прса у прса. Али, Саксонци су прибегли једном ратном лукавству које умало да битку реши у њихову корист, па да историја Енглеске крене сасвим другим током! Пустили су гласину да је војвода Виљем погинуо.

Настала је узрујаност у редовима Нормана. неки су почели да беже, припретило је расуло. Међутим, војвода тада искористи свој владарски скиптар у најнеобичнију сврху: тресну је њиме неколико бегунаца и тако их заувек спречио у дезертерству. Онда је подигао визир и заурлао:

„Ево ме, жив сам и победићу! Ко год бежи, неће избећи смрт!"

Бегунци су се скаменили, а остали се прибрали. Тада је Виљем, инспирисан, ваљда, догађајима на лицу места, одлучио да штету окрене у своју корист и примени генијално ратно лукавство. Наредио је да се изведе лажно бекство с бојног поља. Саксонци су поверовали у своју победу и добар део њихове војске дао се у потеру за „бегунцима". Тако је њихова одбрана знатно ослабила. Виљем онда издаде заповест која је одлучила исход: да његови стрелци гађају високо, високо преко заштитног „зида" од саксонских штитова, тако да стреле упадају унутра.

Била је то добра тактика. Једна таква стрела зарила се у око краља Харолда који је пао с коња. Затим, то се такође види на „Таписерији", неко одсеца рањеном краљу ногу – неко од његових, случајним, погрешно упереним замахом! И краљ умире.

Чудна судбина Таписерије

Победа је била у рукама Виљема Норманског. Сада се на „Таписерији" још види како победнички војници гоне побеђене по бојном пољу, или са погинулих скидају панцир-кошуље... И ту је „стрип" о освајању Енглеске прекинут – одсечен. Не види се крунисање Виљема за краља Енглеске, али то се догодило већ у децембру те године, у Вестминстеру.

Дуго се веровало да је „Таписерију" израдила Виљемова супруга Матилда, што није тачно. Она је дело – саксонских везиља! Израђена је по наређењу норманског велможе и Виљемовог најближег сарадника Одона од Бајеа који је после освајања Острва постао још и војвода од Кента. Одон је наручио овако велелепан вез за украшавање катедрале у свом Бајеу.

Израда „Платна о освајању" како се ово дело називало у доба свог настанка трајала је четири године, од 1088. до 1092. Може се рећи да и оно, попут главног јунака приче, има доста среће будући да је остало читаво кроз толике векове. Поштедела су га чак два пожара катедрале у 11. и 12. веку. За време француске револуције неко време је служило као церада за кола са муницијом, а у другој прилици умало да буде расечено у комаде, за декорацију неке параде! Оба пута „Таписерију" је спасао извесни Ламбер де Форетје који је у то доба био управник области Баје.

Иначе, Наполеон и Хитлер проучавали су инвазију Виљема на Енглеску у циљу стицања ратног искуства. Неки сматрају да је Наполеон, инспиришући се Виљемовом флотом, одлучио да своје велике бродове – замени мањима. Што се Хитлера тиче и он је, тврде француски историчари, у намери да освоји Велику Британију, помно студирао извезене бродиће Виљема Освајача...

У данашње време овај необичан и без сумње изузетно драгоцен историјски документ и уметничко дело чува се на изузетан начин. Развучено је и намештено на неку врсту шина које се завршавају у бетонираном „бункеру". Ево зашто: на најмањи знак узбуне, платно се зачас аутоматски урола и затвори у сеф смештен у том бункеру. Сваки ризик је искључен!

М. К.

РОБОТИЈУС? НЕ, СЕМАФОРУМ

Двадесет четири бојене стране, Пинокио, неустрашиви ратник Енеја, животиње из Езопових басни и све то, баш као што је ред код дечијих листова, дато у форми стрипа. Необично је само то што се овај стрип чита (и штампа) на латинском.

Идеја је потекла од педесетосмогодишњег свештеника Ламберта Пиђиниjа из Кастелфидарда који је уједно и уредник првог и јединог италијанског стрипа на латинском. Посао за сада сасвим лепо иде: 50 хиљада тиража. Пинокија на латинском хоће студенти, радозналци, колекционари и, разуме се, дон Ламбертове колеге – на „латински" стрип се у једној области северне Италије претплатила читава опатија.

Предузимљиви дон Пиђони се није дао збунити терминима за предмете којих у старој Грчкој и Риму није било. У балончићима његовог стрипа могу се тако прочитати речи као **platina volans** (летећи тањир), **robotius** (робот), **semaphorum** (семафор), **automata** (аутомобил)...

Свештеник-уредник тврди да се за „Јувентус" интересују и у иностранству.

МУЗЕЈ БАНКРОТА

Браћа Шлимпф, седамдесетшестогодишњи Фриц и седамдесетосмогодишњи Ханс, имали су у француском граду Милузу неколико текстилних фабрика које су им донеле милионе. Обојица су били страсни љубитељи старих аутомобила и из разних земаља света успели су да набаве 437 „ветерана" на четири точка. Своје благо они су сместили у једну огромну фабричку халу претворену у прави салон аутомобила обложен керамичким плочицама и украшен скупоценим канделабрима и теписима. Своју збирку љубоморну су чували од туђих очију. Овакав хоби, који је захтевао милионске издатке, најзад је уништио обојицу фабриканата: пошто су се преко мере задужили, а дуг нису могли да врате, побегли су у Швајцарску. Фабрике су престале да раде и без посла је остало 1600 радника, претежно жена. Једне ноћи радници су заузели своју некадашњу фабричку халу у којој су стајали аутомобили и, сматрајући то као некакву накнаду за изгубљени посао, прогласили салон браће Шлимпф за национални музеј аутомобила.

Музеј је до сада посетило преко милион особа.

СУНЧАНО, РЕЧЕ ПАУК

Нервирају вас погрешне временске прогнозе? У том случају пажљиво посматрајте паукове, поручује Француз Филип Коп позивајући се на данашњи обичај људи са села да време предвиђају

на основу понашања птица и инсеката, поготово паукова.

Ако паук ујутру крене у шетњу, то значи да на земљи нема росе, а то опет значи да немате шта да се мислите – време ће бити лоше. Крене ли паук да мили унаоколо око поднева, предстоји нагла промена, а кад на њега налетите увече, будите уверени да ће сутра време бити лепо.

РЕМБРАНТ, ЧЕТВРТИ ПУТ

Из музеја Далвич колеџа у Лондону по четврти пут од 1967. године украден је један портрет славног холандског сликара Рембранта. Слика је процењена на 114 милиона динара (нових, разуме се), с тим што јој се по оцени стручњака права вредност и не може одредити. Лопов је вероватно био мишљења да може. Он је, човек, из музеја ишетао с милијардама под мишком.

СЛУЖБА ЗА ЊУШКАЊЕ

Град Гилон у аустралијској држави Викторија има што нико други нема: прву и једину „назалну службу против загађења" на свету. Преведено на нешто мање званичан језик, ради се о групи добровољаца који њушкањем „мере" степен и квалитет издувних гасова и индустријског загађења. Њих је изабрала и организовала локална Агенција за заштиту животне средине и то на основу строгих критеријума: задатак је поверен само онима који су непогрешиво разликовали један индустријски гас од другог.

Експеримент ће трајати три месеца, а од добровољних „општинских њушкала" како су их већ назвали, очекује се да два пута дневно извештавају претпостављене о стању „смрадова" у граду.

ГРЕШКА

У жељи да осигура одступницу, наоружани пљачкаш једне банке у Хамбургу узео је као таоца младу шалтерску службеницу. Двадесет петогодишњи шеф великодушно се понудио, а лопов великодушно пристао на замену. Можда је крадљивац мислио како је шеф увек бољи таоц од обичне службенице. Ма шта да је мислио, грдно се преварио.

Храбри добровољац Ролф Курц је стручњак за карате што је пљачкаш сазнао оног трена када су се обрели на улици – први ударац му је из руке избацио пиштољ, други га је послао на земљу где се још доста дуго превијао од болова.

Баксузни лопов је, иначе, до улице изнео око четири хиљаде марака. Мале паре, грдне муке.

ВЕШТАЧКА КРВ

Професор Џорџ Мос из медицинског центра „Мајкл Риз" у Чикагу створио је вештачки раствор хемоглобина – замену за људску крв. „Вештачка крв" за сада је испитана само на мајмунима, али резултати обећавају: амерички научник тврди да ће се његов раствор показати као незаменљив у хитним случајевима. Мосов раствор, наиме, може без икакве опасности да кола организмом пацијента пуних 46 сати према 6 часова колико „трају" постојеће замене. „Чикашка крв" преноси кисеоник до плућа и ослобађа угљен диоксид. Из Чикага поручују да ће раствор ускоро бити испробан и на људима.

МОЦАРТ ЈЕ УБИЈЕН?

Нико не зна где је гроб Волфганга Амадеуса Моцарта. Недавно се испоставило да се не зна још нешто: да ли је велики композитор у тридесет шестој години издахнуо природном смрћу или га је отровао један преварени муж...

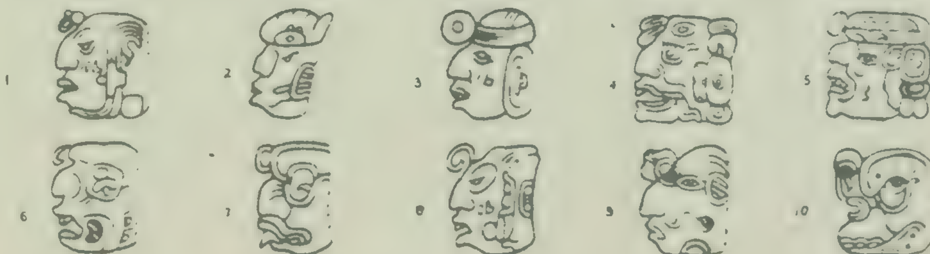
Што се већине од двестапедесеторице стручњака окупљених на

музичком фестивалу у Брајтону у Великој Британији тиче, они су после увида у обимну документацију коју су поднели творци најновије хипотезе сложни: композитор је убијен! Ако је то тачно, кривац је Бечлија по имену Франц Хофдемел који се на тај стравичан начин осветио Моцарту за повређену сујету.

КАКВЕ БРОЈКЕ

Праликови данашњих бројки појавили су се у Индији не касније од петог века. У Европу су их донели Арабљани у времену између 9. и 13. века и због тога их називају арапским. Пре тога у разним земљама постојали су различити системи обележавања бројева мада су се најчешће користила слова азбуке којом су се служили у тој земљи. Најнеобичније бројке вероватно су оне којима су се некад служили припадници индијанског племена Маја: они су бројке представљали различитим изразима човековог лица. На цртежу су бројке Маја – од један до десет.

ПЛАСТИКА С МИРИСОМ

У моди су разни производи од вештачких пластичних материја с мирисима. Дечје играчке – аутомобили – миришу на бензин, ципелице за малишане шире мирис јагода или грожђа, вештачке коске за псе маме мирисом меса, а хула-хоп обручи – ко зна зашто – миришу на ментол бомбоне, и све се то у САД продаје као алва.

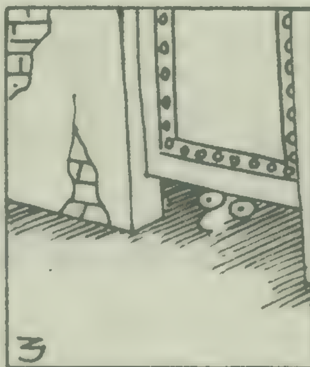
Силан новац згрнуо је произвођач који се сетио да разним ђевђирима и другим судовима од пластике дода мирис различитог воћа.

Сад се већ спремају и произвођачи пластичне амбалаже да кутије за кафу, бибер, бомбоне и друге намирнице и посластице начине тако да и саме миришу на производ који је у њима.

ПЕТАО КОЈИ НОСИ ЈАЈА

Један једногодишњи петлић почео је у последње време да се чудно понаша, писао је почетком лета кинески лист на енглеском језику „Чајна деј-ли". У кокошарнику неидентификованог власника у кинеској провинцији Лиаониниг, петлић је почео све мање да кукуриче, остајао је све дуже и дуже на легалу док су други петлићи и кокошке шетали и кљуцали около по цео дан, а онда једног дана, изненада, снео јаје! За необичног петла одмах су се заинтересовали научници и сада је већ у сигурним рукама учењака – на испитивању.

БЕКСТВО КРОЗ МИШЈУ РУПУ

Из окружног затвора „Вајтли" у Колумбија Ситију у Индијани недавно су побегла два брата. Ништа необично, да није необичан начин на који су то извели: насапунали су се сапуном за бријање по читавом телу и промигољили кроз отвор на ћелијским вратима дугачак 30 а широк 15 центиметара.

Мајк Шода, представник затвора, изјавио је да је реч о двадесетједногодишњем Ричарду и двадесет четворогодишњем Едварду Гејлорду који су се налазили на издржавању казне због кривотворења. У то су му новинари поверовали, у начин бекства нешто теже: „Многи ми не верују, али управо то се догодило, објаснио је Шода.

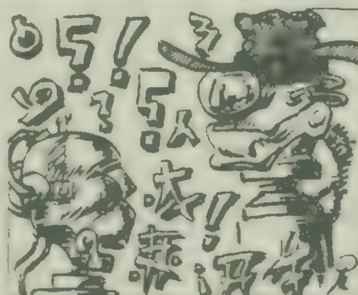
Ричард Гејлорд је иначе висок 183 центиметра, тежак 70, а његов брат Едвард 165 центиметара и тежак 70 килограма. Отвор кроз који су се – само како? – провукли иначе служи да се кроз њега у ћелије убаце послужавници с јелом.

НЛО?!

Ако сте помислили да је ово слика неког неидентификованог летећег објекта који је, коначно, слетео на Земљу, преварили сте се. Ово је само душек за надувавање чудног облика снимљен на једној плажи у СР Немачкој.

СИМПОЗИЈУМ О ЈЕЗИКУ РОБОТА

Велика компанија за производњу компјутера и робота „ЦАМ-I" која има фабрике у америчкој држави Тексас и Јапану објавила је да ће иницирати одржавање међународне конференције о језику робота и то још овог лета. Утврђивање светских стандарда за језик који се употребљава у комуницирању са роботима је постало неопходно после експлозије производње ових савршених људских помагача који су донедавно сматрани само производом маште – рекао је представник компаније.

ЗАЉУБИО СЕ У – МАШИНУ

Окружени разноразним машинама можемо да их волимо или мрзимо. Међу људима који су се „заљубили" у машину са којом су радили спада и извесни Енглез, Виљем Волдрон. Његов посао био је да, уз помоћ компјутера, контролише машину за обраду метала у Сторбрицу у Западном Мидленду. Са овом машином Виљем је друговао неколико година а онда, једног дана, машина се покварила. Требало је извршити неке оправке на њој и усавршити је. Виљем је био очајан, није могао ни да помисли да ради са ма којом другом справом. Његови послодавци показали су пуно стрпљења, покушали да га преместе на неко слично радно место, али ништа није помогло. Виљем Волдрон доживео је прави нервни слом. шефовима ништа друго није преостало него да Виљема пошаљу на принудни годишњи одмор.

Невоља се појавила кад се рок за поправку Виљемове машине продужио, прошло је и десет месеци а она још није могла да се врати у производњу. За Волдронов случај заинтересовали су се и индустријски психолози и други медицински стручњаци. Свима је објашњавао да је невоља у томе што је он свој мозак подредио компјутеру који је, програмирајући машину, радио као његов сопствени мозак. Промена и рад на неком другом компјутеру са другом машином није долазила у обзир, он би се осећао као „обезглављен". Пошто је од стручњака добио потврду да ради са је неспособан да ради са неким другим „механичким средством", Виљемовим шефовима ништа друго није преостало него да га, уз велику надокнаду, отпусте. Добио је 45 милиона старих динара отпремнине! Чак ни тако велика сума као да није успела да утеши Виљема који је изјавио да је био заљубљен у машину!

За разлику од Виљема Волдрона постоји велика већина људи која мрзи машине, посебно компјутере, па зато није ни чудно што је створен посебан огранак медицине који се зове „киберофобија" страх од кибернетике, односно компјутера. Последња истраживања у Америци показују да једна трећина запослених пати од ове нове болести. Људи пореде своје способности, брзину мишљења, закључивања, способност добијања резултата са компјутерским „моћима" и убрзо се осете безвредни. Симптоми који прате ово обољење манифестују се великим главобољама, несаницом и повишеним притиском.

Није зато ни чудно што има оних који желе да се освете машини. Недавно се догодило да су двојица лопова провалила у неку мању робну кућу, али их је тамо „машина", односно програмирани компјутер са видео-екраном, снимила и они су брзо ухваћени. Само дан пошто су одлежали казну и изашли из затвора, они су ушли у прву радњу и мочугама разбили у парампарчад сличну „машину" која их је одвела на робију. Власти су имале разумевања према двојици лопова, уместо уобичајене казне послали су их на „користан рад", али тамо где нема ни једне једине машине која би их „посматрала" – девет месеци радиће у фабрици на изради ствари од прућа. Наравно, чист ручни рад.

ОСВОЈЕН НЕОСВОЈИВ ГРАД

ДВАНАЕСТОРИЦА

ПОНОЋ ЈЕ ВЕЋ БИЛА ПРОШЛА КАД СУ ЗАВЕРЕНИЦИ СТАВИЛИ РУКЕ НА ЦЕФЕРДАР СВОГ ВОЂЕ И ЗАКЛЕЛИ СЕ ДА ЋЕ ПО ЦЕНУ ЖИВОТА УЧИНИТИ ОНО ШТО СУ СЕ ДОГОВОРИЛИ. НИКО ОД САПЛЕМЕНИКА НИЈЕ СМЕО ДА САЗНА ЗА ЊИХОВ НАУМ...

Жабљак, средњовековни град и насеље северозападно од ушћа реке Мораче у Скадарско језеро и престоница Црнојевића, био је у 18. и 19. веку кост у грлу околним црногорским племенима. Турци су га опасали високим бедемом и тврдим кулама и одатле господарили околином, посебно Скадарским језером. Стотине пушака које су вириле из пушкарница биле су више него довољна опомена сваком ко помисли да силом крене на утврђење. Наравно, готово да није било Црногорца који са чежњом није помислио да истера Турке из Жабљака, али се све завршавало на пустим жељама јер би сваки покушај био раван самоубиству.

У пролеће 1835, међутим, турски зулум превршио је сваку меру: жабљачки Турци су из заседе убили два угледна Црногорца а мало затим је Јакуп-ага Омарчевић јавно, у центру Жабљака, избатинао двадесетак виђених људи који су код аге стигли да се пожале на неправде и терор. Преко ове срамоте није се могло прећи, али би права лудост била кренути на утврђени Жабљак, тако су бар мислили главари околних црногорских племена. Али, не сви.

Кењо Јанковић, јунак из оближњег Цеклина, позвао је почетком марта свог комшију Петра Стругара и поверио му да ће са десетак другара ући у Жабљак и сprати срамоту. Стругар га је у чуду погледао, али кад му је Јанковић изложио план, обрадовао се и одмах се пријавио за добровољца.

Завера

После неколико дана у кући Кења Јанковића, у селу Рвашима, окупило се дванаест завереника. На договор су стигли касно ноћу да их неко од саплеменика не би приметио. Уз огњиште, док је ватра догоревала, детаљно су разрадили план упада у добро утврђени Жабљак. Одлучено је, уз чврсто обећање присутних, да за њихов наум нико од саплеменика не сазна из простог разлога што би то значило отворен окршај с Турцима а за то, веровали су, још нису спремни. А, ко зна, можда би се нашао неко ко би о свему обавестио Јакуп-агу.

Поноћ је већ била прошла кад су дванаесторица одважних ставили руке на цефердар свог вође, такав је био обичај, и заклели се да ће по цену живота учинити оно што су се договорили. Стари поп Томо Давидовић је два пута загрлио и изљубио младог Прела Стругара који је тек однедавна узео пушку и рекао му да ништа не брине и да ће све бити у реду.

Деветог марта увече група завереника нашла се у Карачу, на обали Скадарског језера, укрцала у две лађе и тихо веслајући кренула ка Жабљаку. Два лађара која су пристала да их пребаце преко језера у чуду су се згледали кад су завереници, на једвите јаде, успели да у лађу убаце дугачке мердевине и товар меса.

Ноћ је била више него повољна за заверенике: било је облачно а вода језера немирна. Искусни лађари вешто су заобилазили сва опаснија места. Изненада, на средини језера зачуше оштар шум весала и Кењо нареди лађарима да извуку весла а својој дружини да не говори. Уплашио се да то Турци нису изишли на језеро и да би их тај сусрет онемогућио у извршењу плана. На срећу, били су то неки његови саплеменици и после поздрава свак је отишао на своју страну.

Напад

На скровитом месту код села Салковине завереници су се искрцали и тихо, споразумевајући се углавном рукама, кренули према бедемима Жабљака. Лађари су се вратили натраг са задужењем да обавесте Цеклињане да, ако устреба, завереницима прискоче у помоћ. Тек кад су кроз околна села кренули према Жабљаку, видело се колико је била паметна идеја Кења Јанковића да са собом понесу месо. Наиме, пси који су кад је група наишла почели бесомучно да лају изненада су се умирили: добили су добар залогај, па су завереници без већих проблема стигли испод бедема утврђеног града.

Чета се зауставила испод бедема високих дванаест метара и, бирајући најпогодније место, прислонила мердевине. Имали су срећу па им је, пре него што су кренули на град, једна Црногорка која је живела у Жабљаку рекла колико су тачно високи бедеми: жена је једноставно узела клупко вуне и спустила га низ зидине и заверенике обавестила колика је висина. Податак је био више него драгоцен јер су направљене тачно толике мердевине, односно неколико њих повезано је дебелим ужетом.

Уз мердевине које су се поприлично љуљале први се испео, а ко би други, Кењо Јанковић. Показало се да су их поставили на

СМЕЛИХ

Кењо Јанковић, човек који је учинио оно што се пре њега нико није усудио.

право место јер ту није било турске страже. Четовођа их је, да би биле стабилније, привезао за велики топ и кренуо да извиди ситуацију: стражари су шетали по бедемима очигледно не верујући да би иком могло пасти на памет да крене на дотад неосвојив град.

У једном тренутку Кењо се саплео о неки предмет и стражари су загаламили. Међутим, непозвани гост се притајио и стражари су се, не нашавши никог, умирили. Кад се све утишало, Кењо је извидио ситуацију и позвао другове који су га нестрпљиво очекивали да и они крену уз мердевине.

Борба

После кратког договора на зидинама бедема, група се разишла за својим задацима: једни су имали задужење да на највишој кули подигну црногорску заставу, други да, без метка, ако је могуће, заузму складиште муниције и главни бунар, остали да освоје најважније тачке у граду. Кењо је с најмлађим завереником Прелом Стругаром отишао до капије да не дозволи Турцима који су живели ван градских бедема да прискоче у помоћ.

И заиста, без иједног испаљеног метка, дванаесторица завереника су до јутра заузели најважнија места у Жабљаку. А кад је у зору жена Јакуп-аге изишла на бунар да донесе воде, имала је шта да види: на највишој кули се вијорила црногорска застава а поред бунара су стајала два црногорска ратника с пушкама на готовс. Као без главе отрчала је код аге где јој је требало неколико минута да дође себи и свом господару каже шта је видела.

Јакуп-ага јој није поверовао, назвао је женском бештијом којој се после спавања привиђају разне ствари. Али, кад је погледао кроз прозор имао је шта да види. Уто га је пресекао глас Кења Јанковића који га је позивао на предају дајући му реч да ће му поштедети живот. Ага се узмувао и почео да дозива стражу која је била свезана и на сигурном месту.

– Да ли ми је жив брат Јусуф? – довикну ага Кењу не би ли га како заговорио док не смисли на који начин да га надмудри.

Јусуф је био жив али су га Црногорци узели као једног од талаца којима су покушали да уцене агу и остале Турке. Међутим, ови се нису дали и, очекујући да ће им убрзо у помоћ стићи Турци који су живели ван утврђења, прихватили су борбу. Пушкарање је трајало готово два часа без видљивијих резултата јер Црногорци нису могли лако да освоје агину кулу.

Предаја

У међувремену су, чувши пуцњаву у утврђењу, навалили и Турци ван града. Нису могли да уђу кроз главну капију коју су чували Кењо и млађи Преле Стругар, па су покушали да се конопима узвере уз високе зидине. Узалуд. Црногорци су на време пресекли конопе и наставили пушкарање са непријатељем у граду.

Завереници су се нашли између две ватре јер ни ага са преосталим Турцима није попуштао а ван градских зидина у бољуцима им је пристизала помоћ. Међутим, борба се наставила до вечери кад су обе стране за тренутак престале с окршајима. Црногорци су били у тежем положају јер им је понестајало и хране и воде, а и муниција је била на измаку.

На срећу, у међувремену су и Цеклињани, саплеменици завереника, сазнали за догађај и у само свитање следећег дана нашли су се надомак Жабљака. И кад су Турци ван утврђења у зору навалили да коначно истерају из града дванаесторицу смелих, напале су их и чете Црногораца. Развила се жестока борба у којој је победник био крајње неизвестан.

А у граду су завереници наставили беспоштедан окршај са опкољеним снагама Јакуп-аге. Већ је и подне било прошло, ага је имао преко петнаест мртвих саобораца, а њих дванаест није попуштало. И немајући куд, градски заповедник је, тражећи од Кења и дружине обећање да ће њему и његовој породици гарантовати живот, одлучио да се преда.

Кад је на агиној кули истакнута бела застава, Турци ван зидина су, сакупљајући последње снаге, свим силама навалили да продру у град и спасу и град и част. Без успеха: са неколико страна навалиле су прикупљене црногорске јединице и ови су били принуђени да се повуку.

Једанаестог марта 1835. утврђени Жабљак је, бар за неко време постао црногорски, а Кењо Јанковић је од владике Петра II Петровића Његоша на поклон добио две сребрне кубуре уз речи: „За тебе, Кењо, немам ордена који ти заслужујеш".

П. Милатовић

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ДИВИЗМА

(Verbascum pholomoides L. i V. thapsiforme Schrader), Scrophulariaceae

Народна имена: прва врста је позната у народу као дивизма крупноцветна, костник, лепух, лепушац, лопен, лучник, ошљи пелин, а другу врсту називају белоперка, волов реп, вуновка, дивизма, шутоцвијет, краљевска цвијћа, лепух, лепушац, свијећњак, широки лопух.

Опис биљке

Велике двогодишње зељасте биљке покривене беличастим длакама. У првој години образују само розету приземних великих длакавих листова. У другој години израста права стабљика, понекад разграната, која достиже до 2 m висине. Стабљике носе велике овалне, дебеле по рубу рецкасте листове без дршке. Приземни листови имају дебеле дршке. Цваст је дугачак грозд. Цветови су груписани у пазуху листића. Код друге врсте цветна круница је светложуте боје и левкастог облика до 2 cm у промеру. Код прве врсте која се сматра једним варијететом друге, цветна круница је већа (од 3 до 5 cm у промеру), равна и златножуте боје. Дивизма цвета током целог лета и увек се око ње на земљи налазе опали жути или мрки цветови. Остале врсте дивизме имају ситне цветове и не употребљавају се.

Налазишта

Расту на сунчаним, сувим, плитким, песковитим и необрађеним земљиштима, по камењарима, рушевинама, крчевинама, поред путева и железничких пруга и речних корита и уопште на запуштеним местима. Местимично је има у великим количинама јер је стока не пасе.

Берба

Од ових биљака сакупљају се само крунице цветова. Беру се током лета и почетком јесени. Најбоље је да се испод биљке простре платно, хартија или нека друга простирка и прутићем благо удара по стабљици при чему опадају само крунице с прашницима. На овај начин избегава се додир круница руком због чега могу да потамне. Исто тако не треба сакупљати већ опале цветове са земље јер су делимично променили боју. Ови цветови током сушења потамне и тако мењају изглед осушеног биљног материјала који се употребљава. Обрани цветови суше се за разлику од других цветова на сунцу да би се што пре осушили и задржали своју лепу жуту боју. Осушене цветове треба запаковати добро и чувати заштићене од светлости и влаге.

Употреба

Дивизма је као лек позната од најдавнијих времена због тога што код назеба делује тако да облаже упаљену слузокожу ждрела и помаже лакше избацивање секрета из бронхија. Цветови улазе у састав грудних чајева. У исте сврхе користи се понегде и лишће. Осим тога, лист се ставља на убоје где делује благо својим слузима и кадифастом мекоћом. У неким нашим крајевима дивизму употребљавају рибокрадице, за тровање риба. Туцањем биљке о камен у реци, вода односи са собом њене састојке сапонине који ошамуте рибе, те ове пљоштимице плове по површини и тако их лако сакупљају. Иако ове рибе нису отровне за човека, овај начин риболова је крајње груб, јер се тиме уништавају и рибљи млађ и крупније рибе. То може да доведе до истребљења риба у једној реци. И ова биљка слично сапуњачи, може да послужи за прање вуне и других тканина уместо детерџента.

Проф. др Момчило Горуновић

ТЕЛЕ-МЕЧ „СОНИ" – СИНКЛЕР

ПРВУ РУНДУ ДОБИО ВОЧМЕН

ТАКО СЕ ЗОВЕ ПРВИ ПЉОСНАТИ ТЕЛЕВИЗОР НА СВЕТУ: ИМА ЕКРАН ОД ПЕТ ЦЕНТИМЕТАРА, ЦЕВ ДЕБЉИНЕ СВЕГА ТРИНАЕСТ МИЛИМЕТАРА И У БОЈИ ЈЕ. ОН ЈЕ ИПАК САМО КОРАК ПРЕМА КРАЈЊЕМ ЦИЉУ – КУЋНОМ ТВ ПРИЈЕМНИКУ НОРМАЛНОГ ЕКРАНА АЛИ ТАКО ТАНКОГ ДА ЋЕМО МОЋИ ДА ГА КАЧИМО НА ЗИД КАО СЛИКУ ИЛИ ПОСТЕР.

Крајем маја ове године јапански електронски гигант „Сони" уз велику помпу лансирао је на европско тржиште минијатурни телевизор под именом вочмен (од енглеског: watch = гледати и man = човек) који ће попут суперпопуларног вокмена моћи свуда да се носи: у џепу, причвршћен за појас, на бициклу, у аутомобилу, у јавном саобраћају. Вокмен је био и остао празник за уши, вочмен ће бити посластица за очи.

Љубитељи малог екрана најзад су добили верног друга од кога ни на секунд неће морати да се растају, прави минијатурни екран од пет центиметара, па још у боји на првом пљоснатом телевизору који је угледао свет. Његова пљосната цев, чија дебљина износи свега један центиметар и три милиметра (тачније 1,27 мм) на путу је да изврши праву револуцију у телевизијској технологији чим буде примењен на кућне ТВ пријемнике нормалних и већих екрана. То ће бити дефинитивно збогом традиционалном телевизору чијој је гломазној катодној цеви и испупченом екрану очигледно одзвонило.

Предности нове технологије су димензије кутије (биће, најзад, танка), јаснија слика и мања потрошња енергије. Када се пљоснати екран буде правио у свим величинама, срећни власници качиће своје телевизоре на зид као да су слике или постери. Представници фирме „Сони" још не говоре кад ће такав апарат постати стварност, али се на њега по свој прилици неће дуго чекати.

Синклер популаран и код нас

Тријумф „Сонија" истовремено је привремени пораз Енглеза Клајва Синклера о коме је „Забавник" писао у броју 1510 од 5. децембра 1980. под насловом „ГЕНИЈЕ ЧИЈЕ ИДЕЈЕ КРАДУ".

Зла коб, која Синклера ни за тренутак није поколебала, хтела је да његове фантастичне изуме (први џепни рачунар на свету, револуционарни дигитални часовник с једним јединим силиконским чипом, први минијатурни телевизор, али не пљоснат већ с уобичајеном катодном цеви) муњевитопреузимају други и захваљујући далеко већим финансијским могућностима пласирају на тржиште остављајући генија празних руку и џепова, али не и главе.

Срећа му се осмехнула 1980. када је направио свој сада већ широм наше планете чувени „кућни компјутер" који је убедљиво први у свету по ниској цени и броју продатих комада. Предузеће „Синклер Рисерч", у којем сада ради око педесет људи и чији је центар и даље у Кембриџу, имало је између 1981. и 1982. године чист профит од десет милиона фунти (милијарда и пет стотина милиона нових динара), а од 1982. до 1983. целих четрнаест милиона и то само од продаје кућног компјутера синклер З 80, синклер З 81 и синклер З спектрум.

У време када смо писали о Клајву Синклеру он је тек стартовао с кућним компјутером, код нас је био потпуно непознат и редакцији су стизала писма у којима су читаоци тражили адресу Синклеровог скромног бироа и распитивали се како да купе компјутер. У међувремену ситуација се из корена променила, компјутер је постао светски бестселер, а Клајв Синклер мултимилионер.

Компјутер је већ увелико стигао и код нас – довољно је да отворите мале огласе дневних новина и уверићете се да је понуда и потражња разних модела синклера поприлична.

Финиш ће бити мој!

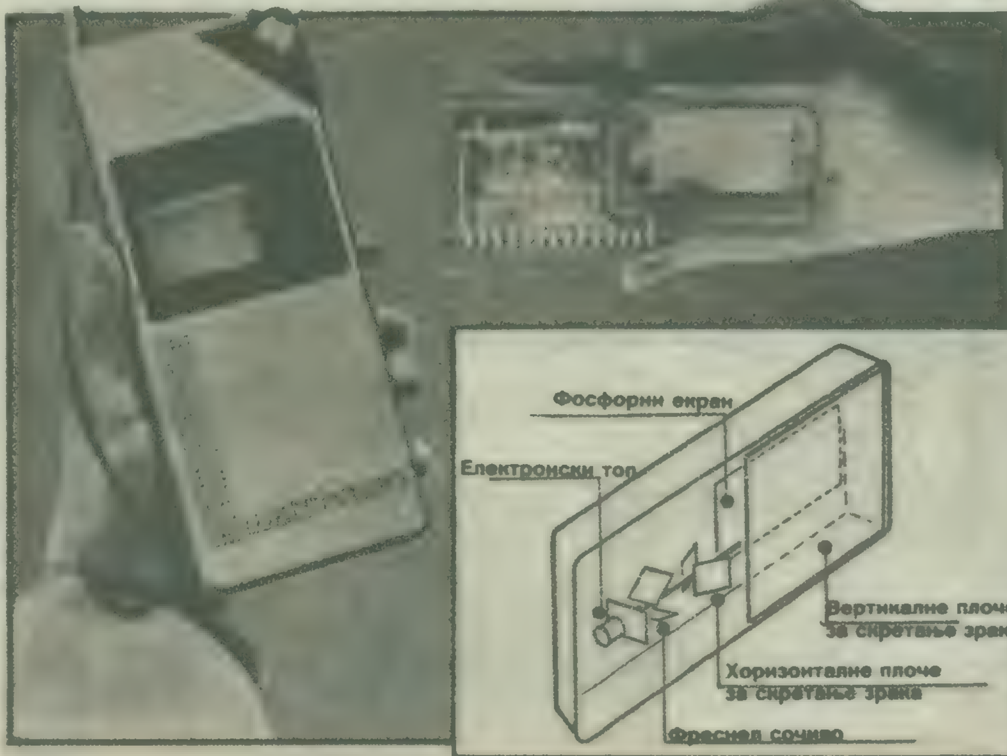
Још 1980. године Клајв Синклер, председник британске МЕНСЕ, удружења људи с највишим коефицијентом интелигенције, изјавио је:

– Сада ме узбуђује пљоснати телевизор, моје „срце и душа". Он ће бити још један од мојих светских првенаца. Радим и на аутоматском уређају који ће га склапати. Мислим да ћу после тога покушати да направим електронски аутомобил. Ако успем, решићемо проблем горива.

Што се пљоснатог телевизора тиче Синклер је очигледно изгубио трку јер његов пљоснати микроекран назван мајкровижн касни за „Сонијевим" који се у Јапану и Сједињеним Америчким Државама налази у радњама већ више од осам месеци, а у Великој Британији од првој јуна по цени од двеста четрдесет девет фунти (око тридесет пет хиљада динара).

Синклер ће по свој прилици у мечу с Јапанцима изгубити још коју рунду јер се очекује да ће до краја године и јапанска фирма „Касио" лансирати свој пљоснати телевизор. Британског генија ово не узбуђује претерано мада је његов мајкровижн био најављен још за јесен 1982. Како се „Синклер Рисерч" бави само изумима и израдом планова а производњу поверава другима, фабрика „Тајмекс" из Дандија, која је преузела изво-

Откако се вочмен појавио, саобраћајна полиција упозорава бициклисте и аутомобилисте да нипошто не укључују телевизор док возе: лево је вочмен јапанске фабрике „Сони", десно горе је цев Синклеровог мајкровижна, а шема доле приказује његов принцип рада.

Четрдесетдвогодишњи „електронски мозак" Клајв Синклер не занемарује физичку кондицију и сваког јутра трчи по свом парку у Кембриџу.

ђачки део посла, није га обавила на време нешто због тешког савлађивања нове технологије, нешто због великог штрајка радника.

– Изгубио сам на сто метара, али ћу победити на дугу стазу – каже Клајв Синклер. – Технологија „Сонијевог" вочмена не нуди ништа ново, исти систем су пре десетак година испробавали и многи други. У ствари први пљоснати екран изум је једног Мађара и то још из педесетих година.

„Сонијеве" јаке и слабе стране

„Сони" ипак није противник који се тек тако може отписати, а вочмен је један од његових бројних светских првенаца од којих су највећу проју имали први радио-транзистор 1955. и вокмен који је светски хит већ пуне три године.

Фирма се веома дичи својом телевизијском технологијом, нарочито првим тринитронским колор телевизијским пријемником (веома популаран и код нас) код кога три боје, црвену, плаву и зелену, од којих се састоји слика, на екран баца један електронски топ уместо уобичајена три.

„Сонијева" мана су прилично високе цене у односу на сличне фирме јер запошљава четрдесет четири хиљаде људи, има огроман обрт и џиновски профит, али читавих седам процената од укупног обрта троши на истраживања и усавршавања!

За сваки свој производ „Сони" даје потврду о оригиналности јер је одавно доживео да се под његовим именом које гарантује квалитет, „на црно" продају, нарочито у Сједињеним Америчким Државама, апарати који ову фабрику нису видели.

Највећа „Сонијева" страна су ипак два човека која су фирму и основала: Масару Ибука, технички мозак компаније, сада почасни председник, у некој врсти полупензије, и Акио Морита, извршни председник и савршен бизнисмен, геније за рекламу и тржиште мада по струци физичар.

Морита, који течно говори енглески, носи италијанске ципеле, енглеска одела, француске кравате и вози немачка кола, вештим потезима утире пут „Сонијевим" новитетима. Он је на сва звона најавио долазак вочмена још док је овај био у експерименталној фази која је трајала осам година.

Мајкровижн – бољи и јефтинији?

Вочмен није без недостатака. Ако се изузме доста висока цена, мане су му слика, која је одлична али често ишчезава с екрана уколико услови пријема нису савршени, добар је у колима само ако нису у покрету, а звук му је без слушалица слабашан.

Клајв Синклер тврди да је технологија његовог мајкровижна далеко усавршенија, али не одаје појединости осим што каже да ће имати савременије инсталације, мање делова и нижи утрошак енергије. Осим тога биће мањи од вочмена и много јефтинији – коштаће око шездесет фунти (око девет хиљада динара).

Истраживачки део посла на мајкровижну трајао је седам година, коштао око четири милиона фунти, а први прототип направљен, још 1980. имао је одличну слику. Синклер није сасвим уверен да ће се високи квалитет сачувати и када у „Тајмексу" крене масовна производња.

Мада су различити, и „Сонијев" и Синклеров пљоснати телевизијски пријемник раде на истом основном принципу: топ који баца електронске зраке на фосфорни екран смештен је са стране па апарат нема „дебљину" за разлику од катодне цеви садашњих апарата која је позади и заузима сувише места.

Синклер се нада да ће током следеће године продати око милион мајкровижна, али не прецизира да ли ће се продаја одвијати искључиво поштанском наруџбеницом, што је био случај с домаћим компјутером, или ће се појавити у радњама.

О томе брине новопостављени шеф одељења за телевизију његове компаније „Синклер Рисерч", а Клајв Синклер на миру размишља о пројекту најављеном још 1980. године – електронском аутомобилу. Детаље, наравно, не открива.

Б. Дожић

У ЛИЛИПУТАНСКОМ СВЕТУ

Ево како изгледа хол куће из прошлог века – сви детаљи су у потпуности идентични са оригиналом. Јанг се труди да за своје лилипутанске куће користи исти материјал као на оригиналима.

Када је Денис Јанг, зидар из околине Кембриџа, отишао у пензију, схватио је да има времена напретек. Покушао је да се бави око куће, уређује башту, али ти послови нису могли да задовоље његов немиран дух и овај одличан мајстор одлучио је да настави исти посао само што ће све правити – у минијатури.

Прво се латио „изградње" Градске већнице која постоји у његовом месту Вилингему а слична је оној чувеној која је подигнута у Кембриџу око 1700. године. Денису је требало две и по хиљаде часова да заврши зграду која је готово у свим детаљима била иста као оригинал!

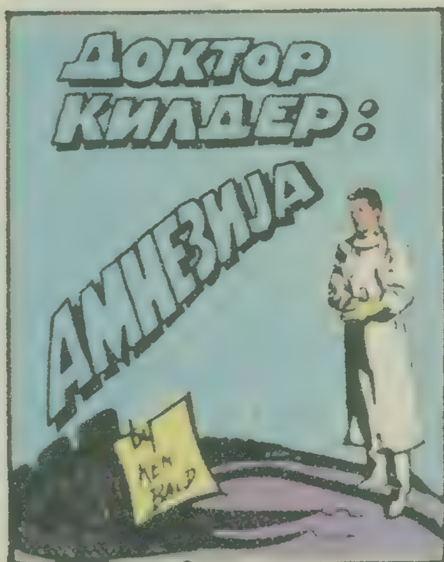
Денис прави и куће у пресеку тако да купци дубоког џепа могу у дневној соби да држе – мини грађевине.

Брижљиво је израдио сваку ситницу трудећи се чак да користи исти материјал који је употребљаван на самој згради. Сада је та његова творевина, мања неколико стотина пута од саме већнице, процењена на 25 хиљада фунти (око 350 милиона старих динара). Денис Јанг је задовољан – ем је нашао себи разоноду, ем му тај хоби доноси фантастичну зараду.

Спретни енглески зидар није се задржао само на копијама познатих грађевина, он исто тако успешно прави и све делове старинског намештаја: концертне клавире, столице свих стилова, фотеље, ормане и комоде – којима се све фиоке отварају!

Денис Јанг завршава минијатурни концертни клавир који се разликује од „правог" само по томе што је неколико стотина пута мањи.

ДОКТОР КИЛДЕР:
АМНЕЗИЈА
BY KEN BALD

КИЛДЕР ЈЕ БЕЗУСПЕШНО ПОКУШАВАО ДА ПОЗОВЕ БОЛНИЦУ...
АЛО... ХМ... ЛИНИЈА ЈЕ МРТВА!

РЕКЛИ СУ ДА ОДМАХ ДОЂЕМ У БОЛНИЦУ! ШТА СЕ ТО ВАЖНО ДОГОДИЛО?

А И ШТА ЋУ СА ТОМАСОМ?

ДОКТОР СЕ ДВОУМИ ДА ЛИ ДА УЂЕ У КОЛА И ОСТАВИ БОЛЕСНИКА САМОГ!
МИСЛИМ ДА ЋЕ ИПАК ПОЖУРИТИ У БОЛНИЦУ!

АЛИ, АКО ПОСУМЊА У НАШ ПОЗИВ, ЗАУСТАВИЋЕ СЕ КОД ПРВЕ КУЋЕ И ПОЗВАТИ БОЛНИЦУ!

ЈЕДИНО ЈЕ ДОКТОР ГИЛЕСПИ ЗНАО ГДЕ САМ... МОРА ДА ЈЕ ВЕОМА ВАЖНО!
А САД БРЗО ПО ЊЕГА!

ЗДРАВО, МОМЧЕ! ЈЕСИ Л' СРЕЋАН ШТО ВИДИШ СВОЈЕ ДРУГОВЕ? САД ЋЕШ ЛЕПО ПОЋИ С НАМА!

НЕ, НЕ... ШЕФ МЕ СИГУРНО НЕ БИ ПОЗВАО ЧАК ОВДЕ!
KEN BALD 9-27

ХАЈДЕ, ПОЛАЗИ... НЕЋЕШ МОЋИ ДА ИМ КАЖЕШ ШТА СИ ПРОНАШАО НА „ОЛУЈИ"!
ИДУЋЕГ ПЕТКА:
ИЗНЕНАЂЕЊЕ

КРСТАРИЦА GALACTICA™

ПРЕ ВИШЕ ХИЉАДА ГОДИНА ЉУДИ ИЗ УДАЉЕНИХ КРАЈЕВА СВЕМИРА ОСНОВАЛИ СУ У КОСМОСУ БРОЈНЕ КОЛОНИЈЕ...

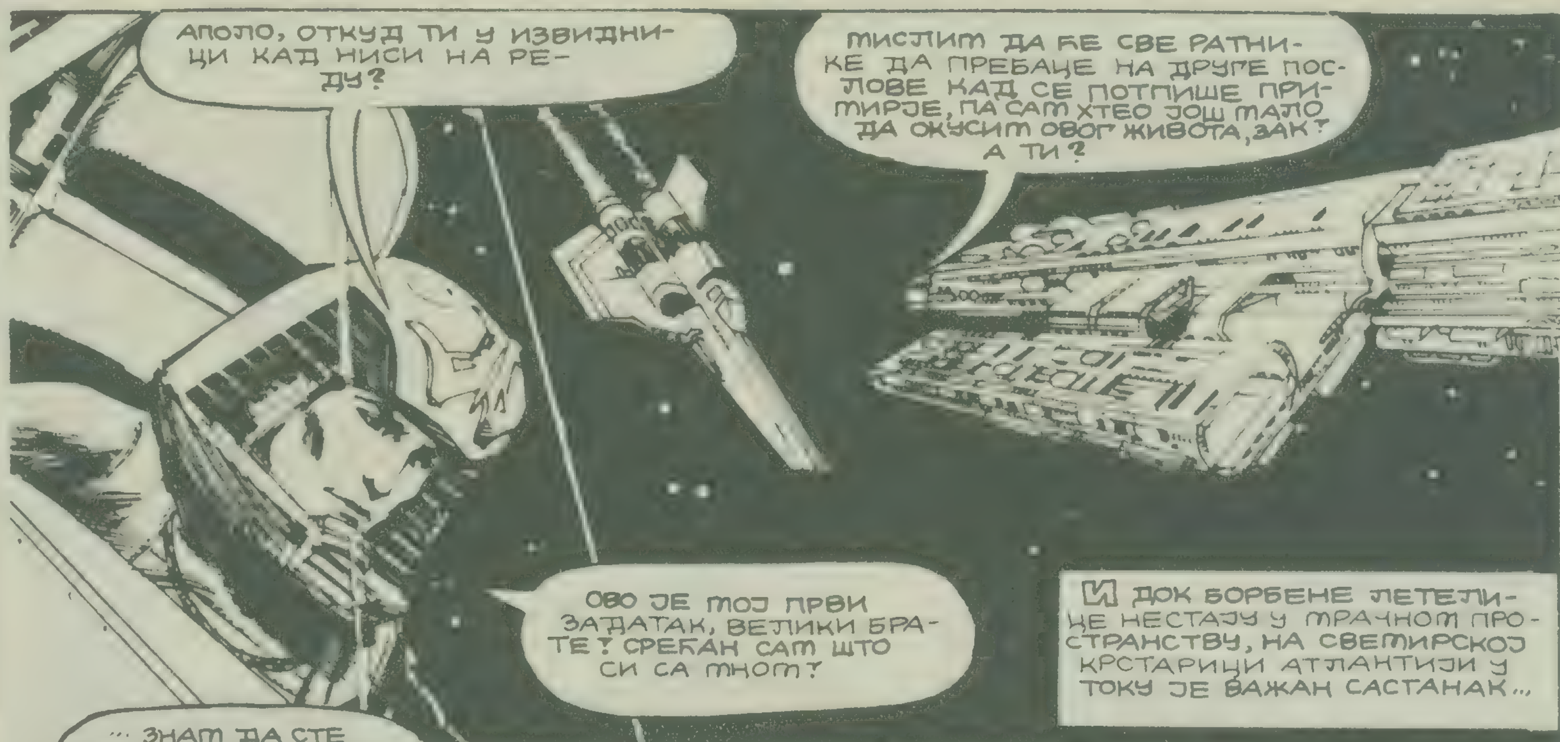
САДА, У СЕДМОМ МИЛЕНИЈУМУ, ДОГАЂА СЕ НЕШТО ВЕОМА ЗНАЧАЈНО...

МИРОВНЕ СНАГЕ ИЗ ДВАНАЕСТ ЉУДСКИХ КОЛОНИЈА ПУТУЈУ СВЕМИРОМ У НАДИ ДА ЋЕ УСПЕТИ ДА ОКОНЧАЈУ ХИЉАДУГОДИШЊИ РАТ...

...ГОРАК И НАИЗГЛЕД БЕСКРАЈАН СУКОБ СА ДРУГИМ БИЋИМА КОЈА ЖЕЛЕ ПРОПАСТ ЉУДСКЕ РАСЕ...

ОВА МИСИЈА ЈЕ, ЧИНИ СЕ, ОСУЂЕНА НА НЕУСПЕХ...

ОДЕЉЕЊЕ ДВАНАЕСТ, ПРИПРЕМИТЕ СЕ ЗА ЛАНСИРАЊЕ ПАТРОЛЕ!

АПОЛО, ОТКУД ТИ У ИЗВИДНИЦИ КАД НИСИ НА РЕДУ?
МИСЛИМ ДА ЋЕ СВЕ РАТНИКЕ ДА ПРЕБАЦЕ НА ДРУГЕ ПОСЛОВЕ КАД СЕ ПОТПИШЕ ПРИМИРЈЕ, ПА САМ ХТЕО ЈОШ МАЛО ДА ОКУСИМ ОВОГ ЖИВОТА, ЗАК! А ТИ?
ОВО ЈЕ МОЈ ПРВИ ЗАДАТАК, ВЕЛИКИ БРАТЕ! СРЕЋАН САМ ШТО СИ СА МНОМ!
И ДОК БОРБЕНЕ ЛЕТЕЛИЦЕ НЕСТАЈУ У МРАЧНОМ ПРОСТРАНСТВУ, НА СВЕМИРСКОЈ КРСТАРИЦИ АТЛАНТИЈИ У ТОКУ ЈЕ ВАЖАН САСТАНАК...

... ЗНАМ ДА СТЕ СВИ НЕСТРПЉИВИ ДА СЕ ВРАТИТЕ НА СВОЈЕ БРОДОВЕ ПРЕ СУСРЕТА СА ЦАЈЛОНЦИМА...
... АЛИ, МИСЛИМ ДА ЈЕ ТРЕНУТАК ДА НАЗДРАВИМО ОВОМ ЗНАЧАЈНОМ ДОГАЂАЈУ У ИСТОРИЈИ ЧОВЕЧАНСТВА!
ЗАХВАЉУЈУЋИ БОЛТАРУ, ЉУДСКА РАСА ЋЕ НА ПРАГУ СЕДМОГ МИЛЕНИЈУМА НАЈЗАД УПОЗНАТИ МИР!
НЕ БАШ ТАКО...

"... НАЗДРАВИМО ОНОМ КОЈИ ЈЕ ПРВИ ПУТ ИЗМИРИО ЗАВАЂЕНЕ НАРОДЕ КОЈИ САДА ТРЕБА ДА ГОВОРЕ ЈЕДНИМ ЈЕЗИКОМ!"
ОНДА, ЗА КОНАЧАН МИР, ПРИЈАТЕЉИ!
"ЗА ПРЕДСЕДНИКА АДАРА И МИР!"

КАСНИЈЕ, КАДА ЈЕ САСТАНАК ПРЕДСТАВНИКА ДВАНАЕСТ КОЛОНИЈА ЗАВРШЕН...

ПРЕДСЕДНИЧЕ, ВЕРУЈЕТЕ ЛИ ДА ЋЕ ЦАЈЛОНЦИ ...

ЈА ВЕРУЈЕМ БОЛТАРУ, ПРИЈАТЕЉУ! ЦАЈЛОНЦИ СУ ГА ИЗАБРАЛИ ДА ПРЕГОВАРА У ЊИХОВО ИМЕ! А САД МЕ ИЗВИНИТЕ!

ЗАПОВЕДНИЧЕ АДАМА, ВИДИМ ДА СЕ СВА МОЈА ДЕЦА НЕ СЛАЖУ СА МНОМ!

МЕНЕ ВИШЕ БРИНУ ДРУГЕ СТВАРИ!

ЦАЈЛОНЦИ, ЗАР НЕ? АЛИ, ОНИ СУ ТРАЖИЛИ МИР С НАМА!

ШТО ОНИ НИКАКО НЕ СХВАТАЈУ!

ПРЕДСЕДНИЧЕ, КОЛИКО ЗНАМ, ОНИ НАС ПРЕЗИРУ ЈЕР ВОЛИМО НЕЗАВИСНОСТ И СЛОБОДУ!

" И ТО ПРЕКО БОЛТАРА!"

АПОЛО, НА ЕКРАНУ ВИДИМ ЛЕТЕЛИЦУ!

ВИДИМ ЈЕ И ЈА, ЗАК! ТО ЈЕ ЦАЈЛОНСКИ ТАНКЕР! МОЈ СКЕНЕР ПОКАЗУЈЕ ДА ЈЕ ПРАЗАН! АЛ' ШТА ОН ТРАЖИ ОВДЕ?

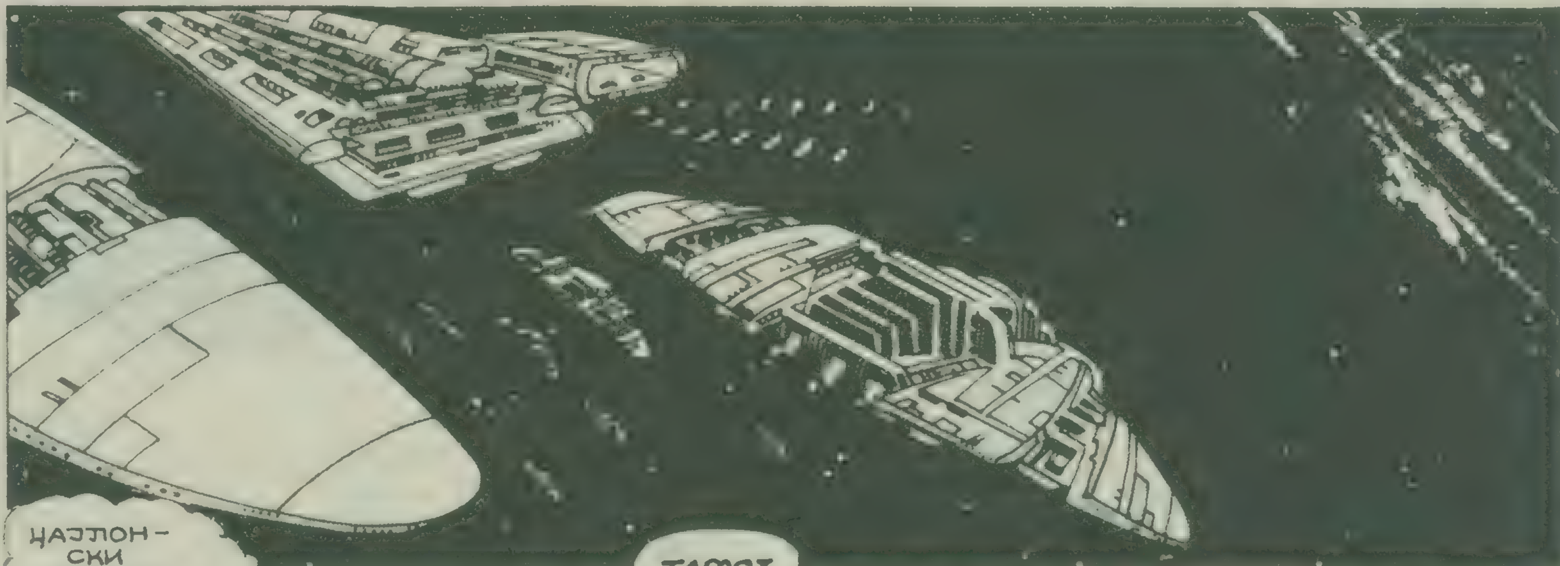
" ЧУДНО, ДОШЛО ЈЕ ДО АТМОСФЕРСКИХ СМЕТЊИ!"

МОЖДА ЈЕ БУРА! НАША ФЛОТА ЋЕ УЛЕТЕТИ ПРАВО У ЊУ!

ЗАК, ЈА ЋУ ДА ПРОВЕРИМ О ЧЕМУ СЕ РАДИ!

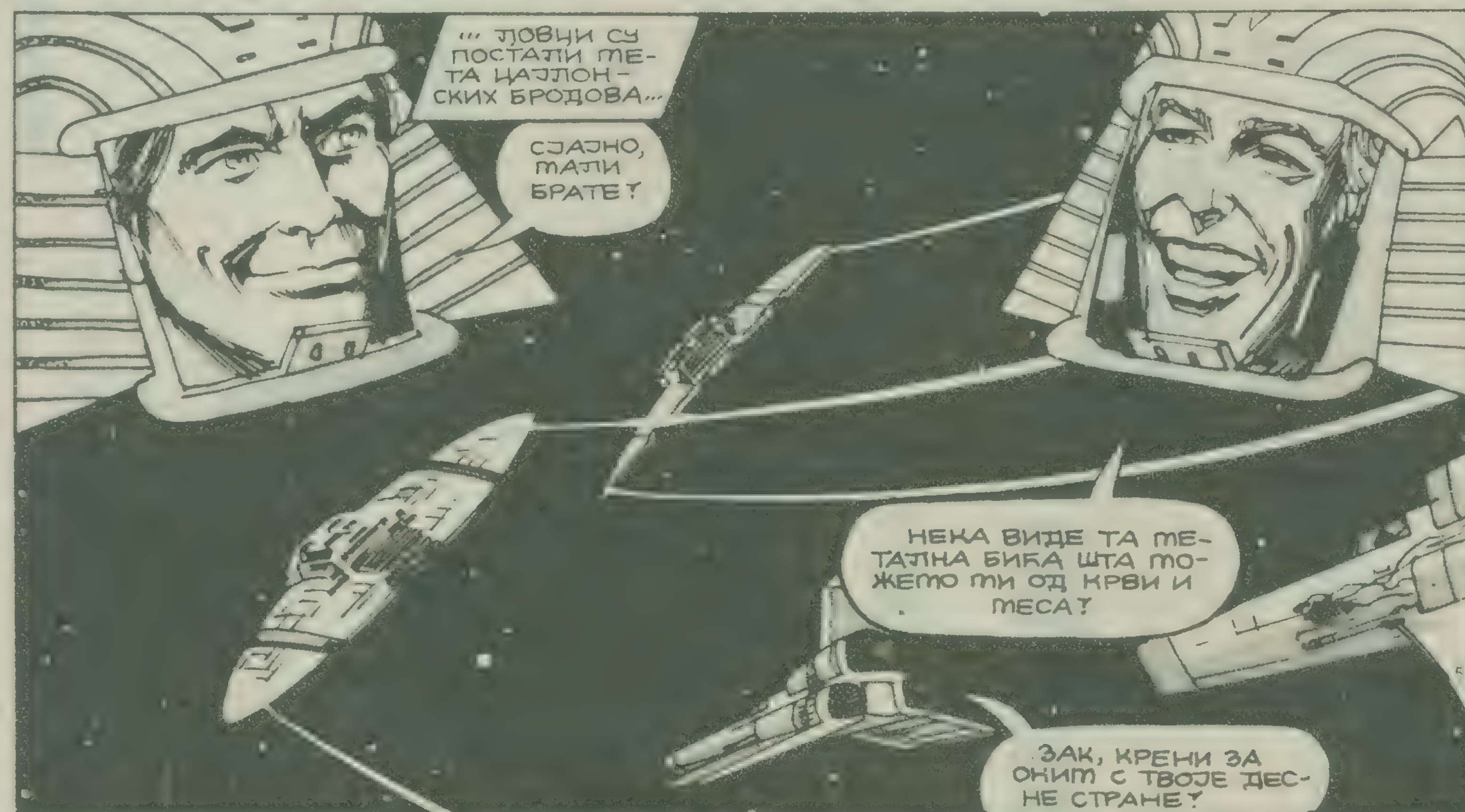
ХММ! У ПИТАЊУ ЈЕ САМО ИЗМАГЛИЦА! ОНА НИЈЕ МОРАЛА ДА ИЗАЗОВЕ ОНЕ СМЕТЊЕ!

СЕМ... СЕМ АКО ЦАЈЛОНЦИ НИСУ УМЕШАЛИ СВОЈЕ ПРСТЕ У ОВО! О, НЕ!

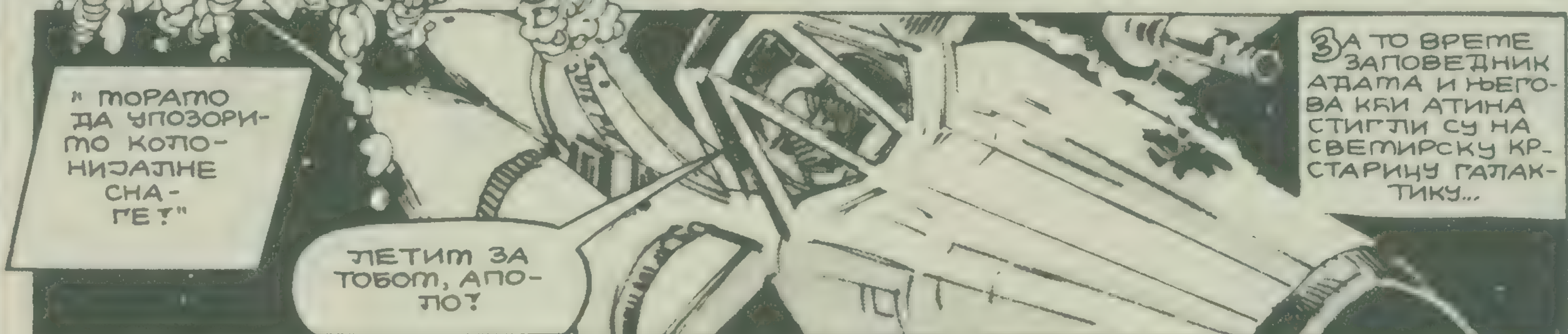
САЈЛОН-СКИ РАТНИ БРОДОВИ! ИМА ИХ НА ХИЉАДЕ!
ТАМО!
ВИДИМ ГА! НЕ СМЕМО ДА ДОЗВО-ЛИМО ТОМ ПИЛОТУ ДА УПОЗОРИ ЉУДЕ!
НЕ СВИ-ЂА ТИ СЕ ОВО! УОПШ-ТЕ ТИ СЕ НЕ СВИ-ЂА!
БАР НЕ САДА!
ЗАК! БЕЖИ ОДАВДЕ!
АПОЛО, ШТО ТРОШИШ МУНИ-ЦИЈУ И ГОРИ-ВО НА ТАЈ ПРАЗАН ТАНКЕР?
ГЛБ! САД МИ ЈЕ ТЕК ЈАС-НО!

ЗЗЗЗП!
АПОЛО, ПОГОДИЛИ СУ МИ ЛЕВИ МОТОР! НЕМАМ НАМЕРУ ДА СЕ КУКАВИЧКИ ПОВУЧЕМ!
ФССС!
ОКЕЈ, МАЛИ БРАТЕ! ОСУЂЕМО ВАТРУ НА ЊИХ И ПРИРЕДИТИ ИМ МАЛО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!
НЕ ДОЗВОЛИТЕ ДА ОВА ГАМАД ОД ЉУДИ УТАКНЕ! КОЛОНИЈАЛНА ФЛОТА НЕ СМЕ ДА САЗНА ДА СМО ОВДЕ...
... СВЕ ДОК НЕ БУДЕМО СПРЕМНИ ЗА НАПАД!
БРОЈИМ ДО ТРИ! ЈЕДАН...
И, САСВИМ НЕОЧЕКИВАНО...

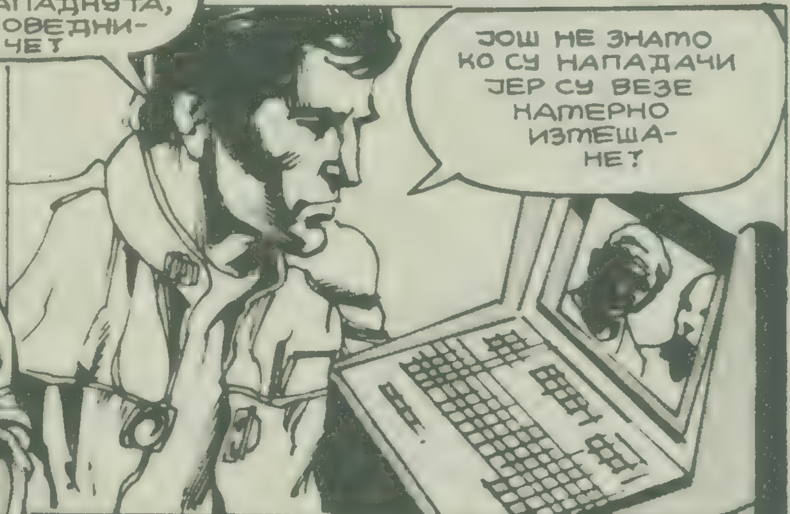

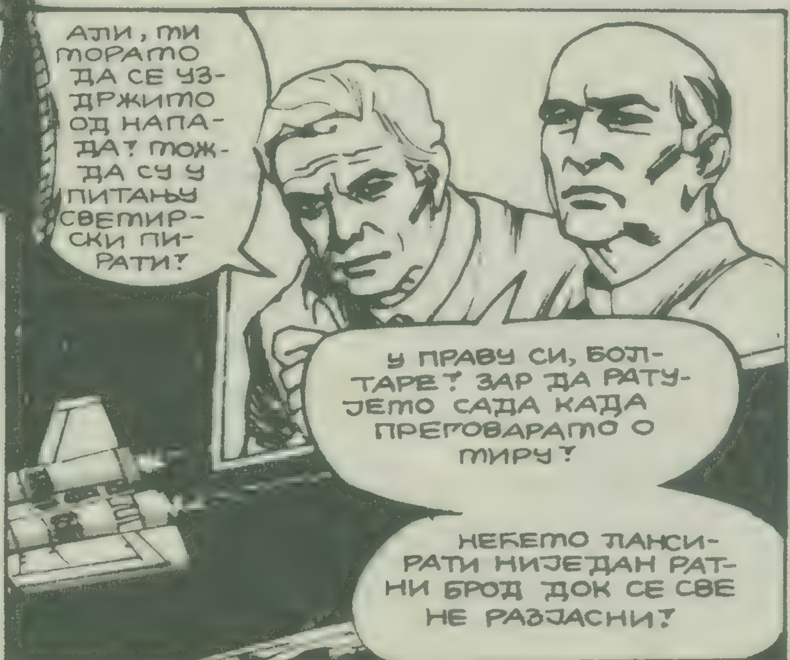

И...
ЈУХУУУ! ПОГОДИО САМ ГА!

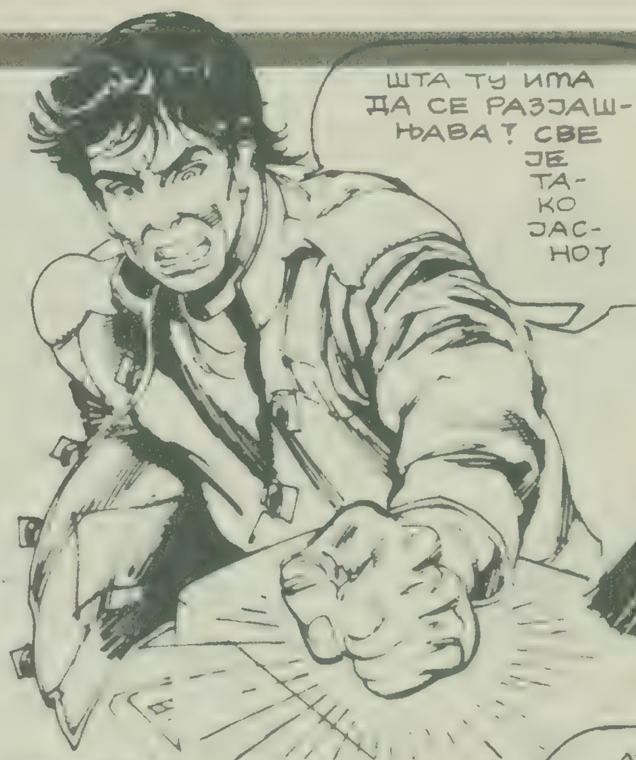

ИДЕМО, ЗАК, ДОК НИСУ ДОБИЛИ ПОЈАЧАЊЕ!

" МОРАМО ДА УПОЗОРИМО КОЛОНИЈАЛНЕ СНАГЕ!"
ЛЕТИМ ЗА ТОБОМ, АПОЛО!
ЗА ТО ВРЕМЕ ЗАПОВЕДНИК АДАМА И ЊЕГОВА КЋИ АТИНА СТИГЛИ СУ НА СВЕМИРСКУ КРСТАРИЦУ ГАЛАКТИКУ...

ПУКОВНИЧЕ ТАЈ, ЗАШТО ЈЕ УЗБУНА НА БРОДУ?

НАША ПАТРОЛА ЈЕ НАПАДНУТА, ЗАПОВЕДНИЧЕ!
ЈОШ НЕ ЗНАМО КО СУ НАПАДАЧИ ЈЕР СУ ВЕЗЕ НАМЕРНО ИЗМЕШАНЕ!

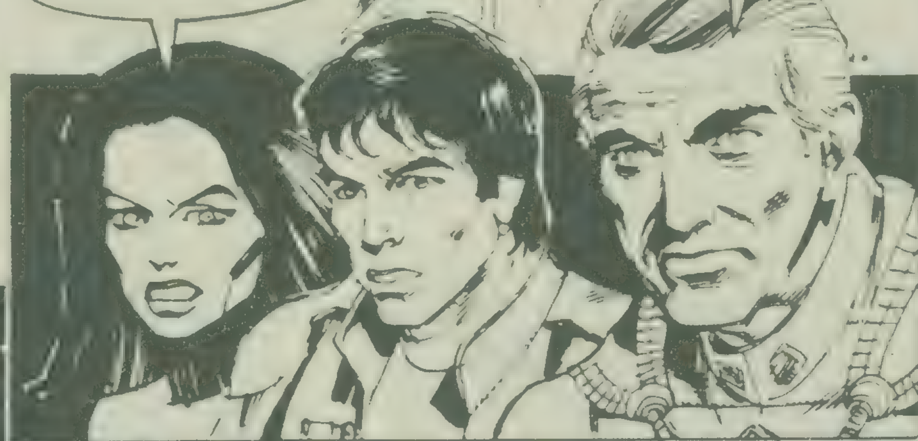

АЛИ, ТИ МОРАМО ДА СЕ УЗДРЖИМО ОД НАПАДА! МОЖДА СУ У ПИТАЊУ СВЕМИРСКИ ПИРАТИ!
У ПРАВУ СИ, БОЛТАРЕ! ЗАР ДА РАТУЈЕМО САДА КАДА ПРЕГОВАРАМО О МИРУ!
НЕЋЕМО ЛАНСИРАТИ НИЈЕДАН РАТНИ БРОД ДОК СЕ СВЕ НЕ РАЗЈАСНИ!

ШТА ТУ ИМА ДА СЕ РАЗЈАШЊАВА! СВЕ ЈЕ ТАКО ЈАСНО!

ЗАПОВЕДНИЧЕ, ПАТРОЛА ЈЕ ПОД КОМАНДОМ КАПЕТАНА АПОЛА...

АКО НЕ МОГУ ДА ИМАМ ПОВЕРЕЊЕ У СВОГ НАЈСТАРИЈЕГ СИНА...

... У КОГА ЋУ ОНДА?
АЛИ, ЗАК ЈЕ С ЊИМ И ТО НА СВОМ ПРВОМ ЗАДАТКУ!
ЈОШ НЕМА НИ ГЛАСА ОД НАШЕ ПАТРОЛЕ, ЗАПОВЕДНИЧЕ...
АКО ОДМАХ НЕ ЛАНСИРАМО ЛОВЦЕ ПРЕСРЕТАЧЕ...

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ТО ЈЕ ИЗРИЧИТО ЗАБРАЊЕНО!
У ПРАВУ СИ, АТИНА! НИЈЕ ТРЕНУТАК ЗА ОКРШАЈЕ!

И ДОК ЈЕ ГАЛАКТИКА БИЛА У ПРИПРАВНОСТИ...
... ЊЕНА ДВА ПИЛОТА СУ ОЧАЈНИЧКИ НАСТОЈАЛА ДА ИЗБЕГНУ СУКОБ...

...СА НЕМИЛОСРДНИМ НЕЉУДСКИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ...

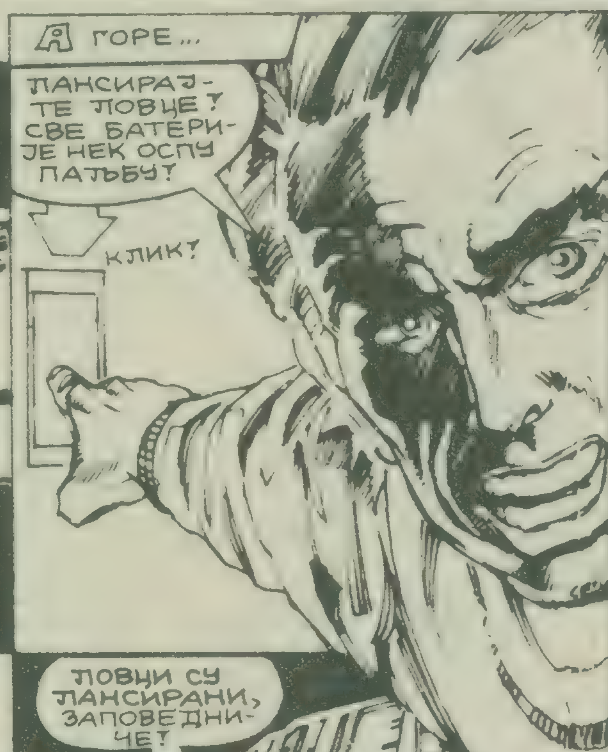
ЦАЈЛОНЦИ НАМ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ ВРАТОЛОМНОМ БРЗИНОМ!
ЕНО ГАЛАКТИКЕ! КАД БИХ ЈОШ МАЛО ИЗДРЖАО...
ПАТРОЛА ДВА У НЕВОЉИ! СПРЕМИТЕ ПИСТУ ЗА СЛЕТАЊЕ У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ!
ПАЉБА ИЗ СВИХ ТОПОВА! ЧОВЕК НЕ СМЕ ДА СЛЕТИ НА СВОЈУ КРСТАРИЦУ!
ЗАКОВ ПРВИ ЗАДАТАК БИО ЈЕ И ПОСЛЕДЊИ...
ЛАСЕРСКИ ТОПОВИ БЉУНУШЕ ВАТРУ И У ЈЕДНОМ ТРЕНУ...

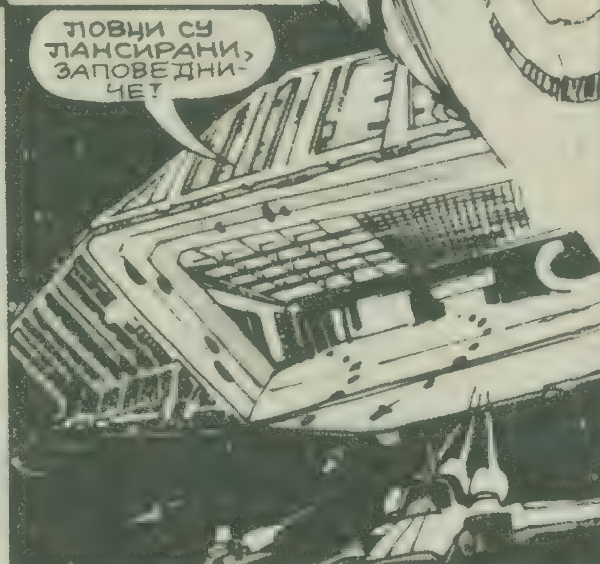

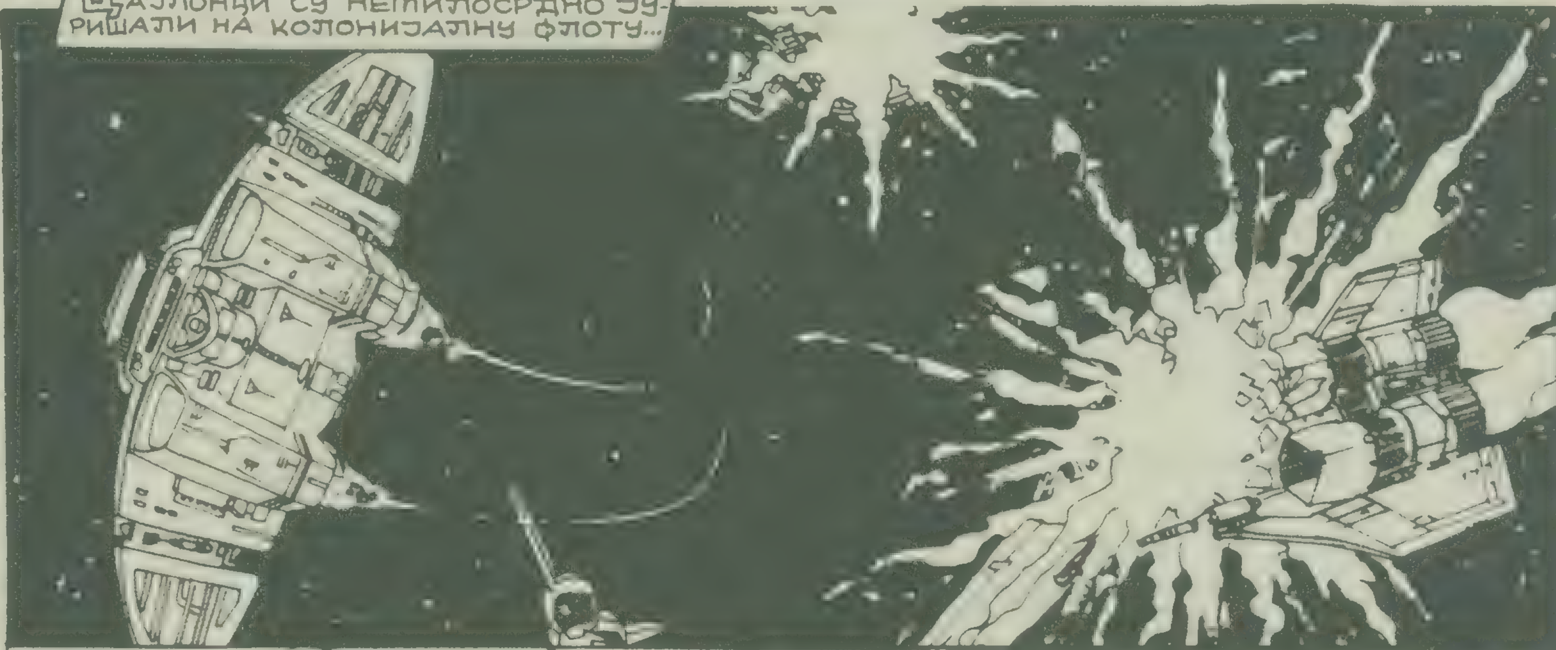

ШТА ЈЕ ОВО?! ЗАПОВЕДНИЧЕ!
ЦАЈЛОНСКИ ЛОВЦИ!
ИМА ИХ НА ХИЉАДЕ!
ПРИБЛИЖАВАЈУ НАМ СЕ ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ И ТО У БОРБЕНОМ ПОРЕТКУ!
ДАЈТЕ ЗНАК ЗА ОПШТУ УЗБУНУ, ПУКОВНИЧЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ДУБОКО У МЕТАЛНОЈ УТРОБИ ГАЛАКТИКЕ, У ОФИЦИРСКОМ КЛУБУ...
НАРОДЕ, ОВА ПАРТИЈА ЈЕ МОЈА!
КАО И СВЕ ПРЕТХОДНЕ, СТАРБАЧЕ!

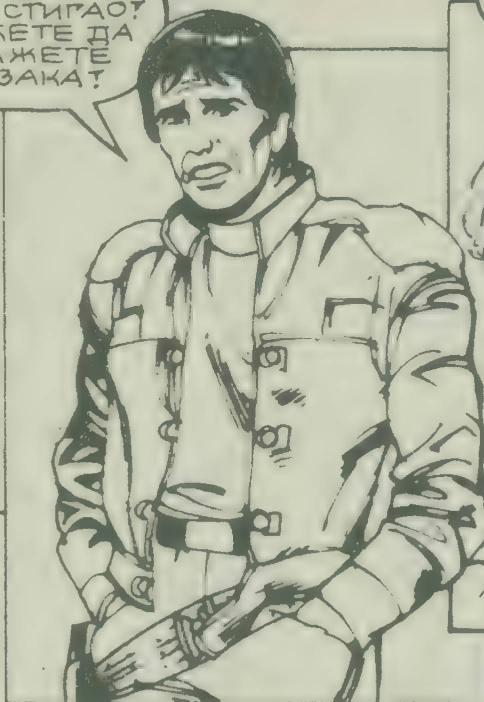

А ГОРЕ...
ЛАНСИРАЈТЕ ЛОВЦЕ! СВЕ БАТЕРИЈЕ НЕК ОСПУ ПАЉБУ!
КЛИК!

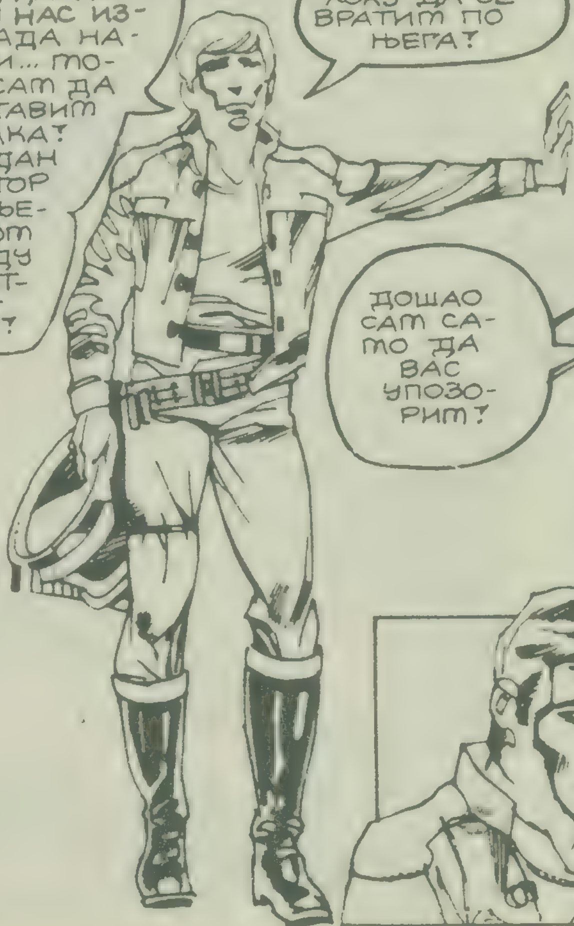

ХЕЈ! УЗБУНА!
ШТА ЛИ ЈЕ САД?
А ... АЛИ...
АУУ!
АУУУУ!
АУУУ!

ЛОВЦИ СУ ЛАНСИРАНИ, ЗАПОВЕДНИЧЕ!

ЦАЈЛОНЦИ СУ НЕМИЛОСРДНО ЈУРИШАЛИ НА КОЛОНИЈАЛНУ ФЛОТУ...

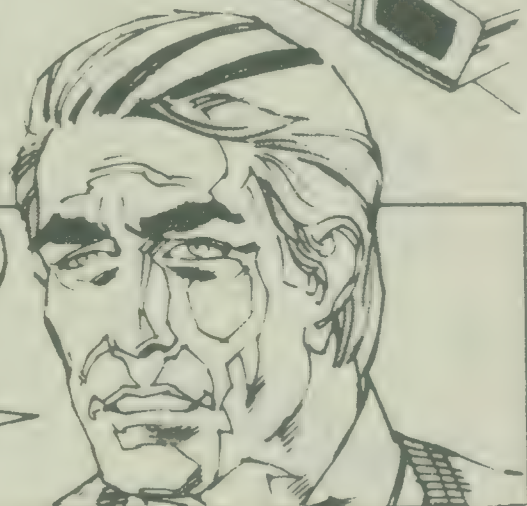

ДА ЛИ СУ И ОСТАЛЕ КРСТАРИЦЕ НАПАДНУТЕ, ПУКОВНИЧЕ?
НЕ, ЗАПОВЕДНИЧЕ!

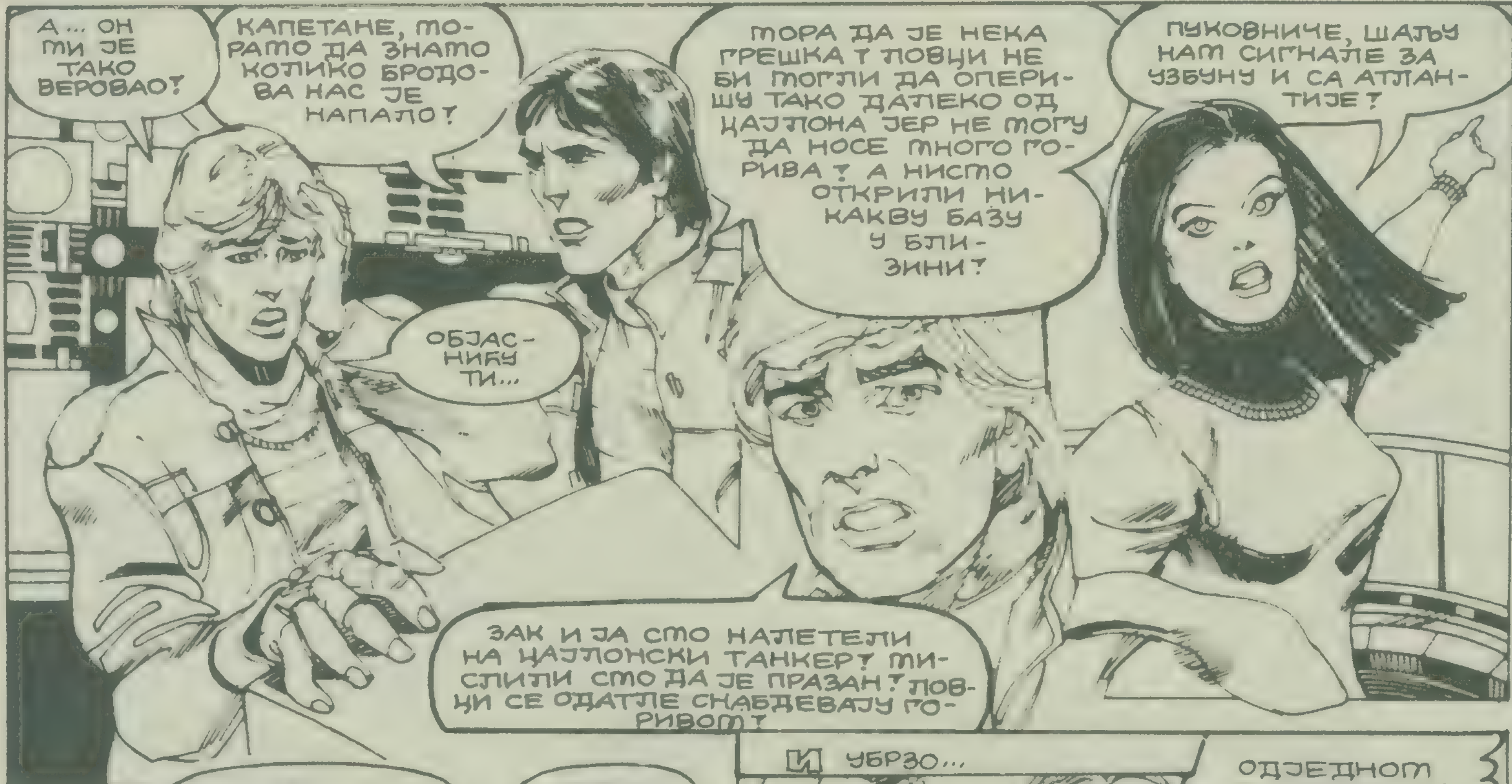

АПОЛО САМО ШТО НИЈЕ СТИГАО! МОРАЋЕТЕ ДА МУ КАЖЕТЕ ЗА ЗАКА!
ООХ!
АПОЛО... СИНЕ...

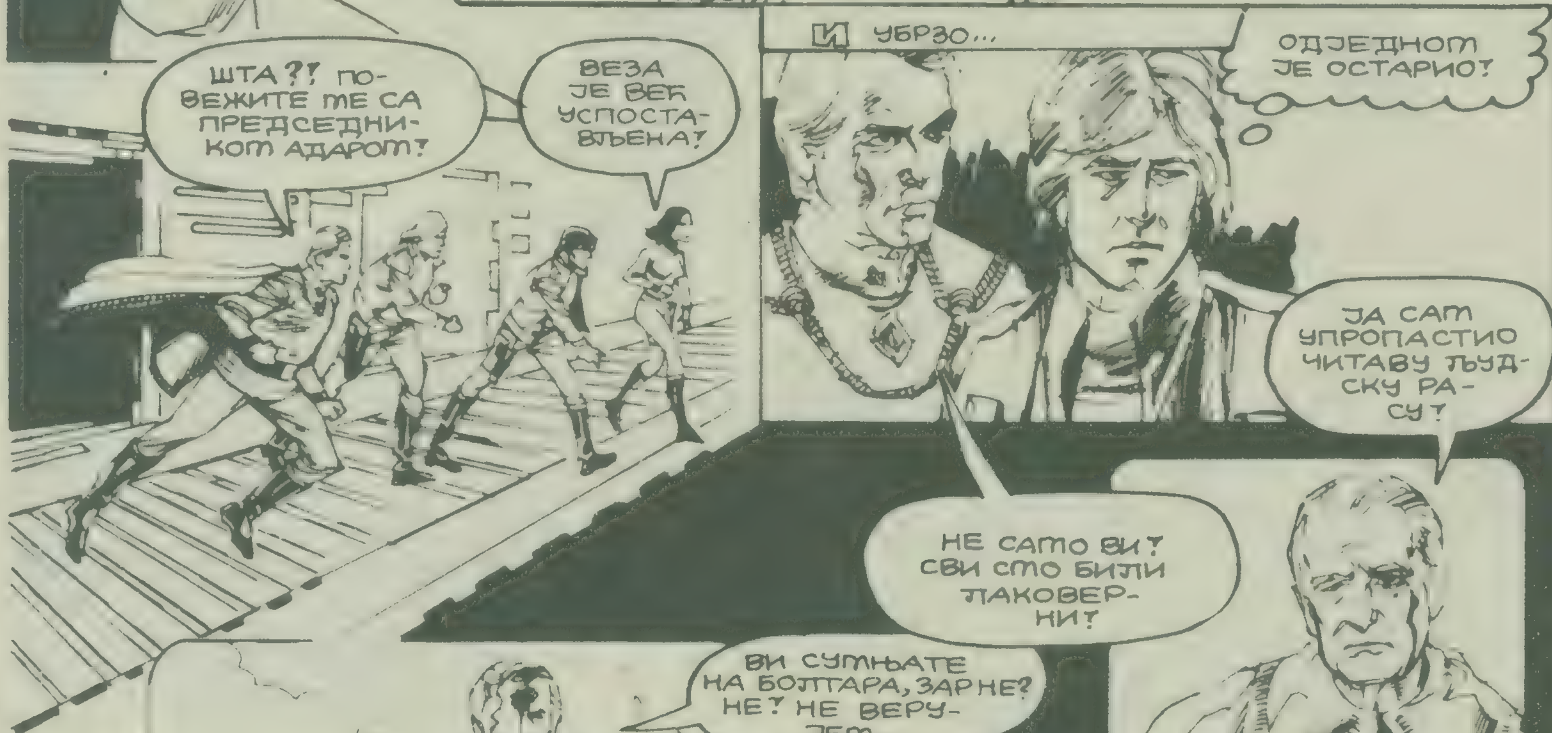

ОЧЕ, ЦАЈЛОНЦИ СУ НАС ИЗНЕНАДА НАПАЛИ... МОРАО САМ ДА ОСТАВИМ ЗАКА! ЈЕДАН МОТОР НА ЊЕГОВОМ БРОДУ ЈЕ ОТКАЗАО!
ХОЋУ ДА СЕ ВРАТИМ ПО ЊЕГА!

НА ЖАЛОСТ, ЗАКОВ БРОД СУ УНИШТИЛИ ЦАЈЛОНЦИ НАДОМАК ГАЛАКТИКЕ!
ДОШАО САМ САМО ДА ВАС УПОЗОРИМ!

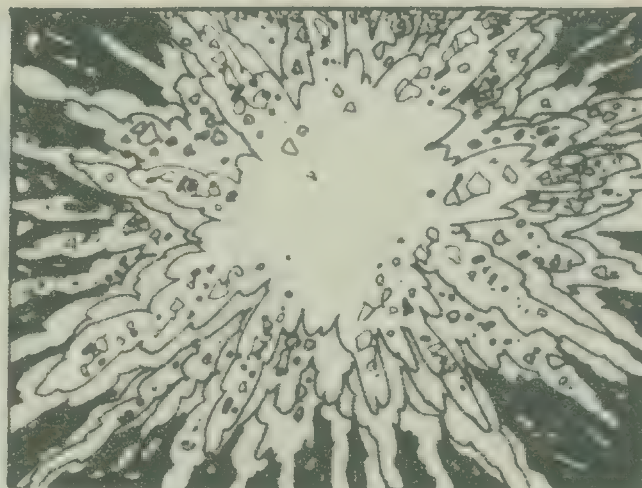

ЈА ... ЈА САМ КРИВ... ОСТАВИО САМ ГА САМОГ...
НИСИ ИМАО ИЗБОРА, СИНЕ!

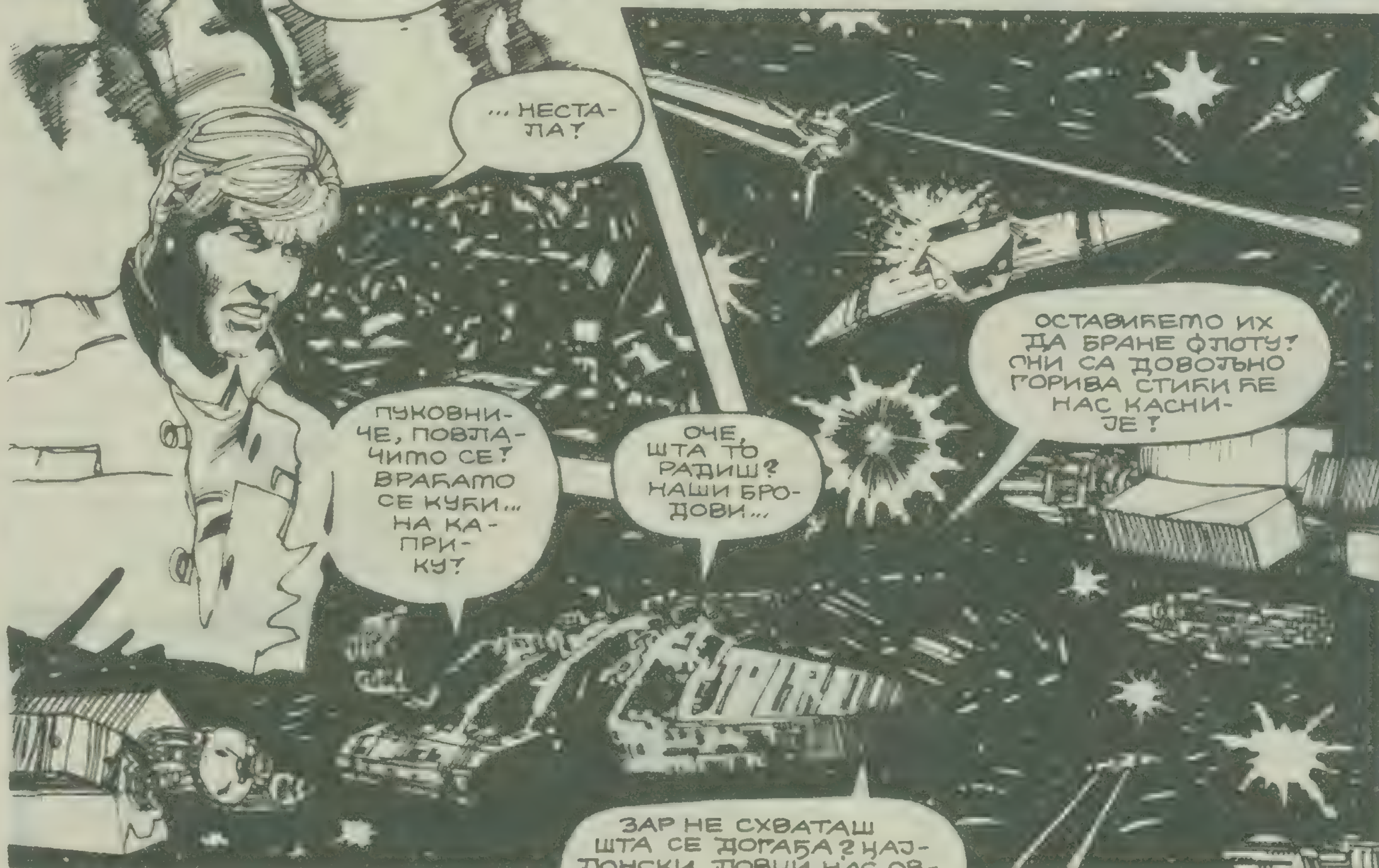

А... ОН МИ ЈЕ ТАКО ВЕРОВАО!
КАПЕТАНЕ, МОРАМО ДА ЗНАМО КОЛИКО БРОДОВА НАС ЈЕ НАПАЛО!
ОБЈАСНИЋУ ТИ...
МОРА ДА ЈЕ НЕКА ГРЕШКА! ЛОВЦИ НЕ БИ МОГЛИ ДА ОПЕРИШУ ТАКО ДАЛЕКО ОД ЦАЈЛОНА ЈЕР НЕ МОГУ ДА НОСЕ МНОГО ГОРИВА! А НИСМО ОТКРИЛИ НИКАКВУ БАЗУ У БЛИЗИНИ!
ПУКОВНИЧЕ, ШАЉУ НАМ СИГНАЛЕ ЗА УЗБУНУ И СА АТЛАНТИЈЕ!
ЗАК И ЈА СМО НАЛЕТЕЛИ НА ЦАЈЛОНСКИ ТАНКЕР! МИСЛИЛИ СМО ДА ЈЕ ПРАЗАН! ЛОВЦИ СЕ ОДАТЛЕ СНАБДЕВАЈУ ГОРИВОМ!

ШТА?! ПОВЕЖИТЕ МЕ СА ПРЕДСЕДНИКОМ АДАРОМ!
ВЕЗА ЈЕ ВЕЋ УСПОСТАВЉЕНА!
И УБРЗО...
ОДЈЕДНОМ ЈЕ ОСТАРИО!
ЈА САМ УПРОПАСТИО ЧИТАВУ ЉУДСКУ РАСУ!
НЕ САМО ВИ! СВИ СМО БИЛИ ЛАКОВЕРНИ!

ВИ СУМЊАТЕ НА БОЛТАРА, ЗАР НЕ? НЕ! НЕ ВЕРУЈЕМ...
БОЛТАРЕ! КУД ЈЕ НЕСТАО?
БУМ!
БОЛТАРЕЕЕ!

ОХ, НЕ! АТЛАНТИЈА ЈЕ...

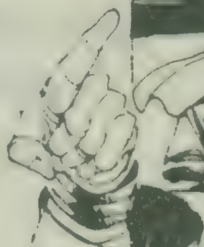

... НЕСТАЛА!
ПУКОВНИЧЕ, ПОВЛАЧИМО СЕ! ВРАЋАМО СЕ КУЋИ... НА КАПРИКУ!
ОЧЕ, ШТА ТО РАДИШ? НАШИ БРОДОВИ...
ОСТАВИЋЕМО ИХ ДА БРАНЕ ФЛОТУ! ОНИ СА ДОВОЉНО ГОРИВА СТИЋИ ЋЕ НАС КАСНИЈЕ!
ЗАР НЕ СХВАТАШ ШТА СЕ ДОГАЂА? ЦАЈЛОНСКИ ЛОВЦИ НАС ОВДЕ САМО ЗАДРЖАВАЈУ ДА БИ ГЛАВНИНА ЊИХОВИХ БРОДОВА НЕОМЕТАНО НАПАЛА НАШУ РОДНУ ПЛАНЕТУ!

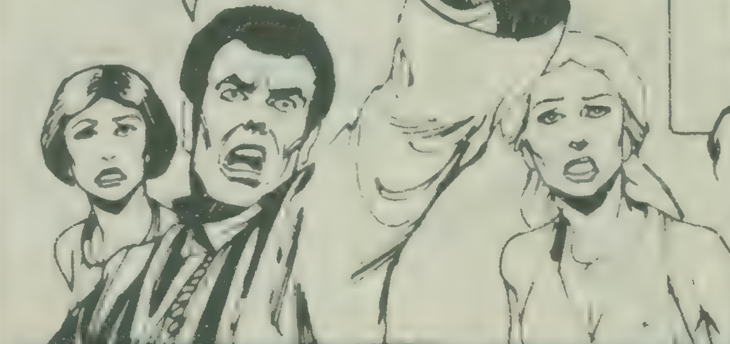

БУМЕРЕ, ГАЛАКТИКА СЕ ПОВЛАЧИ! КУДА ЋЕ?
НИШТА МЕ НЕ ПИТАЈ, СТАРБАЧЕ! ЗАПОВЕДНИК ЈЕ НАРЕДИО ПАЉБУ!

ОЧЕ, ЗОВУ НАС СА КАПРИКЕ!
УКЉУЧИ ВИДЕО ДА ПРОВЕРИМО ШТА СЕ ДОГАЂА КОД КУЋЕ!

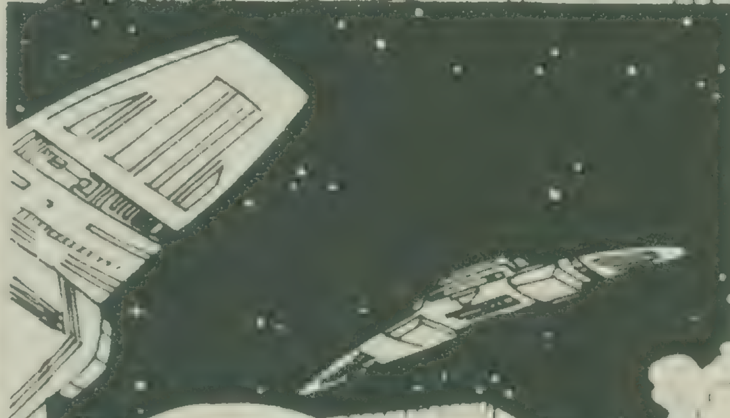

"... ДОК СМО СЕ СПРЕМАЛИ ДА ПРОСЛАВИМО ПОЧЕТАК НОВЕ ЕРЕ...

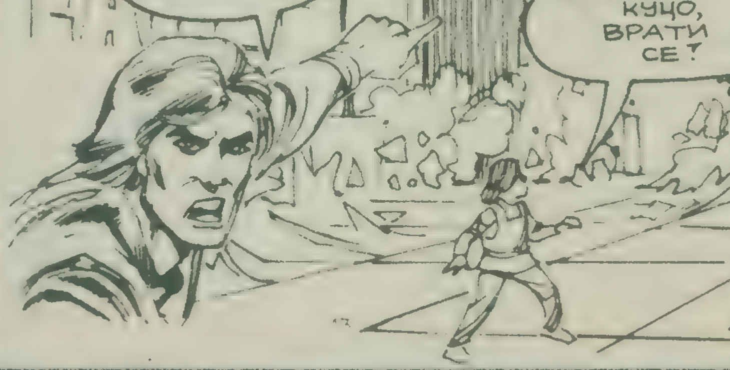

ГЛЕДАЈТЕ! ТАМО!

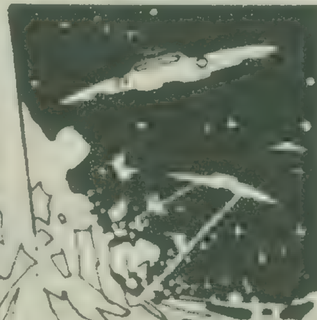

... МИР, ВЕЛИЧАНСТВЕН ЦИЉ КОМЕ СМО ЖРТВОВАЛИ... ХЕЈ! ШТА ЈЕ ТО?

ЦАЈЛОНСКИ РАТНИ БРОДОВИ!
ТАФИ!
ЗИП! ЗИП!

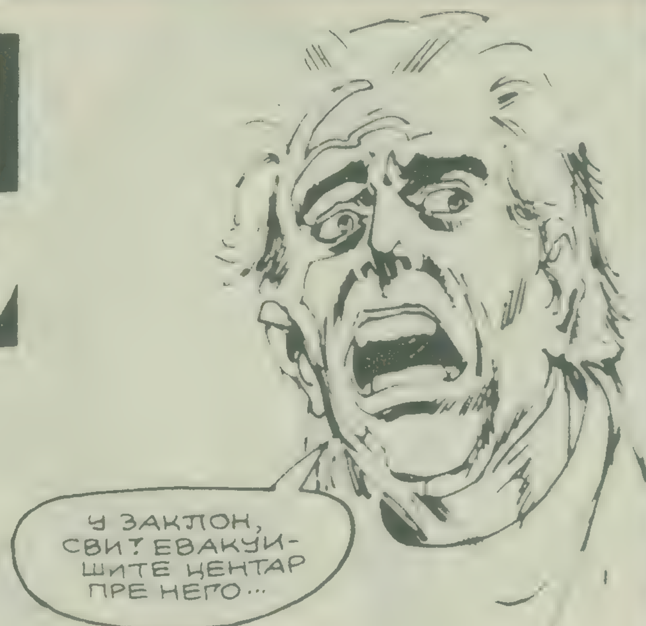

БОМБАРДУЈУ НАШ ГРАД! ШТА ЈЕ С НАШОМ ФЛОТОМ? ЗАШТО НАС НЕ БРАНИ?
КУЦО, ВРАТИ СЕ!

БОКСИ! ГДЕ СИ? НЕСТАО МИ ЈЕ СИН! ПОМОЗИТЕ МИ!

ТАФИ!
БРУМ!
АВ!

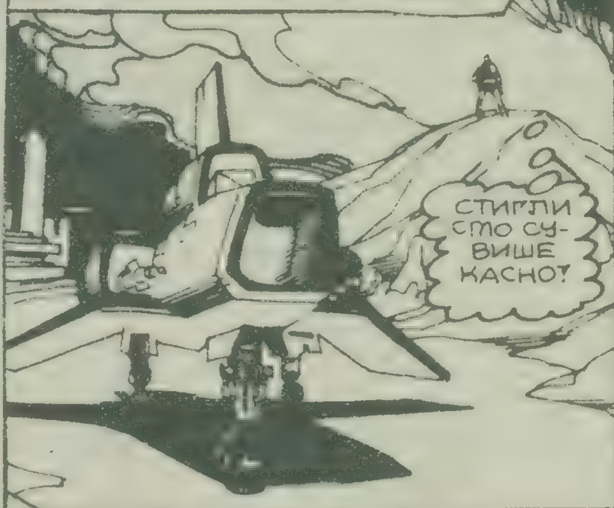

У ЗАКЛОН, СВИ! ЕВАКУИ-ШИТЕ ЦЕНТАР ПРЕ НЕГО...

БОКСИ, ЕВО ТЕ, СИНЕ!

А... ТАФИ?!

СИНЕ, ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
МАФИ! ГДЕ ЈЕ МАФИ?
ПУСТИ МАФИЈА! МОРАМО ДА ИДЕМО!
АЛИ...
МИСЛИМ ДА ЈЕ ОДЈУРИО ТАМО!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ, КАД ЈЕ НОЋ ОБАВИЛА КАПРИКУ...
СТИГЛИ СМО СУВИШЕ КАСНО!

КАПРИКА ЈЕ РАЗОРЕНА! ОТАЦ ЈЕ ТО И ПРЕТПОСТАВЉАО, АЛИ ЈЕ ЖЕЛЕО СВОЈИМ ОЧИМА ДА ВИДИ ОВАЈ УЖАС!
НИШТА НИЈЕ ОСТАЛО! НАЈЛОНЦИ СУ УНИШТИЛИ...

... СВЕ!
ОХ! БАКЉЕ! ИПАК ИМА ПРЕЖИВЕЛИХ!

ИЛА, ЖАО МИ ЈЕ! НИСАМ СТИГАО НА ВРЕМЕ!
ОЧЕ, ВЕЛИК БРОЈ ПРЕЖИВЕЛИХ ДОЛАЗИ ОВАМО! СИГУРНО СУ ВИДЕЛИ НАШ БРОД!

ВОЛЕО БИХ ДА ОСТАНЕМ САМ! БАР НЕКОЛИКО МИКРОНА, СИНКО... ОХ, ИЛА...
МОЖДА МАЈКА И НИЈЕ БИЛА ОВДЕ! МОЖДА ЈЕ...

ГДЕ СТЕ, НАШИ ВРЛИ РАТНИЦИ?
НЕСТАЛИ СТЕ КАД СТЕ НАМ БИЛИ НАЈПОТРЕБНИЈИ!

ПОЛАКО! ПУСТИТЕ ГА ДА ГОВОРИ!

ЖЕЛИМО ДА ЗНАМО ГДЕ СТЕ БИЛИ ЗА ВРЕМЕ ОНОГ ПАКЛА КОЈИ СМО ПРЕЖИВЕЛИ!

ВЕЋИНА МОЈИХ ДРУГОВА ЈЕ МРТВА! ПРЕЖИВЕЛА ЈЕ САМО КРСТАРИЦА ГАЛАКТИКА!

С... САМО ГАЛАКТИКА?! ШТА ЈЕ С ПРЕДСЕДНИКОМ И САВЕТОМ ДВАНАЕСТОРИЦЕ...

...И СА ОСТАЛИМ КОЛОНИЈАМА? ПА, МИ СМО СЕ УЈЕДИНИЛИ ДА БИСМО СЕ ОДУПРЛИ ЦАЈЛОНЦИМА!

ВЕЛИКИ СТРАХ

ВАМПИРИ

Октобра 1928. имао сам шест година и четири месеца, био шака јада од седамнаест килограма а већ сам ишао у први разред основне школе која је од наше куће била удаљена седам километара. Једнога дана, пред крај последњег часа, учитељица нам је рекла да они који желе да иду у биоскоп подигну два прста. За трен ока свима су прсти били изнад главе, па и моји.

Почели смо да излазимо и стајемо у два реда испред школе. Већ је био сутон, сипила је јесења киша која није престајала целог дана, али сви смо весело жагорили једва чекајући да кренемо. На крају нас ипак није било много јер су се многа деца предомислила и отишла кући.

Учитељица нас је увела у један за оно време велики хотел на коме су сви прозори били замрачени. Поседали смо,.иза нас је нешто почело да зуји, а на платну су се појавила нека латинична слова, а потом и слике. Био је то неми филм и учитељица нам је читала слова која су се брзо смењивала. Свима нам је то био први филм у животу и нисмо имали појма колико ће да траје. Данас, после педесет пет година, сећам се само једне сцене из тог филма: као четири чувара с неким дугачким штаповима чувају Христов гроб, но и поред тога диже се камена плоча, чувари беже, док Исус устаје из гроба и нестаје у висинама. Име филма сам заборавио, али се и данас живо сећам шта се догодило после када сам и сам учествовао у некој врсти „филма" страве и ужаса.

После завршетка изишао сам напоље. Био је мрак. Задржао сам се на степеницама да сачекам неко дете из мог села да бисмо се заједно вратили кући, али из мога села није било ниједног ученика. Ухватила ме је паника. Куда сад? У овом градићу нисам познавао никог, а био сам толико стидљив да ми ни на ум није падало да закуцам на нека врата и замолим за преноћиште.

Поред три гробља

Морао сам кући сам и то по мрклој ноћи,кроз густу букову шуму, поред три гробља и неколико опасних места где су се, како нам је баба често причала, појављивали вампири, вештице, караконџуле, вукодлаци и нечисте силе. Стајао сам онако мали у мраку и присећао се бабиних прича. Никако да кренем, на бандерама горе неки фењери на гас, јер још није била уведена струја, дрхтим од страха и зиме и то у граду, а шта ме тек чека на путу!

– БОЖЕ, БОЖЕ – ПРИЧАЛА ЈЕ БАБА – ВРАЋАМ СЕ ЈА ЈЕДНЕ НОЋИ ОД МОЈИХ ПОСЛЕ ВЕЧЕРЕ,КАД ОНО У ГРОБЉУ ОРИ СЕ ПЕСМА, СВИРКА, БУБЊЕВИ. НЕ МОГАДОХ НЕГО СЕ ОКРЕНУХ, А ОНО ИГРА КОЛО, СВИ У БЕЛОМ, А КОЛОВОЂА ВИСОК К'О БАНДЕРА МАШЕ ЦРНОМ МАРАМИЦОМ. СВУДА ОКО СПОМЕНИКА ГОРЕ СВЕЋЕ, А КОЛО ИГРА ЛИ ИГРА...

Најзад стегнем торбицу испод руке и пођем трчећи, али само док се још помало видело. Онда почех да идем полако и да се сваки час осврћем. Свуда око мене нешто се црни, као да су све саме утваре, вукови или вампири. Срце ми је тукло као маљ и све сам чекао да ми се нека од вештица баци на леђа. Од страха сам поново почео да трчим. Убрзо сам био мокар од зноја и кише и сав блатњав јер сам често падао.

Поред првог гробља прошао сам тихо да ме вампири не би чули и ушао у Осоје где ни преко лета сунце не допире. На половини тог пута кроз Осоје има једна урвина где је земља од саме ивице пута клизнула у реку на око три стотине метара испод. Чуо сам како доле хучи река. Ишао сам полако, више на коленима и рукама заривајући прсте у блато да се не бих оклизнуо. Као да сам се отимао од нечега што ме вуче у смрт. Шта ће рећи мајка кад ме нађе удављеног? Колико ми се тада плакало, али нисам смео ни гласа да пустим јер је баба увек говорила да не сме ни да се зуцне кад су у близини вампири. Дрхтао сам, не знам да ли више од страха или хладноће.

Никако да учврстим колена

Најзад сам некако прошао Осоје и приближавао се другом гробљу које је поред самог пута с десне стране, а слева је река. На овом гробљу, прошло ми је кроз главу, сахрањени су многи моји вршњаци помрли од једне епидемије шарлаха од кога сам и ја доста боловао али и прездравио. Ближим се том гробљу, а у глави ми све свежије приче моје бабе којих се и данас добро сећам:

„Боже, Боже, причала је она толико пута, враћам се ја једне ноћи од мојих после вечере, кад оно у гробљу чује се песма, свирка, бубњеви. Ја не могадох него се окренух, кад оно игра коло, сви у белом,а коловођа висок као бандера маше црном марамицом. Свуда око споменика горе свеће, а коло игра ли игра..."

Онда бисмо је ми деца прекинули питањем:

„Бако, бако, а има ли деце?"

„Има, како да нема. Баш сам препознала оно женско дете коме још нису дали ни четрдесет дана. Само оно нема право да игра, али сме да устане из гроба кад хоће..."

Због тих бабиних прича ниједно дете после првог сутона није смело ни нос да промоли из куће. Онда сам се плашио у топлој соби, ту поред бабе и друге деце, а сад треба сам да прођем поред тог гробља!

Чврсто сам веровао баби, а то што је говорила доказало се и у филму који сам исте вечери гледао – кад је Исус могао да изиђе из гроба, зашто не би и ови други?

Река је хучала низ водопаде око пет-шест метара испод мене. Одједном, у воду је пљуснуо камен. Потрчао сам, али само неколико корака, и пао. Устао сам, направио коракдва и опет пао. Никако нисам могао да учврстим колена, ноге као да су ми биле парализоване.

Неколико пута сам тако устајао и падао и онда сам се помирио са судбином. Лежао сам лицем у блату и очекивао да цела та „булумента" протрчи преко мене. У једном тренутку родио се зрачак наде: можда ме онако малог неће приметити!

Дуго сам тако лежао у блату дршћући док су ми

зуби цвокотали. Онда сам полако подигао главу. Видео сам само мрак. Устао сам и лагано кренуо. Почео сам самог себе да тешим: као онај камен сам сигурно ја оборио идући ивицом пута; баба нас је само плашила причама о вампирима да бисмо је слушали; утваре и вештице не постоје... Није ми много вредело, и даље сам се плашио.

Црна прилика у кривини

Чекала ме је Тршевина, место где је, како нам је баба причала, неки болничар, враћајући се с посла, видео белог неоседланог коња. Кад је махнуо штапом, каже он, коњ је нестао. Узео сам у обе руке по један камен величине јајета и ишао полако. Коња нисам видео, бацио сам камење и продужио даље.

Остало ми је још само једно опасно место по имену Каменити брод, страшније и од самог гробља. Баба је причала да на том месту родбина умрлих баца на глогово трње постељину, веш и одећу покојника, па ови кад се после сахране повампире устају и то облаче. С друге стране Каменитог брода протицао је дубок поток обрастао страшном густом шумом.

Уморан, мокар и гладан једва сам вукао ноге приближавајући се Каменитом броду где ће ме, у то сам био сасвим сигуран, сачекати личности из бабиних прича. Још само једна кривина, и ту сам.

Можда ми неће ништа, тешио сам се, шта ја њима сметам што ћу туда само да прођем. Није палило. Каменити брод звучао је у мојој дечијој машти као врхунац страве и ужаса. Њега сам се плашио и дању, а камоли ноћу и то сам у мрклом мраку!

Идући ногу пред ногу стигао сам до судбоносне кривине и баш ту испред мене се указала висока црна прилика. Чучнуо сам да потражим неки камен, али није га било, па сам у шаке стегао две грудвице блата. Покушао сам да устанем, али није ишло, ноге су ми се одсекле од страха.

Подигао сам главу и изнад себе угледао мајку. Узела ме је у наручје и ја сам тек тада бризнуо у плач. Толико се суза накупило у мени да сам плакао све до куће.

Али, од тог дана мање сам се плашио јер сам почео да сумњам у истинитост бабиних прича.

Светомир Марјановић
Драгомира Гајића 45/20
Крушевац
(хонорар: 2000,00)

ТЕНИСЕР – ПОКРЕТНА РЕКЛАМА

КУПУЈТЕ ‚БИК' ЖИЛЕТЕ

ПОРУЧУЈЕ НАСМЕЈАНО ЛИЦЕ МЕКИНРОА СА СТРАНИЦА МНОГИХ СТРАНИХ ЧАСОПИСА. СУМА КОЈУ ЧУВЕНИ АМЕРИКАНАЦ ДОБИЈА ЗА РЕКЛАМИРАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ПРОИЗВОДА НЕКОЛИКО ПУТА ЈЕ ВЕЋА ОД ПРЕМИЈА КОЈЕ ДОБИЈА НА ТУРНИРИМА. ОН РЕКЛАМИРА И АУТОМОБИЛЕ „ТОЈОТА", МЛЕЧНЕ ПРОИЗВОДЕ ЈЕДНЕ АУСТРАЛИЈСКЕ ФИРМЕ, ИТАЛИЈАНСКО ОСВЕЖАВАЈУЋЕ ПИЋЕ „ТОП СПИН"...

Чувени тенисер променио је фризуру, нема више тако дугу косу. Да ли је и за то добио који милион, не зна се.

Пре шест година Џон Мекинро могао је само да сања о светској слави. Вредно је тренирао, али био је тек један од младих и перспективних тенисера.Једна од неостварених жеља била му је да гледа уживо славног Бјерна Борга. Када је овај познати Швеђанин гостовао у Америци на једном такмичењу, Џон је позајмио паре од свог тренера да купи карту: „Ако се деси да једног дана постанем славан, вратићу новац са каматом". Већ 1978. године на турниру у Стокхолму Мекинро је победио Борга! Коначно се нашао неко ко је успео да савлада непобедивог Швеђанина.

Данас, са двадесет четири године, Џон Мекинро један је од највећих тенисера света. Слава спортиста у Сједињеним Америчким Државама мери се и количином понуда коју добијају од разноразних произвођача. Спортиста уз велику надокнаду, пристаје, да „позајми" свој лик, на пример, произвођачу одређених рекета за тенис и да се са њима слика за часописе, телевизију, рекламне паное

Када се Мекинро појави на терену „тежак" је неколико милијарди. Фирме Данлоп и Најк, за производњу рекета и патика, плаћају му 6 старих милијарди што користи њихову опрему, Омега следећих 750 милиона, Бик жилети милијарду и по, и још милијарду и по за мајице, траке за косу и шорц!

Процењује се да је Мекинро прошле године рекламирајући зарадио око 45 милијарди старих динара! Само фирма за производњу Данлоп рекета и друга која израђује сада већ светски познате Најк патике даје му по уговору шест милијарди. Пасифик Кат мрежа за рекете плаћа му близу 49 старих милиона што баш њоме удара лоптицу на такмичењима, то што носи одређене мајице, траку за косу и шорцеве „убацује" му у џеп следећих милијарду и по!

Колико вреди Џонов осмех?

Али, нису само произвођачи тениске опреме заинтересовани за некрунисаног краља белог спорта, и друге фирме отимају се за њега. Ако се часовник „омега" нађе на Мекинроовој руци, то је гаранција да ће њихова потражња порасти. Прошле године ова фирма је Џону платила 750 старих милиона. А то што он носи одела италијанског креатора Серђа Тачинија доноси му следеће три милијарде и 750 милиона. Чињеница да се брије (бар на рекламама) Бик жилетима и бријачима – нових милијарду и по у његовом буџету.

И то није све: Велика група произвођача тек преговара са Мекинроом и његовим оцем који му је уједно и менаџер (нека све остане у породици). За сада се зна да му је фирма Марлборо,која поред цигарета производи и одела понудила 15 старих милијарди да се током читаве године појављује обучен у сакое, кошуље и панталоне са етикетом „Марлборо". Ако му неко не понуди више, можда ће и прихватити да склопи са њима уговор. Даље, он је свој потпис ставио и на понуде аутомобилске индустрије Тојота из Јапана, на млечне производе једне фирме из Аустралије и освежавајућа италијанска пића Топ Спин.

Тренирај код нас!

Џон Мекинро није само изванредан играч, ко год га је макар једном гледао на неком од турнира зна да његов наступ укључује непредвидљиве ударце, виртуозне покрете, одбране „неодбранљивих" лоптица. Све то привлачи публику већ сама његова појава гаранција је да ће се окупити маса одушевљених обожавалаца. Неке фирме плаћају му само да се нађе, рецимо, у њиховој робној кући и дели потписе на њиховим производима. За три сата Џон добија преко сто старих милиона! Многобројни тениски „резервати" по САД дају му око пола милијарде само да пет дана у години тренира на њиховим теренима!

И зато кад се на терену нађу очи у очи Џон Мекинро и, на пример, Гиљермо Виљас то више није само борба двојице спортиста, како је једном у шали рекао један од шефова у Данлоп фирми, већ окршај два табора различитих произвођача. Од исхода меча зависиће која ће се роба после тога боље продавати на тржишту.

– Кад не тренирам и кад нисам на турниру – каже Мекинро – вредно радим у својој канцеларији на правним споровима. Лепо је то што зарађујем неколико милијарди годишње на рекламама, али треба да знате да ми на порез и таксе оде више од пола. Усталом, не могу да замислим ништа лакше у животу од тениса. Када бих се поредио са безбол играчима, мислим да сам у знатно лакшој позицији. Сувише сам лењ да трчим, једва да направим неколикокорака у току меча!

То што неки његови мечеви трају и по четири и више сати и што за неке лопте „погине" на терену, Мекинро не спомиње. Није ни потребно,то знају сви који су гледали бар један његов меч. А да ли ће се од свега тога на крају уморити, као Борг који је у двадесет шестој години рекао да се повлачи, за сада се не зна. Време ће показати. Једно је сигурно, кад више не буде светски ас, нико га неће салетати да рекламира његову робу. Мекинро то зна и зато се обезбеђује за „црне дане". А какве све то везе има са спортом? Па, никакве. ***В. С.***

УЛТРАЛАЈТ – СПОРТ ИЛИ СКУПА РАЗОНОДА

СТОЛ

Човек није птица, природа је одредила да хода. Од искона, међутим, он жели и да лети. Тако је настала легенда о Икару и Дедалу. Прошло је много година док није начињена прва летелица. Данас је авион обично превозно средство. Но, летети њиме ни изблиза није доживљај који има човек за командама. Управљање авионом ствара осећај моћи: људи, путеви, аутомобили, поља, све то гледано из ваздуха је ситушно. Највећа драж је јездити стотинак метара изнад земље, сам, у сопственом авиону.

Једноставну летелицу није тешко начинити. Један хобиста данас, други сутра, мало помало... настао је читав покрет изградње сопственог авиончића. У неким земљама већ му је признат статус спортске дисциплине под називом – ултралајт. Име долази од летећих конструкција које су све од реда ултралаке.

Авиони склопљени по систему „уради сам" преплављују свет као скакавци. И што их је више, њихови власници воде све огорченију борбу са властима. Јер, забављати се склапањем је једно, а летети сасвим друго. За то је поред храбрости, потребна и званична дозвола.

Велика авантура

Ултралаке летелице најмање личе на авион. Има их различитих типова. Само на овогодишњој ваздухопловној изложби у Паризу приказано је 47 атестираних.

Склапање ултралаке летелице не захтева превелику умешност. Грубо речено, довољно је начинити костур, труп и крила од цеви лаког метала, прикачити мотор скинут са неког старог аутомобила, на радилицу навући елису, склепати какву-такву столицу, учврстити испод конструкције „ноге" са гуменим точковима и адио!

Летети, летети – лепо је летети... За склапање сопственог авиончића потребно је много знања, спретности и новца

Кад слети, авиончић се може расклопити и спаковати у подрум. Ако се уопште слети жив! У ствари, ту и почиње права прича о овим крилатим столицама. Наиме, свака летећа конструкција креће се кроз ваздух под одређеним законима науке. Непознавање тих закона или понашања летелице води равно у смрт. И не само то: погубна је и грешка у конструкцији, чак и најмања. Довољно је подсетити се да ниједно превозно средство на свету није подвргнуто ригорознијој контроли приликом сваког поласка на пут као авион. О знању, труду и времену потребном да се он пројектује и произведе сувишно је говорити.

Ултралајт је започео пре неколико година као велика авантура. Удеси су се низали у Сједињеним Америчким Државама, СР Немачкој...

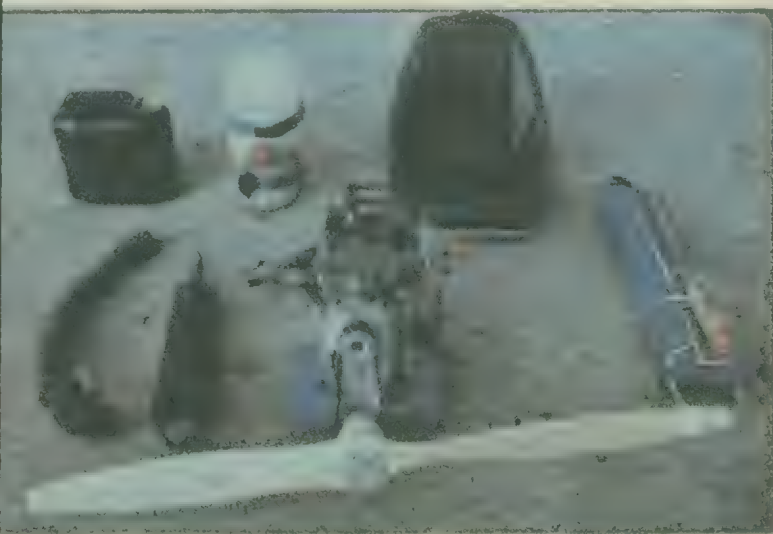
Штампа је у прво време нашироко писала о погибијама самозваних конструктора, а онда нико више није бројао несреће. Њима се бавила само власт јер власници ултралаких летелица узлећу и круже ван њених очију. Савезни уред за ваздухопловство у СР Немачкој, на пример, није хтео да има било какве везе са модерним Икарима. Руке је прало и Савезно министарство за саобраћај. Али кад је број удеса нарастао до забрињавајуће размере, издато је наређење да се све ултралаке летелице подвргну испитивању. Конструктори су стављени под контролу на тај начин што је оформљен савез у који су морали да се учлане. Тиме је летење „на дивљака" забрањено. Утврђени су и нормативи за изградњу, програм обуке летења и начин стицања дозволе.

Хобисти-ваздухопловци нису имали ништа против нових мера – живот им је сачуван, а ништа одузето.

Потребан је дубок џеп

Индустријске корпорације на западу схватиле су да је свет суочен са новом модом на којој може добро да се заради. Фирме попут Хофмана, Биндер авијатика, Шајбе, Костабела и других дале су налог својим стручњацима да прилегну на посао и пројектују за тржиште ултралаку летећу конструкцију која се може купити у радњи растављена на делове.

Није се дуго чекало на летелицу за хобисте. Осванула је у продавницама уз – чамце, шаторе или вртне столице! Све на комад и атестирано. Може

Ово је најважније и готово све што авиончић по принципу „уради сам" има. Недостаје само метална конструкција и платно за крила.

...ИЦА СА КРИЛИМА

Ултралака летећа конструкција индустријске производње је атестирана. Може се купити као целина или појединни делови.

СВЕТ СВЕ ВИШЕ ОСВАЈА ХОБИ СКЛАПАЊА СОПСТВЕНОГ АВИОНЧИЋА. ЊИМЕ СЕ ЛЕТИ, АЛИ И – ГИНЕ.

Последња провера пред узлетање. Нестручност је погубна.

се купити један или више делова, ствар воље. У посебној картонској кутији нуде се инструменти, они основни које летелица мора да има. Уз сваки део приложено је и упутство за уградњу.

Полетели су индустријски модели „шер", „вектор 610", „ренџер"... Списак је дугачак а цене различите. За комплетан авиончић треба дати од 50 до 90 милиона старих динара. Мотор се добија за око 7 милиона, док елиса стаје „само" милион и по старих динара.

Ултралаке летеће конструкције не смеју да се вину у ваздух без радио-опреме. Најбољу, вишеканалну нуди фирма Бекер. Валтер Дител продаје само слушалице и микрофон за око два милиона старих динара! Ни инструменти нису јевтини. Један од њих, показивач спољне температуре и тастер за проверу напона, стаје око осам милиона старих динара.

Фабрички стручњаци још нису сасвим избистрили проблем мотора: залажу се за јачи, четворотактни, али је за сада сигурнији слабији, двотактни.

Све је присутнија и пластика. Она појефтињује модел. Хобисти тврде да ако се делови купују на разним местима може значајно да се уштеди. По њима најскупље је гориво: за летелицу се новац да само једном, за гориво непрестано. За час летења мотор попије осам литара бензина!

Ултралаке летеће конструкције нису муње: крећу се брзином од 40 до 60 километара на час и пењу до висине од 150 метара. Углавном круже. За полетање је потребно 15, а за слетање 22 метра.

Најчешће се држе спортских аеродрома. Слетање на путничке је забрањено. Зиму проводе склопљени у неком углу кућних просторија. Лете искључиво по лепом времену без дашка ветра.

Прототип ових авиона није млад. Сачинио га је и њима летео још 1909. године Немац Ханс Греде. Конструкција је била направљена од бамбусових штапова, шпера и импрегнираног платна. Мотор је имао 12 коњских снага, а крила распон од 5,5 метара. Тежио је само 85 килограма.

Управљање ултралаком летелицом изграђеном без стручног упутства и надзора – ризично је. То се никоме не препоручује. Можда се за време првог, другог или следећих летења ништа неће догодити. Али, једног дана... Струјање ваздуха никад није исто и може бити кобно.

Миленко Тодоровић

ЈЕДИТЕ ПИРИНАЧ!

„Здела пиринча није толико скупа као што изгледа у поређењу са другим намирницама. Човек пре може да се нахрани куваним пиринчем и добије од њега више витамина него из исте количине хлеба или супе са резанцима од хељде". Овако гласи једна од парола владиних институција, не у Африци, не у Јужној Америци, већ у једној од постојбина пиринча – у Јапану. Конзервативна јапанска влада либерално-демократске партије своју дугу послератну власт може великим делом да захвали безрезервној подршци исто тако конзервативног сељаштва. Међутим, ова два савезника налазе се у све тежем положају. Влада из године у годину по све већим ценама откупљује од сељака све произведене количине пиринча, али како године пролазе, тај исти пиринач све теже може да прода.

Неки тврде да је за све номија, Јапанци морају да живе у џиновским градовима у којима им сати одлазе на превоз до радног места и повратак, ради се често до касних вечерњих сати, па су традиционални породични ручкови и вечере све ређи. Запослени једу у неком ресторану или киоску у близини радног места, деца у школи, а домаћице саме код куће неће да за себе кувају пун лонац пиринча како се обично припрема. (Као што ни код нас нема више старог доброг пасуља!).

Анкете које су владине институције провеле у неким областима Јапана показују да се мода из великих градова сели и у села и да људи у тридесетим и четрдесетим ретко кад пожеле пиринач поред хлеба и за стомак много лакших резанаца од хељдиног брашна, „собе". Кампања за пиринач у јапанским провинцијама траје већ две године, али по-

крива вестернизација која се увукла и у исхрану Јапанаца. Хамбургери, пице, печена пилетина са кромпирићима, сендвичи, све то, кажу, лагано потискује стару храну морског порекла уз коју је ишла обавезна здела пиринча. Други опет тврде да је за све криво само привредно чудо. Да би се постигли успеси какве постиже већ две деценије јапанска еко-

што не даје очекиване резултате, владине комисије су дошле до закључка да је једини лек поново почети од почетка: повећаће оброке пиринча у основним школама са дневним боравком и обдаништима, па ће се те будуће генерације можда владати као што су некад њихови дедови – јешће више пиринча.

Д. М.

ПОВРАТАК ВЕЛИКОГ МАЈСТОРА

РОД СТЈУАРТ

Популарни певач по шести пут стигао на сам врх листе најпродаванијих плоча

Ако су га женске душе у приватном животу исувише коштале (до сада је имао много различитих љубавних пехова) Род Стјуарт (Rod Stewart) не може тврдити да му женска имена у каријери нису донела срећу. Једном давно, септембра 1971. први пут је стигао на прво место топ листе певајући о некој Меги Меј а овог лета, после петогодишње паузе, поново је на врху са хитом који је посвећен извесној Бејби Џејн.

Род је Шкот који је рођен у Лондону. Гајен је да буде фудбалер а постао је музичка звезда која и даље страствено воли фудбал. Званично је почео да пева 1964. После сарадње са многим познатим саставима и именима лондонске сцене из средине шездесетих (Лонг Џон Болдри, Брајен Огер, Џули Дрискол, Џеф Бек...) стигао је на згариште Смол Фејсиса (Small Faces). Некад славна група је преживљавала дубоку кризу. Род је био без обавеза и заједно са гитаристом Роном Вудом улази у састав

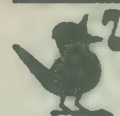

који избацује прву реч из имена и постаје, једноставно, Фејсис (Faces). Године 1970. započinje блиставу успон „састава за добре концерте и слабу продају плоча". Истовремено Род прави солистичку каријеру преко самосталних албума. Тако 1971. постиже први тријумф песмама „Меги Меј", „Разлог за веровање", „Носиш то добро". Током прве половине седамдесетих није било годишње листе или анкете где прво место није било резервисано за „промуклог". Међутим, у успеху треба тражити и разлоге неспоразума са групом Фејсис. Две се каријере нису могле упоредо гурати и раскол је уследио крајем 1975.

Бонвиван уједно и певач „радничке групе" (каква нелогичност!) одлази у Калифорнију да живи и ради. Друштво му прави глумица Брит Екланд. Својим присталицама се обраћа преко све безбојнијих али и даље успешних плоча. Ускоро оснива своју диско-кућу „Riva". У родну Енглеску и омиљену Шкотску долази само у оквирима турнеја или да би погледао какав фудбалски дерби. Статус холивудске звезде га удаљава од „базе" и последњи прави успех постиже 1978. хитом „Зар не мислиш да сам секси?". Од тада му акције стално показују тенденције пада.

Временом су га многи прежалили. Нова генерација није наследила баш све митове о сјајном певачу непредвидљивог темперамента. Свима је био занимљивији као аутор сулудог приватног живљења.

Ове године се реактивирао и то у пуном сјају. Сингл „Бејби Џејн" и албум „Жеље тела" (Body Wishes) нису дочекани са симпатијама. Напротив, критика га је извргла руглу а његови концерти бивају исмејани. Стари лисац се није потресао већ терао даље. Европска турнеја је изазвала велико интересовање а обе плоче су доспеле до позиција од којих се Род Стјуарт већ помало одвикао

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

БЕЈБИ ЏЕЈН
(Baby Jane)

Tekst i muzika: Стјуарт/Дејвис

Baby Jane
It's gonna last forever
No-one tel ne where or when I know
It's gonna last forever.

Baby Jane don't it make you feel saed
Just when I thouth that we were winning
You and I were so close in every wey
Don't time fly when you're loving and laughing
I've said goodbye so meny times
The situation ain't all that new
Optimism's my best defence
I'll get throught without you.

I won't be that dumb again
I know it's gonna last forever
When I fall in love again
I know it's gonna last forever.

Baby Jane I've said all I want to say
Go your own way don't think twiow about me
Couse I've got ideas and plans of my own
So long darling I'll miss you believe me
The loss alone was so hard to swallow
But I know that I'll survive
I'm gonna take a good look at myself and cry, yeah.

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

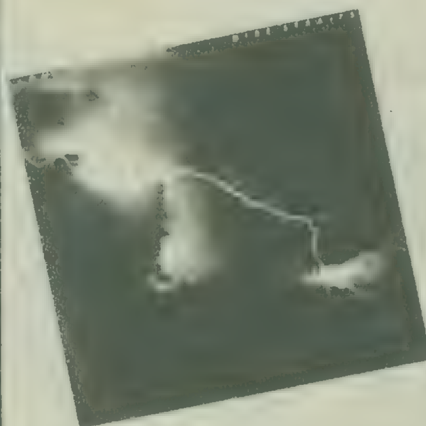
САКСОН

Формирани 1977. године, Саксон (Saxon) су представници „новог таласа" у британској хеви-метал музици. Да се ради о саставу великих вредности, уверила се ове године и југословенска публика на неколико концерата одржаних у нашој земљи

„Saxon" (1979)
„Wheels of Steel" (1980)
„Strong Arm of the Law" (1980)
„Denim and Leather" (1981)
„The Eagle Has Landed" (1982)
„Power & the Glory" (1983)

НОВА ПЛОЧА

ЉУБАВ И ЗЛАТО

Посредством ПГП РТБ однедавно се и у нашим продавницама може набавити последње ЛП остварење енглеског састава Дајр Стрејтс (Dire Straits), названо „Љубав преко злата" („Love Over Gold"). Уједначеним материјалом и сјајним инструменталним деоницама свих чланова (при чему фигурирају нумере „Telegraph Road) и „Private Investigations" и невероватни гитариста Марк Нофлер) овај албум се издвојио као један од најбољих у протеклој години.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

Пинк Флојд: колико их познајете?

1. Језгро групе, Роџер Вотерс, Рик Рајт и Ник Мејсн заједно је од
   а) 1965. године
   б) 1966. године
   в) 1967. године
2. Убрзо им се придружио Сид Берет, био им вођа и напустио их
   а) 1967. године
   б) 1968. године
   в) 1969. године
3. Први сингл састава издат 1967 године звао се
   а) „Arnold Layne"
   б) „Apples and Oranges"
   в) „Julia Dream"
4. Пинк Флојд су у почетку били ритам и блуз група
   а) тачно
   б) нетачно
5. Њихов најпродаванији албум је:
   а) „Wish You Were Here"
   б) „Animals"
   в) „The Dark Side of the Moon"
6. Колико је чланова групе снимило соло албуме
   а) сви
   б) само Вотерс
   в) сви осим Вотерса
7. Да ли су Флојди учествовали у стварању музичке подлоге за филм „Кота Забриски" („Zabriskie Point")?
   а) јесу
   б) нису
8. Прошле године реализовали су филм
   а) „La Valee"
   б) „Pink Floyd at Pompeii"
   в) „The Wall"
9. Последњи албум Пинк Флојда зове се
   а) „The Dark Side of the Moon"
   б) „The Wall"
   в) „The Final Cut"
10. Ко је од чланова недавно напустио групу
   а) Роџер Вотерс
   б) Рик Рајт
   в) Дејвид Гилмор

●

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1.а; 2.б; 3.а; 4.а; 5.в; 6.в; 7.а; 8.в; 9.в; 10.б

ФОТО-ПРИЧА

ПЕКИНШКА ПАТКА

Сећате ли се професора Чонте и његове Пекиншке патке? Били су међу зачетницима нове југословенске музике 1979. године; својим есенцијалним синглом „Бити ружан, паметан и млад"/„Бела шљива" подигли су на ноге целокупну јавност, издали два занимљива албума и, кад је коначно требало да постану велика група, распали се због Чонтиног одласка у ЈНА. Осим плоча и успомена, за њима су остали и ови фотоси.

У име те љубим

РИБЉА ЧОРБА

Бора Ђорђевић:
– Име Рибља чорба дошло је сасвим случајно: најпре је требало да се зовемо „Бора и ратници". Ја сам чак предлагао да се зовемо Попокатепетл, из психолошких разлога, јер кад неко покуша да изговори такву реч, онда је и запамти. Ипак, остало је да се зовемо Рибља чорба; многи су ме у почетку одвраћали јер је име звучало наивно и смешно, али се тај призвук временом изгубио и мислим да о томе данас нико не размишља.

РОК ДАТУМ

19. август 1939.

У близини Лондона рођен Џинџер Бејкер (Ginger Baker) један од најзначајнијих бубњара рок музике шездесетих година. У почетку је свирао трубу а касније прешао на бубњеве. После првих искустава са џез музиком године 1962. прелази у састав Blues Incorporated који води чувени Алексис Корнер. Одатле одлази у Graham Bond Organisation, а светску славу стиче у трију Крим (Cream) где свира са Ериком Клептоном и Џеком Брусом. Пошто се трио распао Џинџер је био члан састава Flind Faith, затим предводио ансамбл Airforce, онда отишао у Африку где је свирао са музичарима из групе Salt, касније основао Baker Gurvitz Army да би се на крају посветио низу солистичких пројеката и група.

РОК ПОЈМОВНИК

Реинбоу (Rainbow)

Побегавши из групе Дип Парпл (Deep Purple) после југословенских концерата 1975. године, популарни гитариста Ричи Блекмор (Ritchie Blackmore) основао је састав Реинбоу и успешно га предводи већ осам година. Због његове незгодне нарави, у овој хеви-метал постави никад се не зна ко свира а ко је управо избачен.

Лазар Ристовски

Рођен 23. јануара 1956. године у Новом Пазару, још као сасвим млад истакао се као врхунски клавијатуриста. После краћег боравка у оркестру Бокија Милошевића, постао је члан групе Смак (1974.), затим Бијелог дугмета (1976), дуета Лаза и Ипе (1978), да би се 1979. године поново вратио у Смак, после чијег је распада успешно наставио соло каријеру електронским албумом „Merge". Важи за најцењенијег југословенског студијског музичара.

Ролингстоунси (Rolling Stones)

После прошлогодишње тријумфалне турнеје по Европи, највећа рокенрол група света нешто се умутала, али се шушка да би током ове године требало да објави нови албум. Подсетимо се, поставу Ролингстоунса чине певач Мик Џегер (Mick Jagger), басиста Бил Вајмен (Bill Wyman), бубњар Чарли Вотс (Charlie Watts) и гитаристa Рон Вуд (Ron Wood) и Кит Ричардс (Keith Richards). Актуелан албум: „Still Life", живи албум са америчке турнеје 1981. године.

Дајана Рос (Dianna Ross)

Рођена је 26. марта 1944. године у Детроиту, САД. Била је чланица вокалног трија Сјупримс (Supremes), с којим је имала низ запажених успеха. Опробала се и као глумица – најупечатљивију улогу остварила је у филму „Леди пева блуз" („Lady Sings The Blues"). Привлачна је као никада раније, пуна динамике, агресије и неозбиљности. Актуелан албум: „Slik Electric"

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

STATUS QUO
c/o J. Totten,
29 James Street,
WC 2, London,
England

NICOLE
Nahestrasse 8,
6697 Nohfelden,
West Germany

ЛАЧНИ ФРАНЗ
Зоран Предин,
Беsevera 20, 62000 Марибор

КАКО САМ ПОЧЕО

ЗОРАН МИШЧЕВИЋ

– Мој први контакт са музиком остварен је преко филма „Томи Стил пева". То је, мислим, био и први музички филм који је био у вези са рокенролом а да је дошао код нас. Имао сам четрнаест година и он је на мене оставио такав утисак да сам га гледао 6-7 пута. Негде у то време почео сам да слушам плоче; тада је било врло тешко доћи до њих, али смо се некако сналазили. Годину дана касније, после филма „Весели клуб младих", Илија Станић, Бранко Глушчевић, Мирослав Минић, Зоран Симјановић и ја већ смо имали групу: назвали смо је Силуете по узору на Клифа Ричарда и Шедоузе (Shaddows – енгл. сенке, силуете, прим. Ред.), иначе звезде „Веселог клуба". То је била моја прва, а ето, остала је и последња група.

Први пут сам јавно наступио 1960. године у Макарској. Отишао сам са своја два друга на летовање и пријавио се на такмичење аматера које се у Макарској и дан-данас традиционално одржава. Победио је Лео Мартин који је тада још наступао под правим именом Миша Јовић, а ја сам освојио друго место са композицијом „Young Ones" Клифа Ричарда. Наравно да сам имао трему; то ми се чак и данас често дешава...

О НОВИНАРСТВУ

„Рок новинарство је: људи који не умеју да пишу интервјуишу људе који не умеју да говоре за људе који не умеју да читају."

Френк Запа

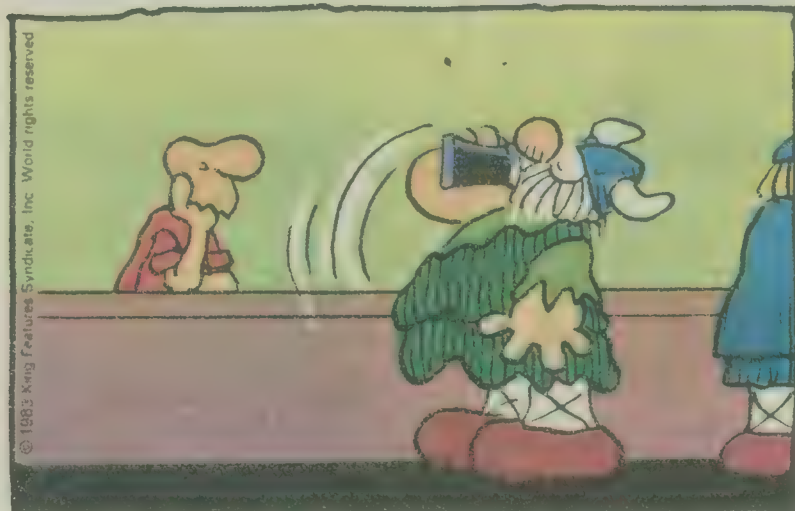
DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

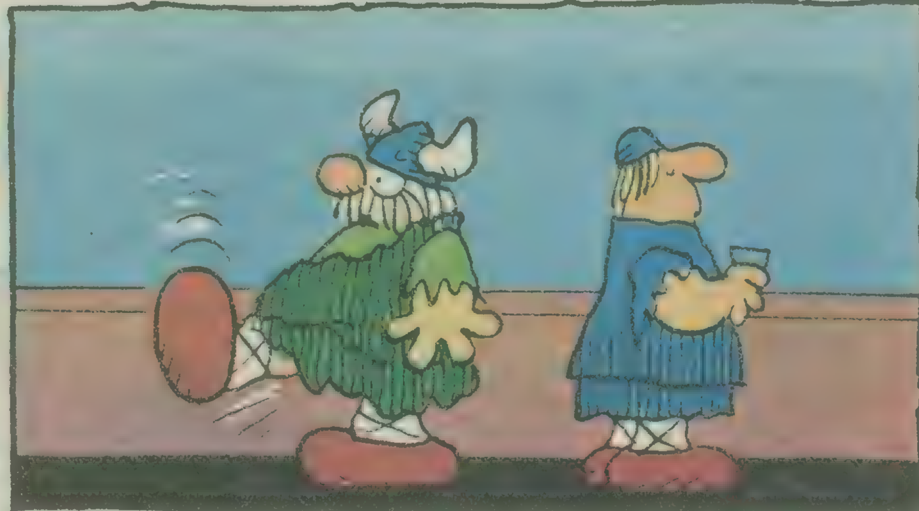

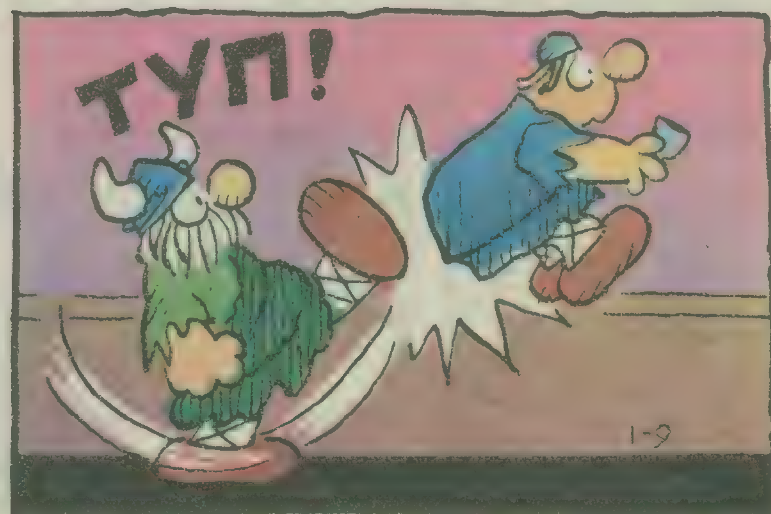

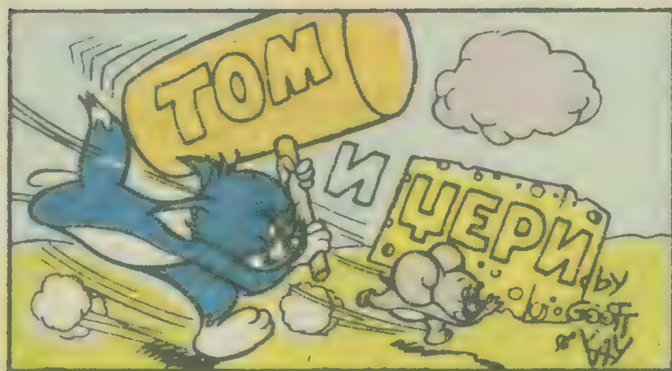

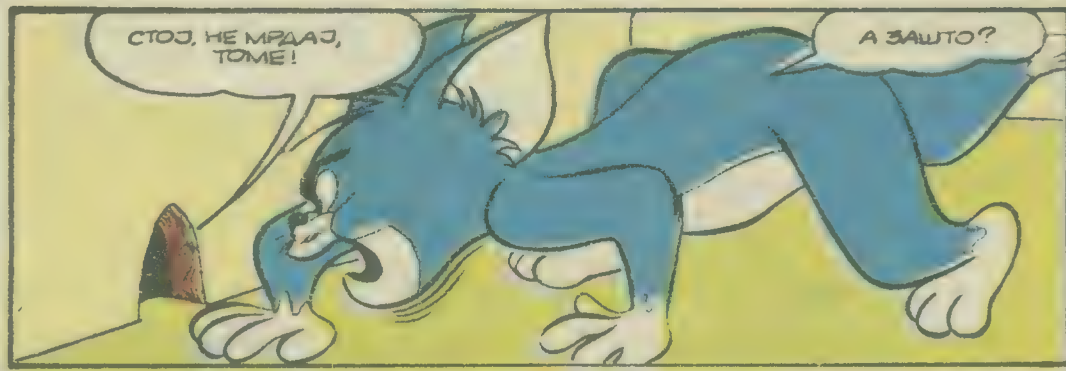

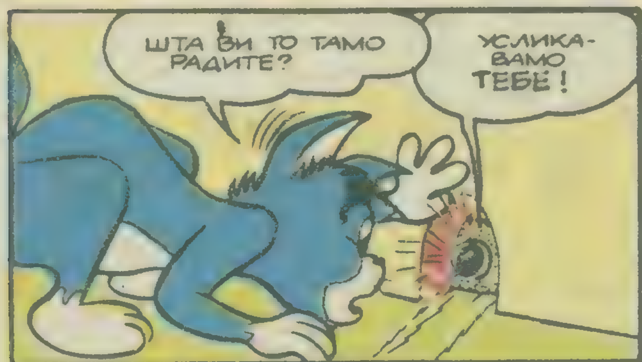

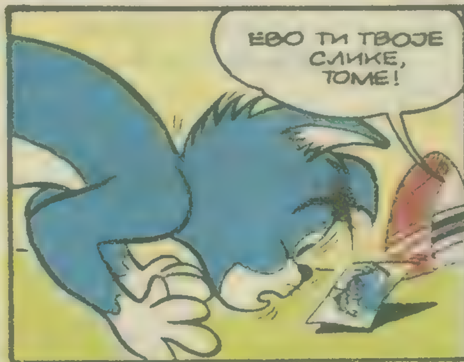

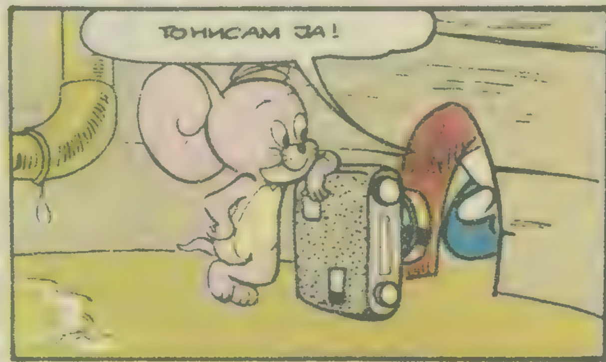

ТОМ И ЏЕРИ

СТОЈ, НЕ МРДАЈ, ТОМЕ!
А ЗАШТО?

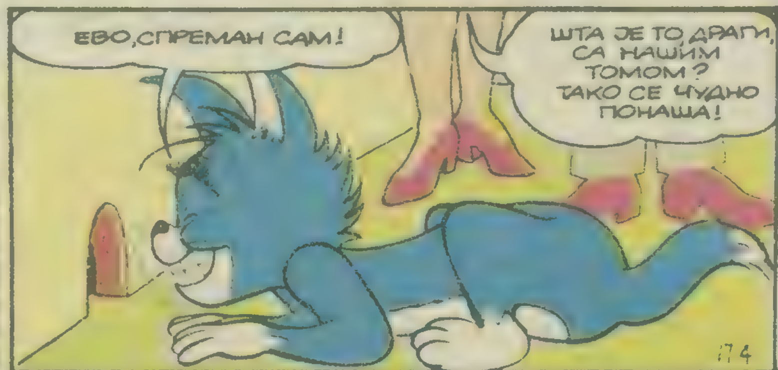

ШТА ВИ ТО ТАМО РАДИТЕ?
УСЛИКАВАМО ТЕБЕ!

ЕВО ТИ ТВОЈЕ СЛИКЕ, ТОМЕ!

ТО НИСАМ ЈА!

ЈА ИМАМ ЈАМИЦЕ НА ОБРАЗИМА!
ГДЕ СУ МОЈЕ ЉУПКЕ ЈАМИЦЕ?

А МОЈ ПОГЛЕД ЈЕ БЛАГ И НЕЖАН!
АЛИ, АПАРАТ НЕ ЛАЖЕ, ТОМЕ!
© METRO-GOLDWYN-MAYER INC

ЕВО, СПРЕМАН САМ!
ШТА ЈЕ ТО, ДРАГИ, СА НАШИМ ТОМОМ? ТАКО СЕ ЧУДНО ПОНАША!
174

ФУТУР I

Енглески књижевник Оскар Вајлд (1854–1900), чувени естета, писац романа, песник и аутор сјајних комедија као што су: „Идеалан муж", „Лепеза Леди Виндермир", „Важно је звати се Ернест", чуо је на неком пријему блиставо духовиту опаску и, уз уздах дивљења и зависти, рекао свом пријатељу америчком сликару Вистлеру:

– Желео бих да сам ово рекао ја!

Познајући добро Вајлдов обичај да туђе духовитости присваја, Вистлер је одговорио речима које ће се вечно памтити:

– Рећи ћеш, Оскаре, рећи ћеш!

ОЦЕНА – УЏБЕНИКУ

Док је на Калифорнијском технолошком институту предавао астрономију, познати амерички научник Цвики дозвољавао је студентима да се на испитима служе уџбеницима и приручницима: сматрао је да се студент који није радио током семестра и тако не може у њима снаћи толико да да задовољавајући одговор. Студенту, пак, који зна градиво уџбеник ће само помоћи да одговори кратко и тачно.

Један од његових студената, способан експери-

ментатор али слаб из теорије, никако се није сналазио на испитима и није успевао да одговори ни на једно питање. Цвики му је најзад ипак дао прелазну оцену. После испита су га остали студенти, који су искрено „навијали" за свог друга, запитали како се одлучио да и том студенту да позитивну оцену.

– Обратио сам пажњу на његов уџбеник који је листао спремајући се за одговор – објаснио им је Цвики. – Дебела књижурина била је у буквалном смислу раскупусана, листови су се одвајали. Ленчуге никад немају такве уџбенике.

ЗНАЛАЦ

Позната француска глумица Сара Бернар (1844–1923) једном је за време гостовања у Енглеској пролазила у Манчестеру поред фудбалског игралишта на коме се управо играла утакмица.

Глумица је замолила шофера да заустави кола, па је десетак минута пажљиво пратила игру. Затим је поново ушла у аутомобил ускликнувши:

– Каква је дивота овај крикет! Права енглеска игра!

СУПЕР ЈЕДНОСТАВНО

Познати руски играч Вацлав Њижински (1890–1950) био је чувен, поред осталог, и по својим скоковима. Захваљујући снажним мишићима на ногама, савршеној техници и, разуме се, таленту, он је скакао тако да се гледаоцима чинило да усред скока просто „виси" изнад сцене.

Једном је неки од колега запитао Њижинског како успева да се за време скока заустави у ваздуху.

– То уопште није тешко – љубазно му је одговорио уметник. – Једноставно скочите, а затим тамо на врху начините малу паузу.

ОРИГИНАЛ ПИКАСО

Једном, док се Пикасо одмарао на некој плажи француске ривијере, пришао му је неки дечак, чији су родитељи препознали великог уметника, с комадом хартије и пастелним бојицама у рукама. Дечак је замолио Пикаса да му нешто нацрта и потпише се.

Насмешивши се малишану, Пикасо је одбацио папир, узео бојице и нацртао малишану на грудима и леђима по један цртеж. Потписавши цртеже, сликар је послао

малишана натраг родитељима

– Баш ме занима – рекао је затим Пикасо пријатељу с којим се одмарао – колико година неће окупати сирото дете?

КАМПАЊА

Једном је Стенли Болдвин (1867–1947), председник тадашње британске владе, седео у свом кабинету у Парламенту и никако није успевао да се концентрише и почне да ради јер се неко у просторији до његове драо колико га је грло носило.

– Забога милога, каква је ово бука? – упитао је најзад свог личног секретара.

– Мислим, господине, да то ваш цењени колега разговара са неким из свог изборног округа – одговорио је секретар.

– А, тако? – лакнуло је Болдвину – питам се само зашто се не послужи телефоном.

ИСТОМИШЉЕНИЦИ

Када је америчког писца-хумористу Роберта Бенчлија (1889–1945) неки пријатељ угледао с чашом у руци, укорио га је:

– Алкохол... то је отров који полако делује!

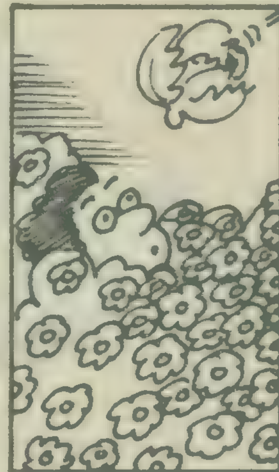
– А зашто бих се журио? – одговорио му је Бенчли.

УСПОМЕНА

После веома успеле премијере једне од својих комедија Оскар Вајлд је у фоајеу позоришта примао честитке и букете цвећа од многобројних обожавалаца. Усред гужве пришао му је неки човек и, да би га понизио, пружио му главицу трулог купуса.

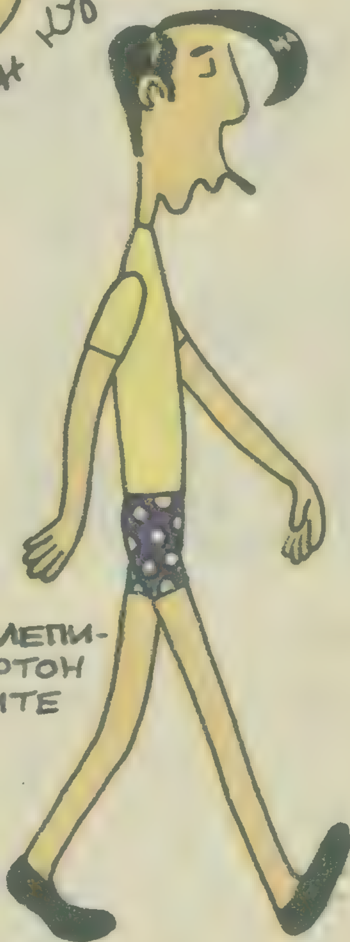
– Хвала вам, драги пријатељу – рекао је Вајлд примајући купус као да је најдивнији цветак – кад год га помиришем, сетићу се вас

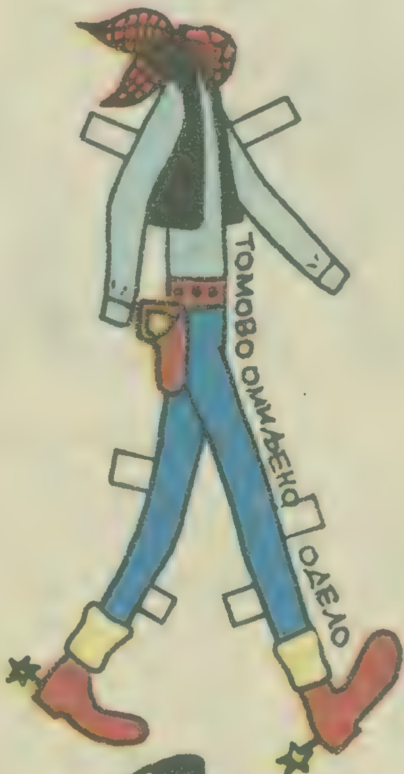
ОБУЦИТЕ ТАЛИЧНОГ ТОМА

ТОМА ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

ПИЏАМА НА ТУФНЕ

ШЕРИФСКО ОДЕЛО

ШАЛ, БУНДА, ПАНТАЛОНЕ И ЧИЗМЕ ЗА ХЛАДНЕ ДАНЕ

РОБИЈАШКО ОДЕЛО ЗАДНОГ ТОМА НЕПРАВЕДНО ЗАТВОРЕНОГ

ЧИТАТЕЉКА ВЕСНА ЛЕКИЋ, СМЕДЕРЕВО

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ОТМИЦА

Џон Кели

Пази! – узвикнуо је човек ниског раста када је дебељко убацио животињу у мрежу кроз врата брода. – Поштуј мало то створење!

– Не заслужују они никакво поштовање – одвратно је дебељко истресајући младунче клику на под. – За поштовање је оно што ми стварамо од њих. Тамо, у дивљини, не умеју чак ни да мисле.

Клика је стала да пузи постранце. Кљун јој је још био влажан и мек.

Омањи човек је притиском на дугме подигао рампу и затворио улаз.

Напољу, у грмљу, кликин тридесет један родитељ стајао је око њеног празног гнезда. Плакали су. Беба је отишла и тиме је један део њих заувек умро.

Кљун мале клике очврснуо је за неколико дана. Брзо се навикла на топле металне собе и зачас научила оно што се од ње тражило: да мисли, односно, да чује туђе мисли.

Човек ниског раста објаснио јој је зашто су је узели: гусарка Кадраса хтела је преко ње да сазна шта други људи мисле и планирају.

Једнога дана сјајни свемирски брод довео им је госта. У кликиној свести одједном су се јавиле нове мисли.

Жена по имену Кадраса свукла је свемирско одело помисливши: „Било је крајње време да ми донесу ту проклету животињу". Потом је рекла наглас:

– Хајде, пожурите!

– Не брините – рекао је дебељко – нама је исто толико стало да се отарасимо ове клике колико вама да је добијете. Не плаћа нам се казна.

– Не желим да губим време – одвратила је Кадраса. – Кад год се негде задржим, ухвате ме.

Онда је помислила: „И не дам им више пара!"

Кадраса је зграбила и угурала у свемирско одело мањег човека. Затим је прешла с њом у други брод и тамо ју је поново извукла из скафандера.

– Хајдемо – рекла је. – Сада си моја клика.

Ту је остала годинама.

Посао јој је био да чита мисли капетана других бродова и преноси их својој господарици. Тако је Кадраси пренела план Земљанина Драгана те је она с њим извела велику пљачку – украла је ни мање ни више но пангалактичку патролну крстарицу пошто је клика приметила да је пилоту попустила пажња. Најзад, када ју је, због преоптерећености сустигла друга крстарица, клика јој је открила кад капетан намерава да отвори ватру. Захваљујући овом обавештењу Кадраса га је предухитрила и сама уништила крстарицу.

Ово је Кадрасу ипак забринуло. Знала је да ће је сада више гонити. Ваљало је олакшати брод, а пошто од драгоценог товара никако није желела да се растане, поизбацивала је пола посаде, а са њом и клику.

Клика је пловила свемиром међу кутијама и људским телима. Свемирско одело било јој је толико велико да се сва шћућурила у кациги. Сада је чула мисли из веће даљине него икада раније. Чула је незадовољство Кадрасиних гусара, па чак и посаду пресретача у заседи на Бети 1 где је Кадраса морала да допуни гориво.

Клика је оставила за собом бродове и спуштала се право према планети Земљи. Ускоро је чула мисли читавог њеног становништва потпуно нове мисли које се нису односиле ни на свемирске бродове, ни на Кадрасу, ни на друге гусаре.

Никада раније није имала толико мисли да мисли, толико људи да постане. Уза све то још увек је чула и Кадрасине мисли. Кадрасу је ухватила посада пресретача, а пошто су мали и дебели одали да су јој донели клику, пресретач се дао у потеру за животињом. Пронађена је неколико сати касније.

На броду су сви били љубазни према њој. Али на пресретачу није остала већ је одмах пребачена у болнички брод.

Немој се чудити ако неко време не будеш виђала никога, поручио јој је мислима човек коврчаве косе који је стајао испред ње. Већ га је познавала, био је то психијатар Стивенсон.

„Ставићу те у собу – наставио је Стивенсон – у којој нећеш чути ничије мисли. Желим да се мало опустиш."

Ушли су у собу на чијој је средини стајала наслоњача пресвучена зеленом бојом. Клика је одмах села у њу.

„Добро је – помислио је Стивенсон – показује иницијативу. Ах, заборављам да она ово чује..."

„Није нам познато како успеваш да читаш туђе мисли – наставио је Стивенсон да се обраћа клики – а не знамо ни како ова просторија то спречава. Зидове смо јој саградили од материјала са твоје планете по савету клика које су овде биле пре тебе... Соба је намењена лечењу. Откако су открили да ви, клике, умете да читате туђе мисли, гусари сваке године узимају право из гнезда све већи број младунаца. Онда вас погрешно подижу и стварају од вас несрећна изгубљена бића."

– ОТКАКО СУ ОТКРИЛИ ВАШУ СПОСОБНОСТ ДА ЧИТАТЕ МИСЛИ – РЕКАО ЈЕ ПСИХИЈАТАР КЛИКИ – СВЕМИРСКИ ГУСАРИ ВАС СВАКЕ ГОДИНЕ У СВЕ ВЕЋЕМ БРОЈУ УЗИМАЈУ ПРАВО ИЗ ГНЕЗДА.

Устао је и пошао вратима. Клика је скочила и ухватила га за руку.

– Молим вас, не идите! – рекла је наглас. – Волим да вас слушам.

Стивенсон је уздахнуо. „Да јој кажем шта је чека? ... Па, добро." Сео је на дрвену столицу покрај ње.

„Ти сада размишљаш као ја, желиш да будеш као ја. Али ја то нећу." Следеће речи уплашиле су клику. „За тебе није добро да размишљаш као друга бића... поготово не као људи. Ми смо тако несавршени!"

Клика је осетила велику жалост.

„Само је мучим – помислио је Стивенсон. – Како су ти ниткови упропастили ово дивно створење! ... Оздравићеш ти, клико, веруј ми. Бићеш боља од свих људи, и од Кадрасе, и од мене... Само, мораш да заборавиш речи. Пре свега мораш да заборавиш реч „ја". Упамти то добро. А сада се одмарај."

Кад је Стивенсон изишао, завладала је мртва тишина. Клика је сишла са мекане зелене наслоњаче и села на дрвену столицу. „Сада мораш да заборавиш реч „ја", помислила је. Али као да се обраћала неком другом, а не себи. Онда је заспала.

Како се осећаш?

– Осећам... – почела је клика наглас, па стала.

„Тражим одговор", помислио је Стивенсон. „Од мене тражи одговор..." Помиловао је клику по глави. „Тако дивна лепа животиња. Морам је научити да заволи себе онакву каква је." Видевши да клика помно прати његове мисли додао је: „Мораш сама да направиш корак, ја могу само да те подстичем... Сада идем. Сутра стижемо у мој град и тамо ћеш стећи нове пријатеље".

Када се клика сутрадан пробудила, врата су била отворена. Помолиле су се само Стивенсонове руке спуштајући нешто на под.

– Ништа се не бој, Брусе, допашће ти се она – зачуо се психијатров глас.

Била је то четвороножна животиња с великим шапама и црном длаком. Клика и псетенце су се погледали. Обоје су били уплашени.

– Брус – рекла је најзад клика.

У исти мах пожелели су да се поиграју. Брус је залајао, клика му је одговорила лавежом. Онда је скочила са столице, а пас је одмах заузео њено место. Одатле јој је скочио на леђа тако да се преврнула. Брус је шапом посегао за кликиним кљуном и она га је у шали угризла.

– Гррр – зарежао је Брус.

– Гррр – одвратила је клика.

Најзад су се обоје уморили и заспали. Пас је дремао у кликином наручју.

На Кликину велику жалост Стивенсон је нешто касније однео псетанце, али је неколико сати потом унео другу животињу и сео на дрвену столицу држећи је у крилу. Била је црна као Брус, али нешто ситнија од мега.

„Током ноћи пренели смо ову собу у свемирски брод", саопштио је Стивенсон мислима клики. „Летимо на твоју планету!"

Али, кликину пажњу више је привлачила животиња у његовом крилу која је испуштала тих равномеран умирујући звук док ју је психијатар миловао. Стивенсон ју је спустио на под.

„Ово је Маф", поручио је клики мислима.

Клика је пажљиво осмотрила мачку. Ослушкивала је у жељи да јој докучи мисли, осећања, импулсе. Док је Стивенсон прилазио вратима, мачка је стајала непомично. Клика је сишла са столице, почела да пузи ка њој, а онда застала. Све троје чекали су као скамењени.

Мачка је изненада направила претећу грбу и зафрктала. Замахнула је шапом и закачила клику по кљуну, а затим шмугнула из собе. Клика је крикнула.

Стивенсон ју је дуго држао у наручју, све док није престала да дрхти. Нешто касније поново је довео пса.

„Не знам да ли јој ово помаже или одмаже, помислио је, у сваком случају не могу више много за њу да учиним. Бар им је лепо заједно."

Клика се за време путовања брода често играла с псетанцетом. Стивенсону је било тешко да закључи какве јој сада мисли пролазе кроз главу и какво ће бити коначно дејство те игре с животињом. Знао је да мора да јој избрише људски тип свести. Али, да ли ће ова рано отета клика, кад је већ постала свесна себе као засебне јединке, икада моћи да се уклопи у своју родну средину? Што су се више ближили кликиној планети, Стивенсон је све мање био сигуран у то.

Када је клика изишла из собе са зеленом наслоњачом, одједном су је запахнули мириси, боје, звуци и, као да то већ није било довољно, и мисли и осећања читаве групе људи. У страху се прибила уз Стивенсона. Он ју је пожуривао низ дугачак пластични ходник, што даље од посаде. Доспели су у малу металну просторију где су наизменично блескала светла. Иза њих су се затворила једна врата, а отворила друга. Запахнуо их је свеж ваздух.

Стивенсон је повео клику низ рампу. У ваздуху се осећала влага. Предео је највећим делом био под шумом, али је чистину на коју су слетели покривала само кратка трава широких влати обасјана Сунцем.

У дну рампе стајала је друга клика.

Брус је залајао, али га је Стивенсон утишао. Кадрасина клика стидљиво је стајала уз Стивенсона док је друга чекала. Била је то висока животиња густог смеђег крзна и влажних очију.

„Хајде, слободно јој приђи", подстицао је Стивенсон Кадрасину клику.

Клика је бојажљиво пошла низ рампу. Није успевала да прочита никакве мисли, као да то друго, њој слично биће, није ни било свесно себе.

Друга клика је коракнула напред и пружила руку. Кадрасина клика је устукнула, издигла главу и распалила је по кљуну, баш као што је њу распалила мачка. Онда је пожурила назад уз рампу.

Стивенсон је нешто рекао окрвављеној клики у дну рампе, а онда је похитао Кадрасиној клики која је дрхтала и цвилела.

„Знам", помислио је Стивенсон. „Не разумеш је. Ти ниси ти, твоја природа није да будеш засебна јединка. И ти и она клика доле сте веће целине."

Али, Клика га није слушала. Пажња јој је била усредсређена на Бруса који ју је тешио лижући јој лице.

Клика је поново седела у зеленој наслоњачи. Бруса није видела данима. У соби је био Стивенсон.

„Имаш два избора, обратио јој се мислима, или да останеш оваква и постанеш моје мезимче, или да изиђеш на сунце твоје планете и постанеш оно што треба да будеш и што би и била да те нису отели."

– Брус... – рекла је клика.

– Не желим да будеш Брус! – први пут је плануо Стивенсон. – Зар не схваташ да је Брус обичан пас? За тебе не важе закони земаљске психологије! Ти си једно са оним лепим створењем које си видела напољу. Способна си да све знаш и све осећаш, а хоћеш да будеш пас!

Клика је задрхтала. Стивенсон ју је нагло изнео из брода, спустио на рампу и тамо оставио. Вратио се унутра да је посматра на екрану задржавајући дах. Клика је, оклевајући, сишла низ рампу и отетурала се у шуму.

Кад се ни после недељу дана није вратила, брод је узлетео.

Када је наишла на друге клике, није знала да им се обрати другачије до да залаје као Брус. Клике су јој отвориле заједничку душу, али се она није осетила као њен део. Пратила их је у њиховим сеобама, брала с њима воће и спавала с њима у великом кругу испреплетених руку.

Радећи што и остале клике чудила се како јој то савршено лежи. Све је умела као и оне, чак и да гради гнездо, као да ју је неко научио. Тако би на тренутак поверовала да их је најзад разумела. Али, када би потражила њихове мисли, увек је наилазила на нешто што није била у стању да схвати, на једну велику неизрециву мисао. И тада би се уплашила.

И остале клике патиле су због тога. Миловале су је, гладиле јој длаку и умивале је као што су то и иначе радиле између себе, али нису знале како да јој се истински приближе.

Кадрасина клика није више спавала у заједничком кругу. Лежала је за свој рачун и сањала страшне снове о белим кликама-псима који су јој се обраћали на гусарском језику. Усамљена клика често се од ових снова будила усред ноћи док су остале спокојно спавале.

Кад су се легли младунци, Кадрасину клику слали су у другу групу да их случајно не би покварила, али је никада нису отерали од себе. Осећали су њен бол јер је била део њих иако то сама није увиђала. Упорно су се надали, али се Кадрасина клика није излечила. Таква је и умрла.

Клике су је сахраниле заједно са свим осталим угинулим деловима свог великог бића. Горко су плакале и за њом и за свим онима које су отете и никада се нису вратиле кући.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак

ИМЕ ЊУТНА
МЕСТО У ШУМАДИЈИ
МАШНА
УПОТРЕБЉАВАТИ
РИТМСКИ ПЕСНИК КВИНТ
УЧИНИТИ ДА КОГА ОБУЗМЕ ЈАРА
НАПЛАТИТИ ЦАРИНУ
ОТВОРЕНО
ТУЂИНАЦ
АЗИЈСКО ПОЛУОСТРВО
УСОЉЕНА РИБЉА ИКРА
МАШИНСКА ТЕСТЕРА (МН.)
РОМАН ЧАРЛСА ДИКЕНСА
ПРУЖИТИ
ИНДИЈУМ
УСЗДРЖАВАТИ СЕ ОД ПИЋА
ВРСТА ПАПАГАЈА
КОЊИ
ВРСТА МОРСКЕ РИБЕ
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА
ПРОБА, ПОКУС
ОБАРКА
ЗНАК ЗА ИТАЛИЈУ
УМЕТНОСТ (ЛАТ.)
ВРСТА БИЉКЕ
КЊИЖЕВНИЦА БРЛИЋ МАЖУРАНИЋ
ПРУЖАТИ, УРУЧИВАТИ
УСПРАВНО
АТЛЕТСКА СПРАВА
КРАК ПУТА, ОДВОЈАК
НАША ЗЛАТОНОСНА РЕКА
ДРУГО
"ЕАСТ"
НАРОДНИ ХЕРОЈ ЈОРДАН
ОКВИР
КОЈИ ИМА КОСУ КАО ВИЛА
"РАДОН"
ВАЉЕВО
КОЈЕ СУ ВЕЛИКИХ НОГУ
КОЈИ ГОВОРИ ЕКАВСКИ
БЛИСКОСТ, СРОДНОСТ
"АМПЕР"
ИОПЕ, МАКАР МАЛО
НАШ СКУЛПТОР ОТО
МАРКА ФРАНЦУСКИХ КОЛА
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА
КОСМАТО
МАЛЕ ЗАВЕСЕ
ДИВАН, КАУЧ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: тактика, образац, крикови, малокад, аха, Оли, окат, лет, минере, И, Ца, ит, значај, аа, клач, Котари, антабус, влакнаст, да, сто, пазити, а, анекс, ветеран, Илир, Но, ји, трап, Атина, а, надомак.

ИЗ АМАЗОНИЈЕ У БЕОГРАД

МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ ИНДИОСИ

Водич Индиос дигао је узбуну чим су први зраци сунца обасјали бескрајно прашумско зеленило обала перуанске реке Ману. Два члана експедиције и други водич поскакали су испод „москитера" мислећи да је у близини јагуар или отровна змија. Угледали су водича лица изобличеног од страха, који је нервозно поскакивао,викао и жустро објашњавао рукама показујући на необично знамење постављено у току ноћи уз њихове импровизоване лежајеве: две дугачке стреле са сјајним перима на крају, пободене врховима у земљу, а између њих мајмунска лобања!

Двојици белаца у групи то на први поглед није значило ништа нарочито јер су у перуанским прашумама већ виђали домородачко оружје. Али, за другу двојицу, водиче из племена Маско, те велике и опасне стреле пободене у тле и глава мајмуна између имале су застрашујуће значење, опомену да су надомак смрти: крену ли даље, биће сигурно убијени.

Осврћући се око себе и размишљајући шта да учини, београдски лекар Часлав Хаџи-Николић слушао је оне карактеристичне звуке и шумове прашуме која се буди: креште папагаји, зује инсекти, понеки урлик невидљиве звери. Цвркут фантастично лепих птица и у даљини, у јутарњој измаглици пуној тешке влаге, непокретна силуета Индиоса који мирно посматра њихово узбуђење...

Не идите даље!

Кад прича Часлав Хаџи-Николић или његова супруга Јасна, етнолог по занимању, обоје заљубљени у Перу и његову културу, народе и прашуме, то неодољиво подсећа на узбудљив авантуристички роман, само што је све стварно и истинито.

Тада, 1981. године, кануом смо допловили до територије племена Амаука – прича Часлав Хаџи-Николић држећи у рукама ону исту лобању мајмуна. (Смејемо се: подсећа на Хамлета!) – У Перу сам дошао као лекар предузећа „Енергопројект" а, поред својих обавеза, желео сам да испитам дејство халуциногених биљака на Индиосе јер је наркоманија моја ужа специјалност. Али, изнад свега била је то жеља да се упозна један далек свет, зов за непознатим што човек у Перуу може и те како да доживи. У Перуу сам провео две године, од тога сам око девет месеци живео са Индиосима који су ловци, скупљачи и риболовци и још не познају ниједну металну алатку. Иако на ступњу човека каменог доба, наше представе о тим људима временом су се јако измениле. Имали смо предрасуде. Ето, рецимо, припадници племена Амаука, које је у то време било непријатељски расположено према другим племенима, а нарочито према белцима, могли су оне ноћи док смо спавали на обали реке Ману да нас убију. Али, Индиоси су само оставили оне стреле и лобању мајмуна, као јасну опомену да не идемо даље: ово је наша територија, можемо да вас убијемо, не идите даље. Поштовали смо њихову поруку и она је чак много утицала на мене да их заволим, да их ценим и спријатељим се с њима, иако смо са два разна краја света, иако они никада нису чули за Европу.. Ово је прича о мојим пријатељима – Индиосима из Перуа.

„Кураке" вас позива на свечаност

– У беспућу перуанских прашума међу ретким белцима најчешћи су мисионари, разни трговци и авантуристичке експедиције са разних страна света. Све њих Индиоси примају мирно, али само ако не повреде њихова света места, обичаје, начин живота.

Било је случајева неупућених експедиција чији се чланови више никада нису вратили само због тог што су свесно безобзирно или из незнања нарушили места која су светиња за сваког Индиоса. Међутим, пружену руку, помоћ, пријатељство они не одбијају.

Докторов пријатељ из племена Мачигенга са обале реке Урубамба из југоисточног дела Перуа. Натинеренкаи или краљевска круна коју носи на глави направљена је од пера дивљег ћурана „нокари", црне боје, и спречава ветар да не мрси косу. Ове круне симбол су давно нестале империје Мачигенга.

Напротив, узвраћају пажњом и помоћи.

– Индијанско дете је имало глисте. Лечио га је мисионар и дао му исувише лека, што је изазвало оштећење црева и крварење – прича Часлав. – Никада нећу заборавити сцену кад је у наш логор, пловећи реком пуном крокодила и пирана, пристао мали кану из којег је изишао забринути стац носећи у наручју болесно дете. Чуо је да је ту „бели врач", односно лекар који је већ помогао Индиосима, јер се гласови кроз прашуму проносе врло брзо. Индиоси не говоре много, ни њихова мирна лица најчешће не исказују осећања, али сада сам пред собом видео брижног оца како у рукама држи беспомоћно дете. Дао сам дечаку лекове који су му брзо помогли. Али, право изненађење чекало ме је тек сутрадан, када је допловио кану са домородачком делегацијом која ме замолила да будем гост „кураке", поглавице, на племенској свечаности. И мада смо сада удаљени хиљадама километара, овог пријатеља нисам заборавио и уверен сам да ћемо се опет видети.

Усамљени ловац

– Пре него што су кренули у перуанске прашуме, међу неповерљиве Индиосе, Јасна и Часлав Хаџи-Николић су код власти потписали документ да то чине на своју личну одговорност. Међутим, жеља за истраживањем била је јача од страха. Највише су се плашили непознатих и за белце најчешће неизлечивих тропских болести. Временом су научили и неки од индијанских језика. Напомињу: Перу још има сасвим неистражених подручја где, сем староседелаца домородаца, још није крочио други човек и где постоји око 67 етно-лингвистичких група, мноштво обичаја,навика.

После друге године боравка у Перуу Јасна се вратила у Београд, и Часлав је остао сам и отиснуо се у прашуму. Нови доживљаји, познанства, искуство.

Извесно време живео је сам у колиби на територији племена Маско. Већ је добро познавао обичаје и начин живота ових људи. Посматрао их је како лове, рађају децу, веселе се, успешно лече травама, хране. Јео је с њима печене или куване корњаче, мајмуне, змије, тапире, дивље банане...

А онда је у његов живот дошао ловац.

Данима је Часлав седећи поред своје колибе, посматрао како ловци из племена Маско ујутро одлазе у лов, а предвече се враћају са ловином преко рамена. Неко носи дивљу свињу, други мајмуна, трећи змију боа дугачку неколико метара.

Један ловац данима је ишао сам иза колоне, погнут и озбиљан, најчешће без улова. Часлав је сазнао да се недавно кану са његовом породицом преврнуо у реци: жену и децу прогутала је дубина.

Једно вече опет се тај ловац усамљен враћао у своју колибу. И док су сви други носили богату ловину, њему је на рамену висио само један папагај. Из велике ране на нози текла је крв: док је ловио, напао га је кајман.

Лекар је устао и упутио се за њим јер је рана била дубока и опасна.

Први осмех

– Када сам ушао у његову колибу од прућа и палминих листова, ловац није ничим показао да примећује моје присуство – прича др Хаџи-Николић. – Мирно је допустио да му приђем, обрадим рану и спречим инфекцију. Сутрадан је опет ишао у лов, ја сам седео пред колибом и кад се враћао, ћутке је сео поред мене.

Свих следећих дана тај сусрет се понављао: лекар би седео на улазу у колибу, а ловац би му се без речи и покрета придружио. Тако би ћутали све док не би пала тајанствена ноћ над прашумом и док се Индиос не би повукао у своју колибу. Био је све боље расположен.

Једног сутона донео је Чаславу шаку лишћа биљке која има опојно дејство што је за Индиосе знак изузетне пажње и поверења. Међутим, ускоро су морали да се растану.

Требало је да пођем из тог подручја – прича др Часлав. – Паковао сам пртљаг и носио га у кану. Али, тада се одједном ту створио мој пријатељ Индиос, не дозвољавајући никоме да до чамца носи моје ствари, као да на то има право само он. И док сам улазио у чамац, он је скинуо са рамена свој лук и ове четири стреле дугачке преко метар од којих зависи његов живот, и пружио ми их.

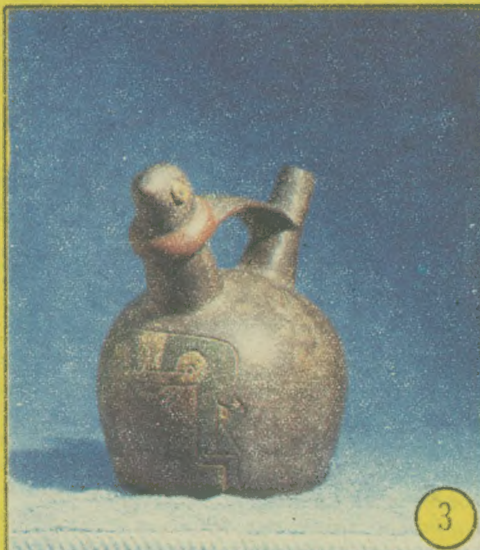
Први пут сам тада видео осмех на његовом лицу.

Иван Лончар

ЛОВАЦ СА ЛУКОМ И СТРЕЛАМА КАКВЕ СУ УПОТРЕБЉАВАЛИ ЉУДИ КАМЕНОГ ДОБА СВАКОДНЕВНО ЈЕ, САМ И ЗАМИШЉЕН, ПРОЛАЗИО ПОРЕД МОЈЕ КОЛИБЕ, СВЕ ДОК ГА ЗА НОГУ НИЈЕ УГРИЗАО КРОКОДИЛ – ПРИЧА БЕОГРАДСКИ ЛЕКАР ЧАСЛАВ ХАЏИ-НИКОЛИЋ

СА ЈЕЗЕРА ТИТИКАКА – Вишебојна маска у облику змаја, са границе Перуа и Боливије, област језера Титикака. (1)

СМЕХ И ТУГА – Посуда из културе Моћика, 4–7. век наше ере. Овакве посуде познате су само у култури Моћика и представљају људска осећања: смех радост, тугу, бол, изненађење, страх. (2)

РИБОЛОВЦИ ИЗ ПЕЋИНА – Међу 130 експоната из Перуа које је брачни пар Хаџи-Николић изложио у јуну ове године у београдском Радничком универзитету „Ђуро Салај" налази се и ова посуда са мотивом стилизоване звери. То је копија керамике култура Паракас, која је трајала од 7. века старе до 1. века нове ере, на полуострву Паракас јужно од Лиме, главног града Перуа. (3)

ЧАША ИЗ ПРЕДАЊА – На овој чаши представљена су бића из митолошких предања. Култура Наска. (4)

КУРАРЕ! – Перуански Индиоси познати су по својим отровним стрелицама које избацују кроз нарочите дувалке. Врх стрелице дугачак тридесетак центиметара, пречника само око 3–4 милиметра, намочен је у специјални биљни отров кураре. Довољно је да тај врх оштар као игла само мало уђе под кожу животиње или непажљивог човека и за само неколико тренутака наступа смрт. Индиоси љубоморно чувају тајну справљања овог отрова. Уза све то, неопходно је савладати посебну технику дувања кроз „сарбатану", цев дугачку око метар и по да би стрелица излетела и погодила циљ. Часлав је успео само да је продува кроз сарбатану! (5)

ПТИЦА ОД ЗЕМЉЕ – Култура Викус, црна керамика. Најчешћи мотив су птице. (6)

У ОКО, СРЦЕ, ГЛАВУ – Племе Шипибо са реке Укајали прави овакве церемонијалне лутке које се користе за црну магију. Наиме, врач, и то искључиво ноћу, иглом боде лутку у срце ако жели да непријатељ племена умре, у око ако хоће да га ослепи или у мозак да противник изгуби разум. Да би дејство било што успешније, лутка мора на себи да има нешто што припада непријатељу или бар подсећа на њега. (7)

ДИМ У КОСТИМА – Луле племена Кашинауа, са сливова река Курања и Пирус, југоисточни део Перуа, на граници према Бразилу. Направљене су од „пуних" костију животиња док се за део кроз који се пуши користе шупље кости птица. (8)

Снимио: Љубомир Патрногић

(Са изложбе „Анди и Амазонија", етнографска збирка Јасне и Часлава Хаџи-Николића)

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

БЕОГРАД *** МАКЕДОНСКА 29 11001

УШТЕДИ МАРКУ

Да ли раст детета зависи од тога колико су високи родитељи? Пошто ти пишем већ трећи пут надам се да ћеш ми бар сада одговорити. Молим те и да ми објасниш порекло мог имена.

СЛАВИЦА,
Ђаковица

Имајући твоје писмо у рукама, дуго смо се двоумили да ли да га бацимо у кош или не. Јер, на питање које си поставила већ смо неколико пута одговарали, поготову на прво. Уз молбу да убудуће будеш пажљивија и да родитеље не излажеш непотребном трошку, ево одговора: за раст детета веома је битан фактор наслеђа. То значи да дете чији су родитељи ниског раста не треба да очекује

да ће бити више од њих, али није искључено да се тако нешто и догоди. Поред фактора наслеђа на раст имају утицај и начин живота, исхрана и психо-физичко здравље. Порекло твог имена објавили смо пре само неколико недеља као и у броју 1636.

ПО БОГИЊИ ХЕКАТИ

Иако већ дуго читам ваш лист, први пут вам пишем. Наиме, желим сазнати нешто о поријеклу свог имена. Молила бих вас и да ми напишете да ли се моје име пише са „и" или без њега.

КАТЈА,
Сплит

Катја, дакле без „и", настало је од Катарина, старогрчки Екатарина, имена богиње Хекате. Име Катарина је касније, као што смо већ објаснили у једном од ранијих бројева, доведено у везу с придевом катарос, чист.

КАКО ДА ЗАМЕНИМ ДИНАРЕ

Пре неколико дана нашла сам на улици 5 либијских динара и покушала да их заменим у банци али нисам успела. Онда сам отишла у другу, па у трећу банку и у свакој сам добила исти одговор. Можеш ли да ми одговориш постоји ли неко место у граду где бих овај новац могла да заменим.

МАЈА КОЗИЋ,
Београд

Покушај у Народној банци Србије, 7. јула 12 и то до 11 сати пре подне.

ИПАК – ДРУГА

Која је прва социјалистичка земља у свету? Ја тврдим да је Монголија а мој друг да је Совјетски Савез.

ХУМОЛИ ШКУМБИЈУ,
Кисељак

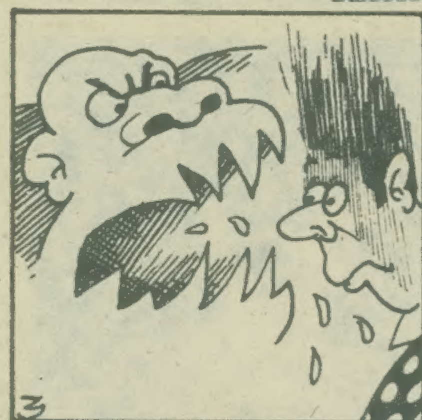
Не знам одакле твоја тврдња! Прва земља социјализма је СССР и то од 17. октобра 1917. године – датума почетка октобарске револуције. А ево у најкраћим цртама новије историје Монголије.

Искористивши неслогу која је владала међу монголским феудалцима, династији Манџураца није било нарочито тешко да некада моћну државу присједини свом царству. Тако је 1691. године и Спољна Монголија доспела под кинеску власт да би се ње ослободила тек 1911. Независност је стекла слично како је и изгубила: политичка превирања у престоници, оснивање револуционарно-демократске организације „Савезна лига" са др Сун Јат Сеном као идејним вођом и пад династије Манџураца, учинили су своје. Подигнут је устанак коме је пуну подршку дао руски цар. Он је не само признао независност Спољне Монголије већ јој и дао знатне економске олакшице. До нових потреса на политичкој сцени ове далекоисточне земље дошло је после октобарске револуције: нова совјетска власт није се допала монголским феудалцима па су, уз свесрдну помоћ руских белогардејаца и јапанских милитариста, 1919. године прогласили стварање такозване Велике Монголије. Ова марионетска држава на чије су чело Јапанци довели барона фон Унгер-Стернберга није дуго потрајала. Три године касније основана је Монголска народна странка која је под вођством Сухе Батора и Чојбалсана, протерала фон Унгер-Стернберга и срушила феудални систем. Преузевши власт, ударила је темеље новој држави: Народном Републиком Монголија је проглашена 1924. године. Те године донет је и први устав.

ЉУДОЖДЕРИ

Желела бих да ми објасните значење мени непознатих речи а то су пнеумонија и канибалисти.

МАРИЈАНА,
Ваљево

Пнеумонија, од грчке речи пнеумон, преведена на свакодневни језик значи запаљење плућа. Канибали (а не канибалисти) су припадници индијанских племена исте језичне групе који настањују Карипска острва. Својевремено су били познати као врло борбени и окрутни ратници који су заробљене непријатеље јели. Другим речима, били су људождери. Канибализам, односно људождерство на Карибима давно је искорењено и до данас се одржала само код неких врло примитивних племена у Африци, Аустралији, Меланезији, неким областима Индонезије и Полинезије и ширем појасу бразилских шума.

ПРАВО УВОЗА

Јављам ти се с молбом да ми кажеш нешто о царинским прописима: до које вредности радник на вишегодишњем привременом раду у СР Немачкој може да увезе робу?

ДЕЈАН,
Петроварадин

Сваки наш радник који је на привременом раду у иностранству провео најмање две године, може једном годишње да користи тakозвано право увоза до 25.000 динара. Осим овог права има и повластицу да, такође једном годишње, увезе предмете за домаћинство у вредности до 5.000 динара. Разуме се, у оба случаја на увезену робу ће платити царину што ће евиденције ради, бити унето и у пасош.

РУЖА АЛИ КОЈА?

Недавно сам купио јапанску ружу, али је она почела да се суши. Молим те да напишеш како би требало да је гајим.

РАДОСЛАВ,
Лукавац

Да бисмо могли да ти одговоримо требало би да знамо латинско или вртларско име биљке коју имаш јер постоји више врста јапанске руже а свака од њих захтева посебну негу. Не пишеш нам ни да ли је у питању баштенска или собна ружа, па тако једино можемо да кажемо да, ако је у питању врста која има жуте цветове, не треба да бринеш – она је позната по томе што уме привремено и да се суши. После извесног времена без проблема се „враћа у форму".

ЈОШ НИЈЕ КАСНО!

За оне који су пропустили први купон а тиме и прилику да бесплатно науче да једре на дасци на Савском језеру у Београду, објављујемо и купон број 2.

КУПОН 2
округло купатило на АДИ

Сваке суботе и недеље од 10 до 19 часова на води вас чекају инструктор, даска и Забавниково једро.

Име ....

Презиме ....

Адреса ....

Датум једрења ....

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Наташа Самарџић, 38000 Приштина, Улпијана Д1 8/4 – има 14 година, воли музику и спорт, навија за Партизан .

Елеонора Ладошек, 58000 Сплит, Динка Шимуновића 3 – има 15 година, бави се спортом и воли да слуша „Азру", „Рибљу чорбу", „Ролингстонсе" и др. групе

Горан Јашовић, 25230 Кула, Кист 19 – има 14 година и жели да стекне нове другове и другарице

Ленче Ванева, 92000 Штип, Лески бр. 38 – има 13 година, воли народну и забавну музику и спорт

ПИСМО НЕДЕЉЕ

ТАНКИ ГЛЕЖЊЕВИ

Имам 15 година и суочавам се с проблемом који иначе мучи и неколико мојих другарица. Пошто је мини поново у моди, хтела бих да носим кратке сукње и хаљине али како кад имам танке ноге у глежњевима. Чула сам да постоје вјежбе којима они могу да се попуне. Можеш ли ми препоручити неке од њих и рећи колико су дјелотворне? Интересује ме да ли је и исхрана битна за развој ногу? Ја сам иначе прилично мршава.

МАЈА,
Сарајево

Није нам намера да те тешимо, али, танки глежњеви се обично, ако је остали део ноге правилно развијен, сматрају елегантним. Нога са танким глежњевима заиста лепше изгледа па према томе немаш разлога да будеш несрећна. Међутим, ако ти ноге нису баш сасвим правилно развијене, то се не може много променити јер је у питању такозвана конституционална условљеност. А мини ће као и свака мода брзо изаћи из моде, шта би иначе кратори радили и трговци продавали?

ЉУТИЋ ЈЕ НЕ ЉУТИ

Купила сам недавно малу зелену корњачу. Тражила сам у многим енциклопедијама да сазнам нешто о њеном природном станишту, исхрани, дужини живота и начину размножавања али на жалост нисам ништа сазнала. Да бисте разумели о којој се корњачи ради шаљем вам њену слику. Надам се да ћеш ми дати бар неколико података о њој. За сада моју љубимицу храним црвима купљеним код продаваца акваријумских рибица јер сам чула да осушена храна није добра.

СУЗАНА,
Београд

Судећи по слици, ти имаш водену корњачу и старати се о њој није тешко јер је сваштојед. Не налази ману ни црвићима ни трави

на коју наилази путујући кроз своја природна станишта. Посебну посластицу представљају јој љутић и петунија а ако не можеш да их нађеш, понуди јој мало меса исеченог на резанце. Сигурни смо да га неће одбити.

Корњаче се размножавају јајима која полажу у земљу или песак. Зависно од врсте, могу да доживе 200 па и 300 година.

САСВИМ ЈЕДНОСТАВНО

Желела бих да сазнам где могу да одем на разговор са психологом и шта ми је за то потребно? Могу ли то без знања родитеља, да ли се разговор плаћа и колико?

Петнаестогодишња
ЧИТАТЕЉКА
из Београда

Психолога данас има у школама, фабрикама, центрима за социјални рад, специјализованим установама. Као и сви други стручњаци и они су специјализовани за поједине области: ти, с обзиром да имаш 15 година, треба да се обратиш психологу који се бави проблемима младих. У Београду, можеш да га нађеш у Институту за ментално здравље у Палмотићевој 37, Клиници за психијатрију и неурологију у КБЦ „Др Драгиша Мишовић" у Стјепана Радића 1, Клиници за децу и омладину „Јован Јовановић Змај" у Др Суботића 1. Да закуцаш на врата психолога потребна ти је само здравствена књижица: дежурна медицинска сестра ће те упутити коме треба. Кад се већ нађеш у ординацији, договорићеш се са психологом који је најбољи начин да у решавање својих проблема укључиш и родитеље.

ОНАЈ „МЛАДИЋ"

Интересује ме да ли још постоји школа за библиотекара и где се налази? Живим и радим у Нишу и волела бих, ако је то могуће, да се ванредно упишем. Интересује ме још нешто. Наиме, кад год у „Забавнику" видим чланак са потписом Диега Варагића питам се да ли је то исти младић чије смо плоче некад слушали? Остао ми је у сећању по дивној боји гласа.

У мојој породици (имам двоје деце) се увек препиремо ко ће пре да прочита „Забавник". Мени се посебно допадају занимљивости из далеких крајева, приче о животињама и историјске рубрике. Морам да признам да једино не читам фантастичне приче: не зато што нису добре већ што у њима нема ни најмањег наговештаја стварног живота. На крају предложила бих ти да објавиш стрип о „Принцу Валијанту". Сигурна сам да би се он допао не само мојој већ и другој деци.

РАНЂЕЛОВИЋ,
Ратка Јовића 2/14
Ниш

Некадашња средња библиотекарска школа сада носи назив ОБРАЗОВНО ВАСПИТНА ОРГАНИЗАЦИЈА УСМЕРЕНОГ ОБРАЗОВАЊА „ЗВЕЗДАРА" и налази се као и раније у Улици Милана Ракића 33. Телефони су 011-411-734 и 011-412-686.

Што се тиче твог другог питања имаш добро памћење. Диего Варагић је онај „младић" који је својевремено својим гласом пленио женска срца. У међувремену, одрекао се каријере естрадне звезде и посветио новинарству.

Стрип „Принц Валијант" смо већ објављивали (1974. године) али ћемо размотрити могућност да то још једном учинимо.

ЛУЈЕВ СРЕБРЊАК

Хтео бих да купим од другa новчић чији вам отисак шаљем. Пошто не могу да га идентификујем, молим вас да ви то учините и кажете ми и када је и где кован.

ЉУБИНКО,
Врање

На основу отиска рекло би се да је у питању сребрни новчић од пет франака који је кован 1662. године у Француској за време владавине Луја XIV. Уколико је сасвим добро очуван, вреди око 500 динара.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

WALT DISNEY
МИКИ

КУЦ! КУЦ!
УЂИ, ШИЉО!

НЕВЕРОВАТНО! КАКО СИ ЗНАО ДА САМ ТО ЈА?

ЗАТО ШТО ТИ УВЕК НАИЂЕШ У ВРЕМЕ ВЕЧЕРЕ!
ТАКО, ЗНАЧИ?!

СЕДИ И ПРИХВАТИ СЕ!
НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

НЕЋУ ДА ПОМИСЛИШ ДА САМ ГРЕБАТОР!

ЈА УВЕК МОГУ ДА КЛОПАМ У ЗООЛОШКОМ ВРТУ!
У ЗООЛОШКОМ ВРТУ?
Copyright © 1983 Walt Disney Productions World Rights Reserved

УФ... ЗАСТАЈЕ МИ СВАКИ ЗАЛОГАЈ КАД ЗАМИСЛИМ ШИЉУ КАКО ДЕЛИ НЕКУ ОГЛОДАНУ КОСКУ СА ВУЦИМА И ЛАВОВИМА!

ИДЕМ ДА ГА ОДВУЧЕМ КУЋИ НА ВЕЧЕРУ!
ЗОО ВРТ
Distributed by King Features Syndicate.

ТИХО, НОЋИ, МОЈЕ ЗЛАТО СПАВА...
!

ОПС... ПОЛАКО С ТОМ БАНАНОМ... ЈАБУКЕ ОВАМО... ХЕЈ, МОМАК, ДАЈ ЈОШ НЕКИ КИКИРИКИ!
1-16

КАКО МИ ЈЕ УОПШТЕ ПАЛА НА УМ ИДЕЈА О ВУЦИМА И ОГЛОДАНИМ КОСКАМА?